

Feliks Salten

BAMBI JEDAN ŽIVOT U ŠUMI

Naslov originala:

BAMBI

Eine Lebensgeschichte aus dem Walde

Preveo Dragutin Perković

BAMBI

Došao je na svijet usred guštare, u jednoj od onih malih prostorijica šume koje su naoko na sve strane otvorene, ali ipak odasvud zatvorene.

U njoj zapravo ima vrlo malo mjesta, tek toliko, koliko je bilo dovoljno za njega i njegovu majku. Stajao je sada tu, ljuljao se sumnjivo na svojim tankim nogama, gledao glupavo preda se mutnih očiju koje nisu ništa vidjele, objesio glavu i silno drhturio. Bio je još sasvim ošamućen.

– Kakvo lijepo dijete! – kliknula je svraka. Doletjela je, primamljena hroptavim stenjanjem koje su bolovi majci izmamili. Svraka je sjedila na obližnjoj grani. – Kakvo lijepo dijete! – klicala je. Ne dobi odgovora, ali je ipak dalje govorila: – Nije li čudno što može odmah stajati i hodati! Kako je to zanimljivo! To još u svom životu nisam vidjela. Dakako, ja sam još mlada, tek je godina otkako sam izišla iz gnijezda, kao što možda znate. Kako je to divno. Takvo dijete... ovog je trenutka došlo na svijet i eto, već može stajati na nogama. Vidim, uostalom, da je kod vas srna sve vrlo otmjeno. Hoće li odmah moći i trčati...?

– Svakako – odgovori tiho majka. – No vi ćete oprostiti što sada ne mogu s vama razgovarati. Imam vrlo mnogo posla... osim toga još sam malko slaba.

– Samo se ne dajte smetati – reče svraka – ni ja nemam mnogo vremena. Ali tako se što ne vidi svakoga dana. Molim vas, s kakvim se sve neprilikama i teškoćama takve stvari razvijaju kod nas. Naša se djeca ne mogu micati kad izađu iz jajeta i leže bespomoćno u gnijezdu; njima je potrebna njega, i te kakva njega, kažem vam; to vi, dakako, ne možete ni

zamisliti. Koliko posla dok ih nahraniš, koliko straha da ih očuvaš!

Molim ja vas, zamislite samo kako je naporno donositi djeci hranu i u isti čas paziti da im se štogod ne dogodi; ta ona sama sebi ne mogu pomoći; uvijek netko mora biti uz njih.

Nije li tako? A koliko tek treba čekati dok se uzmognu micati, koliko potraje dok dobiju perje da bi bar donekle izgledala pristojno.

– Izvinite – odgovori majka – nisam vas slušala.

Svraka odleti.

– Glupo stvorenje – pomislila je za se – otmjeno, ali glupo!

Majka je to jedva primijetila. Nastavila je marljivo umivati novorođenče. Umivala ga je svojim jezikom, a to je bilo sve u jednom: i njega tijela, i trljanje da ga zagrije i toplo draganje.

Mlado je malko glavinjalo. Od glađenja i gurkanja kojim ga je majka posvuda lako dirala, lane je klecalo, ali je bilo mirno. Njegova crvena suknjica, koja je još ponegdje bila čupava, imala je fine bijele pjegice, a u njegovu mamurnom, djetinjem licu još je ostao izraz, kao od duboka sna...

Okolo-naokolo raslo je ljeskovo grmlje, drijenak, džbunje crnoga gloga i mlada bazga. Visoka javorova stabla, bukve i hrastovi pravili su nad guštaram zeleni krov, a iz čvrstog, tamnosmeđeg tla iznikla je bujad, orašac i plava kadulja. Sasvim nisko priljubljivalo se uza zemlju lišće ljubičica koje su već ocvale, i lišće šumskih jagoda koje su upravo počele cvjetati. Kroz gusto lišće prodirale je svjetlo jutarnjeg sunca kao zlatno predivo. Čitava je šuma ječala od svakojakih glasova, sva je njima bila prožeta kao nekim radosnim uzbuđenjem. Zlatna, je vuga neprestano klicala, golubovi su bez počinka gukali, kosovi zviždali, zebe se raspjevale, sjenice cvrkutale. Sve to paralo je svadljivo kriještanje kojim su se javljale sojke, smijalo se svračje kreveljenje, prodorno ječalo metalno praskavo kvocanje fazana. Katkad se kroz sve te glasove probio i odjeknuo poklik žunin. Nad vršcima drveća jasno je odzvanjao zviždav kliktaj sokolova i trajno se čuo promukli zbor vrana. Mlado srnče nije razumjelo ništa od svega toga pjeva i dozivanja, nijedne riječi od svih tih razgovora. Ono još svemu tome nije ni obraćalo pažnje. Još nije iskusilo ni jedan jedini od svih tih mirisa kojima je disala šuma. Čulo je samo tiho šuštanje duž svoje suknjice, dok ga je majka umivala, grijala i ljubila, a mirisalo mu je jedino blisko majčino tijelo. Tijesno se priljubilo uz to toplo i prijatno isparivanje, ogladnjelo tražilo naokolo i našlo vrelo života.

Dok je sisalo, majka ga je i dalje ljubila. – Bambi – šaptala je sretna. Pri tome je svakoga časa lizala glavu, strigla ušima i njušila vjetar. Zatim bi opet ljubila dijete smirena i sretna. – Bambi – ponovi – mali moj Bambi!

Sada, za ranog ljeta, tiho je pod plavim nebom stajalo drveće, držalo raskriljene ruke i primalo sunčanu snagu koja se trunila s visina. Na živicama i grmlju guštare rastvarali se cvjetovi: bijele, crvene i žute zvjezdice. Na mnogima se već primjećivali plodonosni pupoljci, mnoštvo ih je već sjedilo na finim vršcima granja, nježno, čvrsto i odlučno, nalik na male, stisnute pesnice. Sa tla su se dizale šarolike zvijezde mnogog i raznovrsnog cvijeća, i zemlja se na sumračnom šumskome tlu krijesila od tihe i jarke radosti boja. Svuda je mirisalo na svježje lišće i cvijeće, na vlažnu grudu i zeleno šiblje. Kad bi granulo jutro ili kad bi se sunce spustilo na zapad, odjekivala je šuma od tisuću glasova; od jutra do večeri zujkale su

pčele, brujale ose i brundali bumbari kroz mirisni mir.

Takvi bijahu dani kad Bambi proživljavaše svoje prvo djetinjstvo.

Prolazio je sa svojom majkom uskom stazom koja je tekla posred grmlja. Kako je bilo ugodno ovuda hodati! Gusto je lišće blagim dodirrom gladilo bokove i meko se svijalo u stranu.

Činilo se da je put na sve strane po deset puta zatvoren i zagrađen, pa ipak se moglo s najvećom lakoćom ići naprijed. Posvuda je bilo takvih putova, vodili su uzduž i upoprijeko kroz cijelu šumu. Sve ih je majka poznavala, i kad bi Bambi zastao pred kojim šipragom kao pred nekim neprobojnim zelenim zidom, uvijek bi majka, bez oklijevanja i bez traženja, našla mjesto kuda je bio probijen put.

Bambi je pitao. Uživao je u tome da majci postavlja pitanja. Njemu je bilo najljepše da neprestano zapitkuje, a zatim da sluša što će mu odgovoriti. Bambi se nimalo nije čudio što mu stalno i bez muke pada na pamet pitanje za pitanjem, to mu se činilo sasvim prirodnim; to ga je samo veoma ushićivalo. Činilo mu se čarobnim i to što radoznalo čeka dok ne stigne odgovor. Neka on bude kakav mu drago, uvijek je s njim bio zadovoljan. Katkad ga, dakako, nije razumio, no i to je bilo lijepo jer bi uvijek mogao nastaviti s pitanjima, ako bi htio. Kadikad i nije dalje pitao, a to je opet bilo lijepo jer je onda bio zabavljen time da ono što nije razumio predstavi sebi na svoj vlastiti način. Gdjekad bi sasvim jasno osjetio da mu majka nije dala potpun odgovor, da mu namjerice nije rekla sve što je znala. A to je tek bilo osobito lijepo. Jer tada je u njemu zaostala neka naročita radoznalost, neka slutnja koja ga je potresla tajanstvenošću i srećom, neko očekivanje od kojega mu je u isti čas bilo i tjeskobno i radosno pri duši, nešto tako snažno da je šutio.

Jednom prilikom upita:

– Kome pripada ovaj put, majko?

– Nama – odgovori majka.

Bambi pitaše dalje:

– Tebi i meni?

– Da.

– Nama dvoma?

– Da.

– Samo nama?

– Ne – reče majka – nama srnama...

– Što su to srne? – upita Bambi u smijehu. Majka se ogleda na nj i sama se nasmije glasno:

– Ti si srna i ja sam srna. To su srne. Razumiješ li?

Bambi skokne uvis od radosti.

– Da, razumijem. Ja sam mala srna, ti si velika srna. Zar ne?

Majka mu potvrdi:

– No, eto vidiš!

Bambi se opet uozbilji:

– Ima li još srna osim tebe i mene?

– Dakako – reče majka.

- Mnogo.
- A gdje su? – poviče Bambi.
- Ovdje, svugdje.
- Ali... ja ih ne vidim.
- Već ćeš ih vidjeti.
- Kada? – Bambi zastane od same znatiželje.
- Uskoro.

Majka krene mirno dalje. Bambi pođe za njom. Šutio je jer je razmišljao što bi to zapravo značilo "uskoro". Došao je do zaključka da "uskoro" sigurno ne znači "odmah". No nije bio načistu s tim u kojem vremenu "uskoro" prestaje biti "uskoro" i postaje "dugo". Odjednom upita:

- Tko je ugazio ovaj put?
- Mi – odgovori majka.

Bambi se začudi.

- Mi? Ti i ja?

Majka mu reče:

- Ne mi... mi srne.

On opet zapita:

- Ko je?
- Svi mi zajedno – otpravi ga majka.

Pošli su dalje. Bambi od veselja poželi da skoči s puta ustranu, ali ostade poslušno kraj majke. Pred njima zašušti nešto sasvim pri zemlji. Nešto se približavalo živahnim pokretima, skriveno pod lepezama paprati i lišćem ločike. Bijedno je zapištao poput niti tanahni glasić, a onda se opet sve stiša. Još je samo na mahove na tome mjestu zadrhtalo vlačee trave i lišće. Jedan je tvor ulovio miša. Sad je šmugnuo kraj njih, sakrio se ustranu i dao se na gozbu.

- Što je to bilo? – upita Bambi uzbuđeno.
- Ništa – umirivaše ga majka.
- Ali... – Bambi je drhtao – ali... ja sam ipak nešto vidio.
- No, da – reče majka – nemoj se plašiti. Tvor je ubio miša.

Ali se Bambi ipak strašno prepao. Nepoznat, velik užas ščepa ga za srce. Dugo je potrajalo dok je opet mogao progovoriti, pa upita:

- Zašto je ubio miša?

– Jer... – oklijevaše majka – ... pođimo brže – reče napokon kao da se nečega sjetila i kao da je zaboravila na pitanje. Počela je kaskati. Bambi je poskakivao za njom...

Nastade dulja stanka; opet su mirno koračali dalje. Na kraju upita Bambi potišteno:

- Hoćemo li i mi jednog dana ubiti miša?
- Ne – odvrati majka.
- Nikada? – pitaše Bambi.
- Nikada.
- Zašto ne? – nastavi Bambi olakšana srca.

– Jer mi ne ubijamo nikoga – reče majka jednostavno. Bambi bude opet veseo.

S mladog jasena, koji stajaše uz njihov put, začuje se glasno kreštanje. Majka pođe dalje

ne obazrevši se na to. No Bambi radozno stane. Dvije su se sojke svadale tamo gore u granju oko nečijeg gnijezda što su ga bile opljačkale.

– Gledajte da se izgubite, ništarijo! – vikala je jedna.

– Samo se nemojte uzrujavati, budalo – odgovori druga – ja vas se ništa ne bojim.

Prva je bjesnjela:

– Potražite sebi gnijezda sami, kradljivice. Ja ću vam razbiti glavu! – Bila je izvan sebe od uzbuđenja. – Takva prostota! – grdila je – takva prostota!

Druga je opazila Bambija, sletjela nekoliko grana niže i izderala se na nj:

– Što buljiš ovdje, derište! Gubi se!

Zastrašen odskakuće Bambi dalje, stigne svoju majku i opet pođe za njom, poslušan i sav zaplašen. Mislio je da majka nije primijetila njegovo zaostajanje.

Nakon nekog vremena upita:

– Majko... što je to prostota? Majka mu reče:

– Ne znam.

Bambi je razmišljao. Onda započne opet:

– Majko, zašto su se one dvije tako ljutile jedna na drugu?

Majka odgovori:

– Svadale su se zbog hrane.

Bambi upita:

– Hoćemo li se mi jednom svadati zbog hrane?

– Nećemo – reče majka.

– Zašto ne?

Majka odgovori:

– Ima je za sve nas dosta.

Bambi htjede još nešto znati:

– Majko...?

– Što želiš?

– Hoćemo li se mi ljutiti jedno na drugo?

– Nećemo, lane moje – reče majka – u nas toga nema.

Podošu opet dalje. Odjednom postade pred njima sasvim svijetlo, blistavo svijetlo. Prestade zelena zamršenost šikare i grmlja; stigoše na kraj puta. Samo još nekoliko koraka, pa će izići napolje u svijetlu slobodu koja se pred njima bila otvorila. Bambi htjede odskakutati naprijed, ali je majka stala.

– Što je to? – klikne pun nestrpljenja i već potpuno očaran.

– Livada – odgovori majka.

– Što je to livada? – navaljivaše Bambi. Majka mu presiječe riječ.

– Sam ćeš vidjeti. – Uozbiljila se i pažljivo razgledala. Stajala je nepomično, visoko podigla glavu, napeto prislušivala, dubokim udisajima ispitivala vjetar i izgledala vrlo, vrlo strogo.

– Dobro je – reče konačno – možemo napolje. Bambi se zaleti, ali mu majka prepriječi put.

– Ti ćeš čekati dok te ne zovnem. – U času stade Bambi mirno i poslušno. – Tako je

dobro – pohvali ga majka. – A sada upamti dobro što ću ti reći. – Bambi je čuo kako uzbuđeno govori majka i obuže ga velika napetost. – Nije tako jednostavno izići na livadu – nastavi majka – to je teška i opasna stvar. Ne pitaj zašto. To ćeš saznati kasnije. Za sada se točno drži onoga što ću ti reći. Hoćeš li?

– Hoću – obeća Bambi.

– E, dobro. Ja ću, dakle, prva izići. Ostani tu i čekaj. I gledaj uvijek u mene. Drži me stalno na oku. Kad vidiš da ja trčim natrag, ovamo unutra, okrenut ćeš se i trčati koliko najbrže možeš. Ja ću te već stići. – Ona ušuti, Činilo se da razmišlja, a onda nastavi uvjerljivo: – U svakom slučaju trči, trči što možeš. Trči... i onda ako se štogod dogodi... pa i ako vidiš da sam ja... pala na zemlju... i ne brini se za mene, razumiješ li?... Ma što vidio ili čuo... samo dalje, onoga časa, što brže, to bolje...! Obećavaš li?

– Da – reče Bambi tiho.

– No, kad te ja zovnem – govorila je majka dalje – možeš doći. Vani na livadi smiješ se igrati. Tamo je lijepo, znam da će ti se svidjeti. Samo... i to mi moraš obećati... na prvi moj poziv moraš već biti kraj mene. Bezuvjetno! Čuješ li?

– Da – odgovori Bambi još tiše. Majka je govorila tako ozbiljno. Ona produži:

– Tamo napolju... kad te zovnem... nema više zvjerkanja i zapitkivanja, već da si kao vjetar za mnom! Upamti! Bez predomišljanja i bez otezanja... smjesta, čim počnem trčati, znači u trk, i da ne staneš dok opet ne budemo ovdje u grmlju. Nećeš li to zaboraviti ?

– Neću – reče Bambi potišten.

– Sad, dakle, idem – završi majka, čini se, malko mirnije. Ona iziđe. Bambi, koji je nije skidao s oka, vidje kako je laganim, ukočenim korakom pošla naprijed. Stajao je na mjestu pun očekivanja, pun straha i radoznalosti. Vidio je kako majka osluškuje na sve strane, kako se trgnula, i sam se trgnuo, spreman da skoči natrag u gušturu. Onda se majka opet umirila, i kad prođe jedan časak, postade vesela. Prignula je vrat, ispružila ga, pogledala zadovoljno prema njemu i zovnula:

– Dođi!

Bambi skoči napolje. Spopade ga silno veselje, tako čarobno snažno da je u času zaboravio svoju tjeskobu. Dok je bio u guštiku, vidio je nad sobom samo krošnje drveća, a iznad njih, tek pokatkad i kao kroz male prozorčiče, razasute plavetne plohe. Vidio je svu modrinu neba, visoku i prostranu, i to ga usreći, a da nije znao zašto. U šumi je upoznao samo široke sunčane trake ili nježno treperenje svjetla koje je u zlatnome sjaju titralo kroz granje. Sad je odjednom stajao u vrućoj silini sunca koja zasljepljuje, čija ga je vlast neodoljivo zahvatila; stajao je usred žarke pripeke koja mu je sklapala oči i otvarala srce. Bambi je bio zanesen i potpuno smeten, naprosto lud od veselja. Bespomoćno je skočio uvis, četiri, pet puta na mjestu gdje se nalazio. Nije mogao drukčije, morao je tako... Nešto ga je gonilo da skače. Njegovi se mladi udovi napeše snažno, dah mu bijaše tako dubok i lagan, udišući pio je, pio sa svim mirisima livade toliko objesne radosti da je upravo morao skakati. Bambi je bio lane. Da je bio dijete, kliktao bi od radosti. No on je bio malo srnče, a srne ne mogu kliktati, bar ne onako kako to čine djeca ljudi. Kliktao je, dakle, na svoj način, nogama, čitavim tijelom koje se odapinjalo uvis. Majka je stala kraj njega i radovala se. Vidjela je da je Bambi pomahnitao od veselja. Vidjela je da se baca uvis i da opet bespomoćno na istome

mjestu pada na zemlju, da zapanjen i omamljen bulji preda se i da se u slijedećem času ponovo baca uvis, uvijek iznova. Shvatila je da je Bambi poznao samo uske srneće putove šume, da je kroz ovih nekoliko dana svoga života bio navikao samo na tjesnoću guštare i da se nije mogao maći s mjesta, jer nije iskusio što znači slobodno potrčati livadom. Ona se prigine nad ispružene prednje noge, nasmija se Bambiju, skoči u kovitlac i nestade jureći krugom da je visoko vlače trave samo šuštal. Odjednom se Bambi prepade i stade. Nije li čuo znak da se mora vratiti u šikaru? "Ne brini se za mene", sjetio se majčinih riječi, "ma šta vidio i čuo; samo dalje, što brže možeš!" Zato se htjeo okrenuti i pobjeći kako mu je bilo zapovijeđeno. Tad odjednom dojuri majka u trku; stigla je s divnim šumom; ustremila se dva koraka pred njim, prignula se kao i prvi put, nasmijala mu se i viknula: – Ta lovi me! I gle, već je opet nestala. Bambi se zapanji. Što to znači? Što se to odjednom dogodilo s majkom? No eto je opet, takvom ludom brzinom da mu se zamaglilo pred očima, gurne ga njuškom u bok i reče brzo: – Ta lovi me! – i opet odjuri. Bambi poleti za njom. Tek nekoliko koraka. No odjednom se njegovi koraci pretvore u lake skokove. Kao da ga nešto ponese. Mislio je da leti; ponijelo ga samo od sebe. Pod njegovim koracima bio je prostor, prostor pod njegovim skokovima, prostor, prostor. Bambi je bio sav izbezumljen. Trava mu je divno šuštal u ušima. Bila je prijatno meka, svilasto nježna dok je kraj njega promicala. Jurio je u luku, iznenada mijenjao pravac i poput strijele šiknuo novim krugom. Majka je već neko vrijeme stajala mirno, pribrala dah i samo se neprestano okretala na onu stranu kuda je Bambi projurio. Bambi je mahnitao od veselja.

Odjednom nije mogao dalje. Stao je, prišao majci kićeno dižući noge i gledao je ushićeno. Zatim su šetali jedno kraj drugoga, ispunjeni velikom radošću. Otkako se nalazio ovdje napolju, gledao je nebo, sunce i zeleni prostor svojim tijelom, gledao plavetnilo neba zablještenim, pijanim pogledom, osjećao sunce prijatno ugrijanim leđima i zrak dubokim disajima. Tek je sada krasote livade uživao očima koje su na svakom koraku bile očarane novim čudesima. Tu se nijedan komadić gole zemlje nije mogao vidjeti kao u šumi. Vlat se gurala do vlati na svakoj točki prostora, pripijala se i bujala u bogatoj raskoši, pod svakim se korakom savijala ustranu i opet se pomirena dizala uvis. Daleka je zelena ravan bila posuta zvijezdama bijelih krasuljaka, ljubičastim i crveno nahukanim krupnim glavicama rascvale djeteline i raskošno sjajnim, zlatnim zvijezdama koje je maslačak pružao uvis.

– Gle, majko – poviče Bambi – kako ondje leti cvijet.

– To nije cvijet – reče majka – to je leptir.

Bambi je udivljeno gledao za leptirom koji se beskrajno nježno odvojio od jedne stabljike i odlebdio u kolebljivom letu. Sad Bambi vidje da je mnoštvo takvih leptira prelijetalo zrakom nad livadom, naoko brzo, pa ipak lagano, gore-dolje, u igri koja ga oduševi. Izgledalo je zaista da je to putujuće cvijeće koje ne može da ostane mirno na svojoj stabljici i diže se da se malo poigra, ili kao cvijeće koje je sišlo na zemlju sa sunčanim zraccima i koje još nije imalo mjesta, pa ga izbirljivo traži, spušta se, nestaje, kao da se negdje smjestilo, ali se odmah opet podiglo, katkada samo nešto malo, sad opet više, da dalje traži, uvijek dalje jer su, eto, najbolja mjesta već zauzeta,

Bambi je gledao za svakim leptirom. On bi ih tako rado promotrio izbliza, tako bi rado bar jednog jedinog točnije razgledao, ali mu se ne pruži prilika. Neprestano su se komešali.

Od toga bude sasvim ošamućen.

Kad je zatim opet pogledao na zemlju, zadivio ga je tisućstruki hitri život koji je prštao pod njegovim koracima. Sve se raštrkalo i trčalo na sve strane, izbijalo na vidjelo kao zbrka i vreva i opet u slijedećem času tonulo u zelenu podlogu iz koje se diglo.

– Što je to, majko?

– To su sitne životinjice – odgovori majka.

– Gle – kliknu Bambi – ovdje skače komadić trave. Oh... kako visoko skače!

– Nije to trava – rastumači majka – to je dobri mali skakavčić.

– Zašto on tako visoko skače? – zapita Bambi.

– Jer mi ovuda hodamo – odgovori majka – on se nas boji.

– Oh! – obrati se Bambi skakavčiću, koji je sjedio nasred bijela tanjura jedne tratinčice.

– Oh – reče Bambi učtivo – ne trebate se bojati, mi vam uistinu nećemo učiniti ništa.

– Ja te se ne bojim – odgovori skakavčić šuštavim glasom.

– Ja sam se samo u prvi čas prepao jer sam baš razgovarao sa svojom ženom.

– Molim, oprostite – reče Bambi skromno. – Mi smo vas uznemirili.

– Ništa zato – zašušti skakavčić. – Kad ste to vi, ne čini ništa. Ali nikad se ne zna tko je taj koji dolazi, pa treba biti na oprezu.

– Ja sam, naime, danas prvi put u svom životu na livadi – ispriповjedi Bambi. – Majka mi je...

Skakavčić je stajao na travici spuštene glave, pravio ozbiljno lice i mrmljao:

– To me ne zanima. Ja nemam vremena da s vama brbljam, moram potražiti svoju ženu.

– Hop! – i više ga nije bilo.

– Hop! – reče Bambi, zapanjen i zadivljen visokim skokom kojim je skakavac nestao.

Bambi otrči k majci:

– Majko... ja sam razgovarao s njim!

– S kim? – zapita majka.

– No, sa skakavčićem – pripovijedaše Bambi – s njim sam razgovarao. Bio je tako ljubazan sa mnom. On mi se jako sviđa. On je tako divne zelene boje, a na kraju je tako proziran kao što ne može biti nikakav list, pa ni ovaj najtanji.

– To su krila.

– Tako? – reče Bambi. – A ima tako ozbiljno lice, vrlo zamišljeno. Pa ipak je bio sa mnom ljubazan. A kako samo zna skakati. To mora biti silno teško. Hop! vikne on i skoči tako visoko da ga više ne možeš vidjeti.

Pođe dalje. Razgovor sa skakavčićem uzbudio je Bambija i malo ga zamorio; nije ni čudo, jer to je bilo prvi put da je s nekim stranim razgovarao. Osjećao je glad i pritisnuo se uz majku da se okrijepi.

Kad se opet umirio i neko vrijeme sanjao u lakoj i slatkoj omaglici, koja ga je uvijek snalazila kad se kod majke nasitio, opazi u zbrci travnih vlati jedan svijetli cvijet koji se micao. Bambi pogleda oštrije. Ne, to nije bio cvijet, bio je leptir. Bambi se došulja bliže.

Leptir se laganom prihvatio jedne travke i polagano mahao krilima.

– Molim, ostanite sjediti! – vikne mu Bambi.

– A zašto da ostanem sjediti? Ta ja sam leptir – odgovori leptir začuđeno.

– Ah, ostanite ovako bar jedan časak – molio je Bambi – već odavna želim da vas vidim izbliza. Budite tako dobri.

– Neka bude – reče leptir – no neću dugo. Bambi stane pred njega.

– Kako ste lijepi – vikne očaran – kako divni! Kao neki cvijet!

– Što? – Leptir mahne krilima. – Kao neki cvijet? No, u mom krugu općenito vlada mišljenje da smo mi ljepši od cvijeća.

Bambi se zbuni.

– Dakako – promuca – mnogo ljepši... oprostite... htio sam samo reći...

– Meni je prilično svejedno što ste htjeli reći – odgovori leptir. Sklopio je krila, savinuo svoje vitko tijelo i tašto zatitrao svojim nježnim ticalima.

Bambi ga promatraše sav očaran.

– Kako ste nagizdani – reče on – kako nagizdani i krasni! A kakva su krasota vaša bijela krila!

Leptir širom razastre krila, zatim ih uspravi i tijesno priljubi jedno uz drugo kao razapeta jedra.

– O – vikne Bambi – sada razumijem zašto ste ljepši od cvijeća. Vi, osim toga, možete letjeti, a cvijeće to ne može jer je čvrsto priraslo, u tome je stvar.

Leptir se digne.

– Dosta – reče – da, ja mogu letjeti! – Dignuo se u času, tako lako da se to nije moglo ni primijetiti ni pojmiti. Njegova su se bijela krila kretala blago, puna ljupkosti, i već, eno, lebdi u sunčanom zraku. – Samo sam vama za ljubav tako dugo sjedio – reče on šarajući pred Bambijem gore-dolje – ali sad letim dalje.

To bijaše livada.

Duboko u guštiku bijaše mjestance koje je pripadalo Bambijevoj majci. Ležalo je svega nekoliko koraka postrance od uskog srnećeg puta koji je tekao otuda kroz šumu, ali jedva da bi ga mogao naći itko, tko nije poznao malu školjicu u gustome grmlju.

Bila je to prava tijesna komorica, tako uska da su u njoj samo majka i Bambi imali dovoljno mjesta, a tako niska da je Bambijeva majka, kad bi ustala, turila glavu među samo granje. Ovdje su se preplitali u rastu: ljeskovo grmlje, bodljikava žukovina i drijenak i hvatali ono malo sunčanog svjetla koje je prodirale kroz krošnje drveća. Ono nije nikada moglo doprijeti do zemlje. U ovoj je komorici došao na svijet Bambi, ovdje je bio stan njegov i njegove majke.

Tu je sada spavala majka priljubljena uza zemlju. I Bambi je malo drijemao. No odjednom se sasvim razbudio. Ustao je na noge i ogledao se oko sebe.

Ovdje unutra još su više tamnjele sjene; bilo je gotovo mračno. Čulo se kako tiho mrmori šuma. Gdjegdje bi zacvrkutale sjenice, kadikad bi odjeknuo jasan smijeh žunin ili neveseo zov vranin. Inače je bilo sve tiho, nadaleko i naširoko. Samo je zrak vrio u podnevnoj žezi, a to se moglo razabrati ako se pažljivo slušalo. Ovdje unutra bilo je do skapavanja sparno.

Bambi pogleda dolje na majku:

– Spavaš li?

Ne, majka nije spavala. Probudila se odmah čim je Bambi ustao.

– Što ćemo sada raditi? – pitao je Bambi.

– Ništa – odgovori majka – ostat ćemo tu gdje jesmo. Lezi lijepo i spavaj.

No Bambiju nije bilo do spavanja.

– Pođimo – molio je – pođimo na livadu. Majka podigne glavu:

– Na livadu? Sada... na livadu...? – Govorila je tako začuđeno i tako uplašeno da se i Bambi jako prepao.

– Zar sada ne možemo na livadu? – pitao je nesigurno.

– Ne – odvrati majka, a zvučalo je to vrlo odlučno. – Ne, to sad nije moguće.

– Zašto? – Bambi je osjetio da je tu nešto neprijatno posrijedi. Još ga više od toga spopade strah, ali ga je draškalo da sazna sve. – Zašto ne možemo sada na livadu?

– Sve ćeš saznati kasnije, kad budeš nešto stariji... – umirivaše ga majka.

Bambi je ustrajao:

– Reci mi radije sada.

– Kasnije – ponovi majka. – Sad si još malo dijete – nastavi nježno – a djeci se ne govore takve stvari. – Ona se potpuno uozbilji. – Sada... na livadu... na to ne mogu ni pomisliti. Za bijela dana...

– Ali – prigovori Bambi – kad smo ranije išli na livadu, i onda je bio bijeli dan.

– To je nešto drugo – tumačila je majka – bilo je to rano ujutro.

– Zar se samo ranim jutrom može onamo? – pitao je Bambi u svojoj silnoj radoznalosti.

Majka je bila strpljiva.

– Samo ranim jutrom ili kasno uveče... ili noću... – I nikada po danu? Nikad...?

Majka oklijevaše.

– Ipak – reče napokon – katkad... neke od nas idu katkad napolje za dana. Ali to su posebne prilike... ja ti to ne mogu protumačiti... još si premalen... još si premalen... neke idu... ali su pri tom u najvećoj opasnosti...

– Kako to da su u opasnosti? – Bambijeva pažnja bila je do kraja napregnuta.

Ipak se majka nije nikako htjela izjasniti.

– Eto, u opasnosti su... ta čuo si, dijete moje, da još ne možeš te stvari shvatiti...

Bambi je mislio da on može shvatiti sve, samo ne shvaća zašto mu majka ne daje točna objašnjenja. Ali je šutio.

– Mi moramo tako živjeti – nastavi majka – svi mi. Iako nam je drag dan... a dan nam je drag osobito u našoj mladosti... ipak moramo živjeti. Tako da smo za dana tihi i mirni. Samo od večeri do jutra smijemo ići naokolo. Razumiješ li?

– Razumijem.

– Eto, dijete moje, zato moramo sada ostati ovdje gdje jesmo. Tu smo sigurni. Tako! A sada opet lezi i spavaj.

Ali Bambi ni sada ne htjede leći.

– Zašto smo ovdje sigurni? – pitao je dalje.

– Jer nas čuva grmlje, jer grančice na grmlju šušte, jer suho granje na tlu pucketa i opominje nas, jer lanjsko uvelo lišće leži na zemlji i šušti da nam da znak... jer je sojka tu i svraka koje čuvaju stražu, i jer mi po njima već izdaleka znamo da se netko približava...

– Što je lanjsko lišće? – radoznalo će Bambi.

– Dođi, sjedni kraj mene – reče majka – pričat ću ti. – I Bambi poslušno sjedne, priljubi se uz majku, a ona mu je pričala kako drveće ne ostaje uvijek zeleno, kako sunca i druge topline nestaje. Onda bude hladno, lišće postaje žuto od mraza, smeđe i crveno, i polako opada tako da drveće i grmlje pruža gole grane prema nebu i izgleda kao da je sasvim osirotjelo. No uvelo lišće leži na zemlji i, ako ga takne nečija noga, ono zašušti: Netko dolazi!

– Oh, ono je dobro, to suho lanjsko lišće. Ono nam pravi veliku uslugu, takvo marno i budno kakvo jest. I sad još, usred ljeta, drži se mnoštvo lišća skriveno pod mladim prizemnim raščem i opominje već izdaleka na svaku opasnost.

Bambi se čvrsto pritisne uz majku. Zaboravio je na livadu. Bilo je tako udobno ovdje sjediti i slušati kako majka priča.

Kad je majka zašutjela, stao je razmišljati. Došao je do zaključka da je vrlo lijepo od dobrog starog lišća što tako budno pazi, premda je uvelo i promrzlo i premda je toliko proživjelo. Razmišljao je što bi zapravo mogla biti ta opasnost o kojoj je majka uvijek govorila. Ali ga mnogo razmišljanje zamori; svuda naokolo bijaše tiho, samo se čulo kako zrak treperi od žege. I on zaspi.

Kad je jedne večeri opet s majkom izišao na livadu, mislio je da poznaje već što bi tu mogao vidjeti i čuti. No, pokazalo se da ipak nije život poznavao tako dobro kako je mislio.

U početku bilo je kao i prvi put. Bambi je smio trčati za majkom da je ulovi. Jurio je naokolo u krugu; široki ga je prostor, visoko nebo, slobodni zrak opet ispunio opojnošću od koje je sasvim pomahnitao. Nakon nekog vremena opazi da majka stoji mirno, i on se zaustavi usred luka tako naglo da su mu se sve četiri noge široko raskrečile. Da bi opet zauzeo pristojan stav, poskoči visoko i opet stane kako treba. Učinilo mu se da majka tamo prijeko s nekim razgovara, ali se od visoke trave nije moglo razabrati s kim. Bambi doskače radoznalo bliže i vidje kako se u spletu trave, tik pred majkom, miču dva dugačka uha. Bila su sivosmeđa i lijepo ukrašena crnim prugama. Bambi ustukne, no majka mu reče:

– Priđi samo bliže, to je naš prijatelj zeko, dođi bliže, neka te vidi. Bambi odmah priđe sasvim blizu. Zeko je sjedio pred njima u travi, lijep kao slika. Njegove duge uši, slične žlicama, moćno su se dizale uvis, a onda opet mlohavo padale kao da su odjednom smalaksale. Bambi se malo zabrine kad vidje brkove koji su zecu tako prkosno stršili na sve strane oko usta. Ali opazi i to da zec ima vrlo blag izraz i vrlo dobroćudne crte lica i da iz svojih velikih, okruglih očiju šalje u svijet plašljive poglede. Doista je izgledao kao prijatelj, taj zeko. Bambijeva časovita zabrinutost odmah iščezne. Začudo, odmah se potpuno izgubi i strah koji je u prvi čas osjetio.

– Dobar večer, mladi gospodine – pozdravi ga zeko biranom učtivošću.

Bambi samo klimne:

– Dobar večer.

Nije znao zašto, ali je samo klimnuo. Vrlo ljubazno, vrlo učtivo, ali ponešto svisoka. Nije mogao drukčije. Možda mu je to bilo prirođeno.

– Kakav krasan mladić – reče zec majci. Promatrao je Bambija pažljivo i pri tom dizao čas jedno, čas drugo uho, zatim oba zajedno, a katkad bi puštao da mu brzo i mlohavo padnu, no to se Bambiju nije svidjelo.

Zeko je, međutim, i dalje gledao Bambija blagim, velikim okruglim očima. Pritom su mu nozdrve i usta s veličanstvenim brkom neprestano treperila kao kad netko trza nosom i usnama, boreći se da ne kihne. Bambi se morao smijati. No odmah se susretljivo nasmije i zeko, samo mu oči ostadoše zabrinute.

– Ja vam čestitam – reče on majci – od srca vam čestitam na takvom sinu. Da, da, da... bit će to jednom krasan srndačić... da, da, odmah se to vidi.

Zatim je sjeo uspravno, na stražnje noge, čemu se Bambi silno začudio. Kad je ustremljenih ušiju i živo ustreptalih nozdrva svuda naokolo pažljivo razgledao, spusti se opet pristojno na sve četiri noge.

– Da, a sada se preporučam poštovanoj gospodi – reče – moram večeras još štošta svršiti... preporučam se smjerno.

On se okrene i odskakuće dalje, poleglim ušiju koje su mu sezale sve do ramena.

– Laku noć – vikne za njim Bambi. Majka se nasmiješi.

– Dobri zeko... kako je ugladen i plašljiv. Nije njemu lako na svijetu. – U njezinim se riječima osjećalo da joj je drag.

Bambi je malo šetao okolicom i ostavio majku da mirno pase. Nadao se da će opet susresti svog novog znanca. Zahvatila ga je živa želja da sklapa nova poznanstva. Premda nije bio sasvim načistu što mu zapravo nedostaje, ipak je neprestano bio u nekom iščekivanju. Odjednom začuje kako iz daljine na livadi nešto tiho šušti, osjeti slabo i hitro kuckanje kao da nešto skače po zemlji. Podigne glavu da vidi. Tamo prijeko, na drugom rubu šume, šmugnulo je nešto kroz travu. Nešto živo... ne... bilo je dvoje! Bambi dobaci majci brz pogled, no ona se nije ni na što obazirala, duboko je zagnjurila glavu u travu. Tamo prijeko mogla se razabrati neka jurnjava okolo-naokolo u krugu, baš kao što je i sam malo prije ludovao kružeći livadom. Bambi bijaše tako zatečen da se u jednom skoku okrenuo, spreman da pobjegne. To potakne majku na oprez i ona podigne glavu.

– A što ti je? – vikne majka.

No Bambi nije mogao progovoriti, nije smogao nijedne riječi i jedva promuća. – Tamo... tamo... Majka pogleda u tom pravcu:

– Ah, tako – reče – to je moja rodica, gle. I ona ima jedno djetence... ne, dvoje. – Majka je govorila sva radosna, ali se na kraju uozbiljila: – No... da, Ena ima dvoje djece... doista dvoje!

Bambi je stajao i izbečio oči. Tamo prijeko vidio je sada neku priliku koja je posve nalikovala na majku. On je malo prije uopće nije primijetio. Vidio je kako ondje, s one strane, i nadalje nešto juri travom u dvostrukim krugovima, no vidjela su se samo crvena leđa, tanke crvene pruge.

– Pođimo – reče majka – pođimo onamo, imat ćeš jednom i ti svoje društvo.

Bambi htjede potrčati, ali kad je majka poslala sasvim polako i pri svakom se koraku na sve strane obazirala, uspori i on korake. Bio je silno uzbuđen i nestrpljiv.

Majka je nastavila:

– Ja sam se nadala da ćemo jednom ipak morati susresti Enu. Gdje li je samo, razmišljala sam. Ta znala sam da i ona ima jedno dijete. No, to je bilo lako pogoditi. Ali, da ima dvoje...?!

I oni su njih već odavna opazili i pošli im u susret. Bambi je morao pozdraviti tetku, ali su mu pogledi bili upereni na njezinu djecu. Tetka je bila vrlo ljubazna.

– Da – obratila se Bambiju – ovo je, eto, Gobo, a ovo Falina. Vi se uvijek možete zajedno igrati.

Djeca su stajala ukočena i mirna i međusobno se radoznalo promatrala. Gobo tik uz Falinu, Bambi njima sučelice. Nijedno se nije micalo. Stajala su i buljila jedno u drugo.

– Ostavi ih – reče majka Eni – oni će se već sprijateljiti.

– Kakvo divno lane – reče tetka Ena – doista, osobito lijepo. Tako snažno i tako dobra držanja...

– Pa, jest – primijeti majka skromno... – Moram biti zadovoljna. Ali da ti imaš dvoje djece, Ena...!

– Da, to je katkad ovako, katkad onako – objasni Ena. – Ta ti znaš, draga moja, ja sam već češće imala djece...

Majka odgovori: – Bambi je moje prvo...

– Neka – stane je tješiti Ena – možda će drugi put i kod tebe biti drukčije...

Djeca su još uvijek stajala i promatrala se. Nijedno nije reklo ni riječi. Odjednom Falina skoči i odjuri. Stajanje joj je postalo odviše dosadnim.

Istoga časa jurne Bambi za njom, a Gobo odmah za njima. Trčali su u polukrugovima, strelovito se okretali, preskakivali jedno preko drugog i ganjali se uzduž i poprijeko. Bilo je divno. A kad su zatim iznenada stali da dođu do daha, već su jedno drugom bili sasvim bliski. Počeše brbljati.

Bambi je pričao da je razgovarao sa skakavčićem i s leptirom-bijelcem.

– Jesi li razgovarao i sa zlatnom marom? – upita Falina. Ne, sa zlatnom marom Bambi nije razgovarao. On je nije ni poznavao, nije ni znao tko je to.

– Ja s njom često razgovaram – nabaci Falina tek onako.

– Mene je ispsovala sojka – reče Bambi.

– Zaista? – čudio se Gobo. – Zar je sojka bila tako drska prema tebi? – Gobo se sasvim malko začudio, bio je neobično skroman.

– No – primijeti on – mene je jež ubo u nos. Ali i to spomene tek onako uz put.

– Tko je to jež? – raspitivao se Bambi, sretan što može pitati. Činilo mu se prekrasnim što ovdje tako stoji, što ima prijatelje i što čuje tako mnogo zanimljivih stvari.

– Jež je strašno stvorenje – klikne Falina. – Pun je velikih bodlja po čitavu tijelu... a osim toga je vrlo ljut!

– Vjeruješ li zaista da je ljut? – pitaše Gobo. – Ta on ne čini nikome ništa nažao.

– Tako? – odgovori Falina brzo – a zar te nije ubo?

– Ah, to je bilo samo zato što sam htio razgovarati s njim – izgovori se Gobo – i to samo sasvim malo. Nije me jako boljelo.

Bambi se obrati Gobu:

– A zašto nije htio razgovarati?

– On ne voli razgovarati ni s kim – umiješa se Falina. – Čim mu se netko približi, on se smota u klupko i onda se vide sa svih strana samo njegove bodlje. Naša je mama rekla da je on jedan od onih koji ne žele imati nikakva posla sa svijetom.

Gobo primijeti:

– Možda se on samo boji.

Ali Falina je to najbolje znala:

– Mama kaže da se s takvim stvorenjem uopće ne treba družiti. Odjednom Bambi tiho progovori Gobu:

– A znaš li što je to opasnost?

Sad se i drugo dvoje uozbilji, i sve troje skupi glave. Gobo je razmišljao. Trudio se pošteno da pokaže svoje znanje jer je dobro vidio kako je Bambi radoznalo čekao odgovor.

– Opasnost... – prošapće on – opasnost... to je nešto vrlo ružno...

– Da – ustrajao je Bambi uzbuđeno – nešto vrlo ružno... ali što?

Sve je troje drhtalo od groze. Iznenada vikne Falina glasno i veselo:

– Opasnost je... kad treba pobjeći...

Ona odskače dalje, nije htjela stajati na jednome mjestu i bojati se. Bambi i Gobo odmah odskaču za njom. Opet se počеше igrati; kotrljahu se u zelenoj, šuštavoj svili livade i načas zaboraviše na ozbiljno pitanje. Nakon nekog vremena stanu i stajahu kao i prije zajedno, da proćaskaju. Gledali su prijeko k svojim majkama. I one su isto tako stajale jedna kraj druge, malo podalje, i mirno razgovarale.

Tetka Ena digne glavu i vikne svojoj djeci:

– Gobo! Falina! Morat ćemo uskoro kući...

I Bambija majka opomene:

– Pođimo... vrijeme je...

– Još malo – moljaše Falina živo. – Još samo malo.

I Bambi je molio: – Ostanimo još! Molim! Tako je lijepo!

A Gobo ponovi skromno:

– Tako je lijepo... samo još malo. Govorilo je sve troje odjednom. Ena pogleda majku:

– No, nisam li rekla? Sad se ne mogu rastati.

A onda se dogodi još nešto, a to je bilo vrednije nego sve drugo što je Bambi danas doživio.

Odanle iz šume dopre po zemlji lupa, slična topotu koraka. Suharje je pucketalo, granje šumilo, i prije nego što se moglo strignuti ušima, izleti nešto iz guštare. Jedno sa šumom i praskom, a drugo s hukom za njim. Kao vihor izletješe, izvedoše na livadi širok luk, utonuše opet u šumu, odakle se čuo topot njihovih nogu, još jednom s treskom izletješe iz guštare i naglo stadoše mirno, na dvadeset koraka jedno od drugoga!

Bambi ih pogleda i ne mače se. Bili su posve slični majci i tetki Eni. Ali na njihovim je glavama blistala kruna od rogovlja, sa smeđim biserom i svijetlim, bijelim paroščima. Bambi je bio sasvim omamljen, gledao je sad jednog, sad drugog. Jedan je bio manji, a bila mu je manja i kruna. No drugi je bio dostojanstveno lijep. Visoko je držao glavu na kojoj se ponosno ustremila kruna. Ona se presijavala iz tamnog u svijetlo, raskošno ukrašena crnim i smeđim biserom i široko razgranatim, blještavo-bijelim šiljcima.

– Oh! – klikne Falina sva očarana. Gobo ponovi tiho: – Oh! – Bambi ne reče ni riječi. Bio je zanesen i nijem.

Sada se pokrenu obojica, svaki okrenu na svoju stranu i pođe polako natrag u šumu.

Onaj se dostojanstveni sasvim približio djeci, majci i tetki Eni. U tihoj je krasoti koračao kraj njih, nosio gordo i ozbiljno plemenitu glavu i nikoga nije počastio ni pogledom. Djeca se nisu usudila ni disati dok nije nestao u guštari. Obazreše se za drugim, no upravo toga trenutka zatvoriše se za njim zelena vrata šume.

Falina je prva prekinula šutnju.

– Tko je to bio? – kliknula je. No njezin je sitni, smioni glas treperio. Gobo ponovi jedva čujno: – Tko je to bio?

Bambi je šutio.

Tetka Ena reče svečano:

– To su bili očevi.

Nitko ne reče više ni riječi, i oni se rastanu. Tetka se Ena povukla sa svojom djecom odmah tu, u najbliže grmlje. To je bio njezin put. Bambi je morao s majkom prijeći preko čitave livade do hrasta da bi stigli do svog uobičajenog puta. Dugo je šutio. Konačno upita:

– Zar nas nisu vidjeli?

Majka je shvatila što on misli, i odgovori:

– Svakako. Oni sve vide.

Bambi je bio potišten; bojao se postavljati pitanja, ali su ga ona silno tištala. On zausti: – ... Zašto – i zašuti. Majka mu pomogne:

– Što si htio reći, dijete moje?

– Zašto nisu ostali s nama?

– Oni ne ostaju s nama – odgovori majka – samo u neko vrijeme... Bambi nastavi:

– Zašto nisu razgovarali s nama?

Majka odvrati:

– Oni sada ne razgovaraju s nama... doći će vrijeme... Moramo čekati dok ne dođu i dok oni nama ne progovore... kad se njima bude svidjelo.

Bambi upita sav uzbuđen:

– Hoće li moj otac sa mnom razgovarati?

– Dakako, dijete moje – obeća mu majka – kad odrasteš, govorit će s tobom, ti ćeš koji put moći biti s njim.

Bambi je šuteći išao pokraj majke, sve mu je biće bilo ispunjeno očevom pojavom.

– Kako je lijep! – mišljaše on i ponovi: – Kako je lijep!

Majka progovori, kao da je mogla čuti njegove misli:

– Ako ostaneš u životu, dijete moje, ako postaneš pametan i budeš li znao izbjegavati opasnosti, bit ćeš i ti jednom tako snažan i lijep kao otac i nosit ćeš isto tako krunu kao i on.

Bambi je disao duboko. Srce mu se širilo od sreće i slutnje.

Vrijeme je prolazilo, i Bambi je stekao mnoga iskustva, doživio stotinu doživljaja. Katkada mu se mutilo u glavi jer je toliko toga morao učiti.

Već je znao oslušivati. Ne samo ono što se zbiva blizu, što samo od sebe dopre do ušiju. Ne, to doista nije nikakvo umijeće. Znao je kako treba razumno oslušivati sve što se ma kako tiho micalo, svaki tihi sušan koji je vjetar sa sobom donio. On, na primjer, zna da ondje trči kroz grmlje fazan, on sasvim točno poznaje nježno tapanje koje svaki čas zastane. I šumske miševe prepoznaje sluhom, kako trče tamo-amo kratkim stazama kojima se služe.

Zatim krtice kad se vesele i kad se jure u krugu pod bazgovim grmom. On poznaje smioni, jasni zov sokolova i čuje po njihovom ljutitom, izmijenjenom glasu da se približava jastreb ili orao, razabire kad se žeste u strahu da će im netko preoteti njihovo područje. On poznaje lepet krila šumskih golubova, lijepi, daleki šum pačjih krila, i još mnogo šta drugo.

On sada pomalo uči kako se njuši. Duskora će to znati isto tako dobro kao i njegova majka. On može uvući zrak i u isti ga čas razumom raščiniti. Oh, to je djetelina i metvica, zaključuje kad vjetar piri s livade; da, i prijan zeko je sada tamo napolju, jasno osjeća njegov miris. Zatim razabire usred mirisa lišća, zemlje, bijelog luka i prvenca, da negdje prolazi tvor; ako prigne njušku k zemlji i pomno onjuši, razabrat će da je tuda prošla lisica ili će zamijetiti: ovdje su negdje u blizini rođaci, tetka Ena s djecom.

Njemu je sada potpuno poznata noć i više ne čezne tako jako za tim da trči naokolo za bijela dana. Sada sasvim rado preko dana leži kraj majke u maloj, sumračnoj komorici od lišća. On čuje kako zrak treperi od žege i kad spava. Od vremena do vremena se probudi, osluškuje i njuška, baš kako treba. Sve je u redu. Samo male sjenice pomalo brbljaju, grmuše, koje skoro nikad ne šute, razgovaraju, a golubovi dupljaši ne prestaju deklamirati svoje uzbudljive nježnosti. No što se to njega tiče? On opet usne.

Noć mu se sada jako sviđa. Sve je budno, sve u pokretu. Dakako, treba i noću biti na oprezu, no ipak je sve bezbrižno pa se kreće svuda naokolo, kud god poželi. I posvuda se mogu susresti znanci koji su isto tako bezbrižni kao i on. Noću je šuma svečana i tiha. Čuje se samo poneki glas, koji se još glasnije razabire u toj tišini, ali ipak zvuči drukčije nego danju i doimlje se jače. Bambi voli sovu. Ona leti tako otmjeno, potpuno nečujno i sasvim lako. Ni leptir ne leti nečujnije od nje, a koliko je ona veća od njega. Ona ima vrlo značajno lice, tako izražajno, tako nadasve misaono, i divne oči. Bambi se divio njezinu čvrstom, mirnom i smionom pogledu. On rado sluša kad ona razgovara s majkom ili bilo s kim drugim. On stoji malo postrani jer se ponešto boji zapovjedna pogleda kojemu se toliko divi, ne razumije baš mnogo od tih mudrih stvari o kojima ona govori, ali zna da je sve to mudro, i to ga oduševljava i ispunjava poštovanjem prema sovi. A kad sova započne svoj pjev: Haa-ah-haha-ha-haa-ha! To zvuči drukčije nego pjesma drozdova ili vugina, drukčije od prijatne kukavičje lozinke, no Bambi voli sovину pjesmu jer u njoj osjeća neku tajanstvenu ozbiljnost, neku neizrecivu mudrost i zagonetnu sjetu. Zatim je tu i ćuk, dražesni mali momčić. Lukav, druževan i preko svake mjere radoznao. On silno žudi za tim da na sebe svrati pažnju. Uj-i-ik! Uj-i-ik! zove an prodornim glasom koji daleko odjekuje. Kad se tako javi, pomislić će netko da je u smrtnoj opasnosti. No on je u sjajnom raspoloženju i silno se veseli kad može nekoga prestrašiti. Uj-i-ik! više on tako jakim glasom da se ori šumom pola sata daleko. A potom se smije kao da tiho, sam za se, guče, no to se čuje samo onda ako je sasvim blizu. Bambi je otkrio tajnu da se ćuk veseli kad nekoga uplaši ili kad netko pomisli da se njemu dogodila neka nepravilika. Otkako je otkrio ćukovu tajnu, Bambi nikad ne propušta prilike, ako se baš nađe u blizini, da dojuri i upita: "Zar vam se štogod dogodilo?" ili da kaže s uzdahom: "Ah, kako sam se prepao!" Onda je ćuk zadovoljan. "Da, da", kaže on u smijehu, "to zvuči vrlo tugaljivo." On nakostriješi perje, pa izgleda kao siva, mekana lopta, i čarobno je lijep.

Bilo je i oluje nekoliko puta. Danju i noću. Prvi put bila je danju i Bambi je osjetio kako mu je strah obuzeo dušu kad je u njegovoj komorici bivalo mračnije i mračnije. Činilo mu se

da je usred dana pala s neba noć. Kad bi zatim oluja urlajući prohujala šumom, nijemo bi drveće počelo glasno ječati, Bambi bi drhtao od straha. A kad su bljesnule munje, kad se prolomila grmljavina, bio je Bambi sav izbezumljen od užasa. Vjerovao je da će se svijet raspasti u komade. Trčao je za majkom koja je zbunjeno poskočila i hodala tamo-amo po grmlju. Nije mogao misliti niti se mogao snaći. Onda se s praskom spustila kiša u divljim mlazovima. Sve se posakrivalo kao da se šuma ispraznila, i nikud se nije moglo pobjeći. I u najgušćem grmlju šibala je odozgo voda. Ali gromovi umukoše i njihove plamene strijele nisu više sijevale kroz vrške drveća; grmljavina se udaljila i tek se iz daljine čulo njeno mumljanje, da uskoro sasvim umukne. Onda kiša postade blaža. Njezin je široki šum odzvanjao jednoliko i snažno još čitav sat; šuma je duboko disala u tišini bez vjetra i puštala da je kiša polijeva. Nitko više nije bio u strahu. Taj je osjećaj uminuo, isprala ga je kiša.

Nikad majka nije s Bambijem izišla na livadu tako rano kao ove večeri. Zapravo još nije ni bila večer. Sunce je stajalo još visoko na nebu, zrak je bio oštar i svjež, mirisalo je jače no inače, a šuma je pjevala u tisuću glasova. Sve živo je izišlo iz svojih skrovišta, i nastade žurba i vreva. Svatko se trudio da nađe nekoga kome će ispričati svoje doživljaje.

Prije nego što su stupili na livadu, prošli su kraj velikog hrasta koji je stajao sasvim na rubu šume, uz sam njihov put. Kad god bi išli na livadu, uvijek su morali proći kraj ovog velikog, lijepog stabla. Sada je na jednoj grani sjedila vjeverica i veselo ih pozdravljala. Bambi je s vjevericom živio u prijateljstvu punom radosti. Ona ga je pri prvom susretu zbog crvene suknjice smatrala sasvim malom srnom i sada se zapanjeno zagledala u nj. No Bambi je tada doista bio još sasvim djetinjast i nije se ni u čemu snalazio. Odmah, od samog početka, vjeverica mu se neobično svidjela. Bila je vrlo, vrlo otmjena i prijatno razgovorljiva, i Bambi je uživao u tome kako je divno gimnasticirala, penjala se i skakala. Jurila je usred razgovora gore-dolje uz glatko deblo kao da to ne znači ništa. Onda je uspravno sjela na jednu zaljuljanu granu, udobno se naslonila na svoju kitnjastu zastavu koja je iza nje ljupko stršila, pokazivala svoja bijela prsa, kićeno pokretala svoje male prednje šapice, okretala tamo-amo glavu, smijala se veselim očima i u času izrekla mnoštvo veselih i zanimljivih stvari. Upravo se opet sada spuštala tako brzo i takvim skokovima da bi svatko morao pomisliti, sad će se skotrljati nekome na glavu. Svojom je dugačkom crvenom zastavom živo vijorila i još s visine pozdravljala:

– Dobar dan! Dobar dan! Zaista je lijepo što prolazite ovim putem!

Majka i Bambi se zaustaviše.

Vjeverica sleti niz glatko deblo čavrljajući:

– No, jeste li ovu strahotu sretno preživjeli? Dakako, ta vidim i sama da je sve u najboljem redu. A to je, na kraju krajeva, važnije od svega. – Opet se kao munja uzverala uz deblo i verući se viknula: – Ne, tamo mi je dolje ipak odviše vlažno. Čekajte, potražiću neko mjesto gdje će biti bolje. To vas, vjerujem, neće ništa smetati? Lijepa hvala! Znala sam da vas neće smetati. A razgovarati se može i odavde.

Trčala je po nekoj ravnoj grani tamo-amo.

– To je bila parada – nastavi ona – kakva buka i kakav urnebes! No, možete li zamisliti kako sam se prepala! Šćućurila sam se sasvim tiho u neki kut i nisam se smjela ni maknuti. To je najgore, ovako sjediti i ostati miran. Nadala sam se da se neće ništa dogoditi, ta moje je

stablo za ovakve zgrade vrlo pogodno, ne, nema tu šta, moje je stablo najpogodnije... moram to reći. Ja sam zadovoljna. Koliko god sam naokolo obilazila šumom, nisam našla prikladnije. Ali kad se ovako bura razmaše kao danas, to je ipak strašno uzbudljivo.

– Sada ćemo poći na livadu – reče majka – da se osušimo na suncu.

– Oh, to je dobra zamisao – klikne mala vjeverica. – Vi ste tako pametni, doista, uvijek sam rekla da ste jako pametni! – Jednim skokom skoči ona na višu granu. – Ne biste mogli baš ništa bolje učiniti nego da sada odete na livadu – vikne iz te visine. Onda sušne lakim skokovima uzduž i poprijeko kroz krošnju do još više grane. – Popet ću se gore gdje ima sunca – brbljala je veselo – sasvim smo pokisli! Popet ću se sasvim do vrha! – Nije se brinula da li je još tkogod sluša.

Livada je bila već puna života. Prijan zeko sjedio je tu, a s njim je bila i njegova obitelj. Tetka Ena stajala je ondje sa svojom djecom i s još nekim znancem. Bambi je i danas vidio očeve. Oni dođoše polako iz šume, jedan odavle, a drugi s onog kraja, a pojavio se još i treći. Polako su išli tamo-amo livadom, uz sam rub šume, svaki na svojoj strani. Oni se nisu obazirali ni na koga, nisu razgovarali ni sami među sobom. Bambi je često pogledavao na njih pun poštovanja i radoznalosti.

Zatim je poveo razgovor s Falinom, s Gobom i još s nekom djecom. Mislio je da bi se mogli malo poigrati. Svi su bili sporazumni i kruženje započne. Pokazalo se da je Falina najveselija. Bila je tako svježja, živahna i puna doskočica kao šipak koštica. No Gobo se doskora umorio. Strašno se prepao oluje i od toga dobio lupanje srca, a to je trajalo još i sada. Gobo je uopće bio ponešto slabunjav, no Bambi ga je volio jer je bio tako dobar i susretljiv i uvijek pomalo turoban, a da to ipak nije pokazivao.

Vrijeme je prolazilo, i Bambi je naučio kako prija metvica, kako su nježni lisni pupoljci i kako je slatka djetelina. Majka ga je morala odbiti kad se prečesto gurao uz nju da se nasiše mlijeka. "Ta nisi ti više malo dijete." Katkad je čak i otvoreno rekla: "Idi, ostavi me na miru." Događalo se da je majka u maloj šumskoj komorici ustala, digla se usred bijela dana i otišla ne pazeći je li Bambi pošao za njom. Katkad opet, kad su prolazili starim svojim putem, učinilo se kao da uopće ne pazi na to slijedi li je Bambi i trči li lijepo i poslušno za njom. Jednoga dana majka odjednom nestade. Bambi nije znao kako se to dogodilo, nije to sebi mogao objasniti. Majka je nestala, i Bambi prvi put ostade sam.

On se začudi, uznemiri, zahvati ga strah i tjeskoba. Stajao je tu silno ražalošćen i dozivao. Nitko mu se nije odzivao, nitko nije dolazio.

Osluškuj, njuši. Ništa. Zove ponovo. Sasvim tiho, molećivo doziva: – Mama... mama...! – Uzalud.

Onda ga spopade očajanje; on to nije mogao podnijeti i krene od kuće.

Ide poznatim putem; postajkuje i zove, ide opet dalje suzdržljiva koraka, plah i bespomoćan. Silno je žalostan. Putuje sve dalje i dalje i dođe na putove kojima nikad još nije išao, stiže u predjele koji su mu tuđi. Više se nije mogao snaći.

Onda začu dva djetinja glasa koji zovu kao i on: Mama... mama...!

Stane i oslušne.

– Doista, to su Gobo i Falina. To su svakako oni. Brzo potrči za glasovima i uskoro opazi kako kroz lišće svjetlucaju crvene suknjice. Eno gdje sjetni stoje ispod jednog

drijenkova grma i zovu: – Mama... mama...!

Obradovali su se jer su čuli da nešto šušti u grmlju. Ali kad prepoznaše Bambija, bijahu razočarani. No ipak se malo i njemu razveseliše, a i Bambi je bio zadovoljan što nije više tako sam.

– Moja je majka otišla – reče Bambi.

– I naša je otišla – odgovori Gobo plačljivo. Oni se pogledaše zgranuti.

– Gdje bi samo mogle biti? – upita Bambi. Zamalo da ne zajeca.

– Ja ne znam – uzdahne Gobo. Njemu je lupalo srce i osjećao se bijedno.

Odjednom reče Falina:

– Ja mislim... one su kod očeva...

Gobo i Bambi zглеdaše se zadivljeno. Odmah ih obuze osjećaj poštovanja.

– Misliš li... kod očeva? – upita Bambi drščući.

I Falina dršće također, ali ona pravi lice kao da nešto zna, kao netko tko zna više nego što bi htio odati. Dakako da ne zna ništa; ona ne zna ni to odakle joj je pala ta misao. No kad Gobo ponovi: – Misliš li doista tako? – dade svome licu mudri izraz i reče opet tajanstveno: – Da, ja mislim tako!

To je, dakako, samo naslućivanje i o tome bi se moglo razmisliti. No ipak to Bambija ne umiri. A onda, on sada ne može razmišljati, previše je uzbuđen i odviše žalostan.

Bambi pođe dalje. Nikako nije mogao ostati na jednom mjestu. Falina i Gobo isprate ga komad puta i sve troje stade dozivati: – Mama... mama... – No Gobo i Falina stanu; bojali su se da pođu dalje.

Falina reče:

– A i zašto? Majka zna gdje smo. Ostanimo, dakle, tu, da nas nađe ako se vrati.

Bambi se uputi sam. Idući guštaram naiđe na malu čistinu. Usred čistine naglo stane. Stao je kao ukopan i nije se mogao maći s mjesta.

Tamo, na rubu čistine, u jednom visokom lješnikovom grmu, stoji neka pojava. Bambi još nikad nije vidio takav lik. U isti mu čas donese zrak vonj kakav nikad prije nije osjetio. To je neki tuđi vonj i težak i oštar i uzbudljiv, da poludiš.

Bambi je zapanjeno gledao taj lik. Čudno je uspravljen, neobično uzak i ima blijedo lice, koje je oko nosa i očiju sasvim golo.

Stravično golo. To lice ima neku strahovitu snagu od koje te zahvaća uzetost. Gledanje u to lice izaziva nepodnošljivu muku, pa ipak Bambi stoji i gleda ga netremice

Lik ostade dugo nepomičan. Onda ispruži jednu nogu koja je sasvim gore, uz samo lice. Bambi nije ni opazio da je ima. Ali kad se ta strašna noga ispružila ravno u zrak, kao da je Bambija od same te kretnje zahvatio vihor i bacio ga poput pahuljice ustranu. U tren oka bio je opet u guštari, tamo, odakle je i došao. I dade se u bijeg.

Odjednom se i majka pojavila. Trčala je kraj njega kroz grmlje i šikaru. Oboje su trčali što su brže mogli. Majka je vodila, ona poznaje put, a Bambi je trčao za njom. Tako su trčali dok nisu stigli do svoje komorice.

– Jesi li... vidio? – upita tiho majka.

Bambi nije mogao odgovoriti. On samo potvrdi glavom.

– To je... bio... On! – reče majka. Njih oboje podiđe jeza.

Bambi je češće ostajao sam. Ali se nije više plašio tako jako kao prvi put. Majka bi nestala, a on je mogao zvati koliko mu drago; ona se ne bi vraćala. Ali bi se opet nenadano pojavila i bez dozivanja.

Jedne je noći opet tako lutao sasvim sam i napušten. Nije mogao naći ni Goba ni Falinu. Nebo je već postalo blijedosivo i već je svanjivao dan. Nad grmljem i džbunjem već su se mogli razabrati svodovi što ih čine krošnje. Odjednom nešto zašušti u grmlju, lišćem prohuji neki snažni šum u jednom pravcu, i u taj čas projuri kraj njega majka. Tik iza nje promakne još netko. Bambi nije znao tko bi to mogao biti. Možda tetka Ena ili otac ili netko drugi. No majku je odmah prepoznao, koliko god je naglo kraj njega projurila. Razabrao je njen glas. Nešto je uzvikivala, i Bambiju se pričinilo da je to bilo u šali, no ipak kao da je u tim krikovima bilo i straha.

Jednom drugom zgodom, zbililo se to danju, Bambi je prolazio guštaram; već je satima tako tamarao. Na kraju počne dozivati. I ne možda zbog tjeskobe. On tek nije htio više ostati tako osamljen, osjećao je da će ga uskoro obuzeti tuga. I tako on počne dozivati majku.

Odjednom je pred njim stajao jedan od očeva i gledao ga strogo. Bambi nije čuo kad je došao i prepao se. Na prvi se pogled vidjelo da je stari srndać snažniji od ostalih, viši i ponositiji. Njegova je odjeća plamtjela u dubokom tamnom crvenilu, no u licu mu se primjećivalo srebrnasto-sivo ljeskanje; žive mu je pokretne uši visoko nadvisivala kruna, posuta crnim biserom.

– Zašto zoveš? – upita ga Starina strogo. Bambi protrne od poštovanja i ne usudi se progovoriti ni riječi. – Tvoja majka nema sad vremena za tebe! – produži Starina. Bambi je bio sasvim utučen od toga zapovjedničkoga glasa, ali mu se u isti čas i divio. – Zar ne možeš biti sam? Stidi se! – Bambi htjede reći da on sasvim lijepo može biti sam, da je već često bio sam, ali ne uzmogne progovoriti ni glasa. Pokorno je slušao i strašno se stidio. Stari se okrene i ode. Bambi nije znao ni kako ni kuda, nije opazio da li se udaljio brzo ili polako. Nestao je, eto, s nenadano kao što je i došao. Bambi je napeto osluškivao. Nije čuo ni topot koraka koji se udaljuju, ni šum lišća koje se pokreće. Mislio je stoga da je Stari još tu negdje u blizini, onjušio je zrak na sve strane, no pritom je osjetio snažnu želju da Starog još jednom susretne i stekne njegovu naklonost.

Kad je zatim došla majka, on joj ne reče ništa o svome susretu. Više je nije dozivao kad bi opet nestala. Mislio je na Starog za vrijeme svojih osamljenih tamaranja; želio je silno da ga negdje sretne. Htio bi da mu onda kaže: "Vidite li, ja ne zovem više." A Stari bi ga na to pohvalio.

No Gobu i Falini je sve ispričao, kad su opet zajedno bili na livadi.

Slušali su napeto i nisu mogli ispričati nikakav doživljaj koji bi se mogao usporediti s ovim.

– Zar se nisi bojao? – upita Gobo uzbuđeno.

– Jesam ipak! – prizna Bambi – no sasvim malo.

Gobo izjavi: – Ja bih se strašno bojao.

Bambi odgovori da se nije bojao jako, ne, nikako, jer je Stari bio veličanstven.

Gobo mišljaše: – To bi meni malo pomoglo. Ja od straha ne bih mogao ni da ga pogledam. Kad mene spopadne strah, titra mi pred očima da više i ne vidim, a srce mi lupa

tako jako da ne mogu disati.

Dok je Bambi pričao, postade Falina vrlo zamišljena i ne reče ništa.

Kad se slijedeći put nađoše, dolete Gobo i Falina velikom žurbom. Opet su bili sami kao i Bambi.

– Mi te tražimo već odavna – poviče Gobo.

– Da – reče Falina važno – jer sad mi sasvim točno znamo tko je bio taj što si ga vidio.

Bambi poskoči od radoznalosti. Ako...? Falina ispriča svečano:

– Bio je to stari knez.

– Odakle to znate? – navaljivaše Bambi.

– Od naše majke! – odgovori Falina.

Bambi upita uz kretnju čuđenja:

– Zar ste joj ispričali tu priču?

Oboje potvrdi glavom.

– Ta to je bila tajna! – poviče Bambi s negodovanjem.

Gobo istoga časa iznađe ispriku: – To nisam bio ja. Falina je to učinila.

No Falina vikne živahno:

– Ah što, tajna! Htjela sam znati tko je to. Sad znamo, i to je mnogo zanimljivije!

Bambi je izgarao od želje da čuje sve, i to ga umiri.

Falina mu ispriповjedi sve što je znala. – On je najplemenitiji u čitavoj šumi. On je knez. Nema nikoga tko bi mu bio sličan. Nitko ne zna koliko je star. Nitko ne zna reći gdje stanuje. Nitko ne zna nabrojiti njegove rođake. Malo je njih koji su ga uopće vidjeli. Čulo se, pronio se glas da je mrtav jer ga dugo vremena nitko nije vidio, pa se u to i povjerovala. A onda ga opet vidješe samo na trenutak, i tako se saznalo da je još u životu. Nitko se nije odvažio da ga pita gdje je bio. On ne razgovara ni s kim i nitko nema smionosti da ga oslovi. On ide putovima kojima nitko drugi ne ide; on pozna šumu do najdaljih daljina. I za njega ne postoje opasnosti. Ostali srndaći se kadikad međusobno zakvače i to bude katkad samo radi iskušavanja snaga ili zbog šale, ali bude ponekad i ozbiljno. S njim se već mnogo godina nitko nije borio, a od onih koji su se nekoć s njim uhvatili ukoštac – bilo je to pred mnogo vremena – da, od tih ne živi više ni jedan jedini. On je šumski knez.

Bambi oprostí Gobu i Falini što su njegovu tajnu izbrbljali svojoj majci. Štoviše, bio je s tim zadovoljan jer je saznao za sve te znamenite stvari. No bilo mu je ipak drago što Gobo i Falina nisu znali sve onako točno. Da je šumski knez rekao: "Zar ne možeš biti sam?", da je rekao: "Stidi se!" – to nisu znali. Bambi bijaše sada zadovoljan što je ovaj dobiveni prijekor prešutio. Falina bi to sigurno bila izbrbljala, kao i sve ostalo, i onda bi čitava šuma o tome govorila.

Ove noći, čim je mjesec izišao, opet se majka vratila. Odjednom je stajala ispod velikog hrasta na rubu livade, i ogledala se za Bambijem. On je odmah spazi i potrči k njoj. Te noći je Bambi opet doživio nešto novo. Majka je bila umorna i gladna, pa nisu obilazili tako daleko kao inače. Majka se nasitila na livadi, gdje je i Bambi običavao uzimati većinu svojih obroka. Onda su još zajedno grickali grančice grmlja i na taj lijepi i ugodni način zalazili sve dalje u šumu. Odjednom se kroz guštaru približi neko snažno šuštanje. Prije nego što je Bambi i naslutio što se zbiva, počne njegova majka vikati, onako kako je katkad vikala kad bi

se prepala ili kad bi je obuzela kakva pometnja. – A-oh! – vikala je, poskočila, stala i vikala: – A-oh, ba-oh! – Uto Bambi opazi neke goleme spodobe, koje su tuda prolazile s velikom bukom. Prošle su sasvim blizu. Bile su nalik na Bambija i njegovu majku, slične su tetki Eni i svim ostalim njegova roda, ali su bile ogromne, takva silnog rasta da je to moralo svakoga svladati i svatko je morao dobro podići glavu da ih vidi. I Bambi započne zapomagati: – A-oh... ba-oh... ba-oh! – Jedva je i znao da viče, nije mogao drukčije. Povorka je lagano prolazila. Tri, četiri gorostasna lika jedan za drugim. Na kraju je išao jedan koji je bio još i veći od ostalih; imao je divlju grivu na vratu i nosio čitavu krošnju kao krunu. Kad netko to vidi, stane mu dah. Bambi je stajao i derao se iz punih grudi, jer mu je bilo neprijatno pri duši kao nikad prije. Bojao se, ali na neki osobit način. Sam se sebi činio jadno sićušnim, pa mu se čak i majka činila kukavno malenom. Stidio se, a da ni sam nije znao zašto, ali ga je u isti čas podilazila i jeza, i on je nasumce zapomagao: – Ba-oh... ba-oh! – Bilo mu je lakše kad bi tako dreknuo.

Povorka prođe. Od nje se više nije ništa čulo ni vidjelo. I majka je umuknula. Samo bi Bambi od vremena do vremena još jednom riknuo. Još uvijek ga je nešto na to gonilo.

– Budi već jednom miran – reče majka – ta oni su već prošli.

– Oh, majko – prošapće Bambi – a tko je to bio?

– Ah, zapravo nije ni tako opasno – nastavi majka – bili su to naši rođaci... da...oni su veliki i moćni... moćniji od nas.

– I oni nisu opasni? – upita Bambi.

– Nisu baš jako – izjavi majka. – Kažu, dakako, da se već štošta dogodilo. O tom se govori ovo i ono, no ja ne znam ima li u tim pričama i zere istine. Meni nisu nikad ništa učinili, a niti ikome od mojih znanaca.

– A zašto bi nam i činili – mišljaše Bambi – kad su, kažeš, naši rođaci? – Htio je da se umiri ali je još uvijek drhturio.

– Ne, oni nam zaista neće učiniti ništa – odgovori majka – no, ja ne znam, ja se uvijek prepadnem kad ih vidim. Ne mogu se nikako svladati. Uvijek je sa mnom tako.

Bambi se od tih razgovora malo-pomalo umiri, ali ostade zamišljen. Upravo iznad njega u granju jedne joha ćukne ćuk da svrati na sebe pažnju. No Bambi je bio rastresen, te ovaj put zaboravi odglumiti da se prestrašio. Ipak dođe ćuk odmah bliže i raspita se: – Jesam li vas možda prestrašio?

– Dakako – odgovori Bambi – vi mene uvijek prestrašite.

Ćuk se nasmije tiho; bio je zadovoljan. – Ja se nadam da mi to nećete zamjeriti – reče – to je moj način, šta ćete. – On se nakostriješi da je izgledao kao kugla, uvuče kljun u pahuljasto meko perje i napravi pošteno i ozbiljno lice. Bio je zadovoljan.

Bambi mu se izjada: – Zaista – započne on, kao što čine stariji – ja sam malo prije pretrpio još mnogo veći strah.

– Tako? – upita nezadovoljno ćuk.

Bambi mu ispriča o svom susretu s gorostasnim rođacima.

– Prestanite mi, molim vas, s rodbinom – poviče ćuk. – I ja imam rođaka. No ako se bilo gdje za dana pojavim, odmah me svi napadnu. Ne, nema mnogo smisla imati rođake. Ako su veći od nas, ne vrijede nam ništa, a ako su manji, vrijede još manje. Ako su veći od nas, onda

ih ne možemo podnijeti jer su oholi, a ako su manji, onda oni ne podnose nas jer smo onda mi oholi. No, o čitavoj toj stvari neću da znam.

– Ali... ja svoje rođake uopće ne poznajem... – reče Bambi skromno i čežnjivo. – Nikad o njima nisam ni čuo i danas sam ih prvi put vidio.

– Ne vodite brige o njima – dovikne mu ćuk. – Vjerujte mi – prevrne on značajno očima – vjerujte mi, to je najbolje. Rođaci nisu nikad tako dobri kao prijatelji. Vidite li, nas dvoje nismo uopće u srodstvu, pa ipak smo dobri prijatelji, a to je vrlo prijatno.

Bambi htjede još nešto reći, no ćuk produži: – U tim stvarima imam ja svoja iskustva. Vi ste još tako mladi! Vjerujte mi, ja znam to bolje. Uostalom i ne pada mi na pamet da se miješam u vaše obiteljske prilike. – On je prevrtao očima tako mudro i izgledao sa svojim ozbiljnim licem tako važno da Bambi skromno ušuti.

Prošla je još jedna noć, i jutro osvane s novim događajem.

Bilo je to jutro puno rose i svježine. Sve je lišće na drveću i grmlju odjednom stalo jače mirisati. Livada je u širokim valovima slala svoje mirise prema, vršcima drveća.

– Piip – rekoše sjenice kad se probudiše. Rekoše to tiho.

Ali više ne progovoriše ni riječi, jer sve je bilo sivo i sumračno. Neko je vrijeme vladala najveća tišina, zatim jekne zrakom, visoko odozgo, kreštav, promukao, prodoran vranin zov. Vrane su se probudile i međusobno posjećivale u vrhovima drveća. Odmah im se javi svraka: –Sakerašak... zar mislite da još spavam? – I sada započne sitno stokratno dozivanje, eno ondje, i tu, izdaleka i izbliza, sasvim tiho: – Piip! Tiu! – U tim se glasovima još osjećala snenost i svitanje. I to su zapravo bili tek pojedinačni glasovi.

Odjednom uzleti jedan kos na vršak jele. Uzletio je sasvim gore na najviši šiljak, koji je vitko stršio u zrak. Sjeo je i gledao onamo preko svega drveća kako se od noći umorno, sumorno-sivo nebo žari daleko tamo na istoku i postaje živo. I kos započne pjevati. Kad bi ga netko opazio odozdo, činio bi mu se kao sitna tamna točkica. Njegovo je sitno crno tijelo izdaleka bilo nalik na uveli list. Ali mu se pjesma pronosila šumom kao silni poklik slave. I od toga sve oživi. Zapjevale su zebe i začuli se glasovi crvendaća i češljugara.

Uz široki lepet i šuštanje krila prelijetali su golubovi s jednog mjesta na drugo. Uzvikivali su fazani, a glas im je zvučao kao da će im se raspući grlo. Dok su slijetali na zemlju s drveća na kojem su spavali, čuo se mek i snažan šum njihovih krila. Još su mnogo puta na tlu kliknuli svojim metalnim praskavim krikom, a za krikovima tiho gukali. Visoko u zraku kliknuli su sokoli oštri i radosni: – Jajaja!

Granulo je sunce.

– Din-diju! – kliknula je vuga. Letjela je tamo-amo između granja, a žuto joj se i okruglo tijelo ljeskalo na jutarnjem suncu kao krilata zlatna kugla.

Bambi korakne ispod velikog hrasta i iziđe na livadu koja se iskrila od rose, mirisala na travu, na cvijeće i vlažnu zemlju i šaptala tisućstrukim životom. Tamo je sjedio prijatelj zeko i gledao kao da razmišlja o nekoj važnoj stvari. Ondje je polako šetao jedan ponosni fazan, čupkao vlati trave i ogledavao se oprezno na sve strane. Tamnoplavi ukras njegova vrata sjajio se na suncu. No odjednom se pred Bambijem, sasvim blizu, pojavio neki srndać. Bambi ga još nikad nije vidio, nije uopće nikad vidio nijednog od očeva iz takve blizine. Stajao je pred njim tik uz ljeskov grm, još ponešto zaklonjen granjem. Bambi se nije ni

maknuo. Nadao se da će srndać sasvim izići. Razmišljao je bi li se mogao odvažiti da ga oslovi. Htjede zapitati majku i ogleda se ne bi li je gdje god spazio. Ali majka je već bila otišla dalje i stajala prilično daleko, tamo kraj tetke Ene. Upravo su bili iz guštare istrčali na livadu Gobo i Falina. Bambi je razmišljao i nije se micao. Ako bi htio prijeći prijeko k majci i ostalima, morao bi proći kraj srndaća. To mu se činilo nepristojnim. "Ali šta", mislio je, "zar baš moram najprije pitati majku? Na kraju krajeva, sa mnom je razgovarao stari knez, a ja nisam o tome ništa pričao majci. Oslovit ću ga, pokušat ću. Neka oni prijeko vide kako ja razgovaram s njim. Reći ću: Dobro jutro! Ta zbog toga se neće razljutiti. A ako se razljuti, brzo ću pobjeći." Bambi se borio s ovom odlukom i neprestano se kolebao.

Uto izađe srndać iz ljeskova grma na livadu. "Sada"... pomisli Bambi.

No u taj čas prasnu grom.

Bambi se trgne ne znajući što se dogodilo.

Vidio je kako je srndać pred njim skočio uvis u velikom luku i kako je tik kraj njega jurnuo u šumu. Bambi je zapanjeno gledao. Još mu je u ušima odzvanjao prasak groma. Vidio je kako tamo prijeko bježe prema šumi majka, tetka Ena, Gobo i Falina, vidio je kako je izbezumljeni prijan zeko otprašio i kako fazan trči ispružena vrata. Primijetio je kako je odjednom umuknula sva šuma; pribrao se i skočio natrag u guštik.

Skočio je samo nekoliko puta i našao se pred srndaćem, koji je ležao na zemlji. Nije se micao. Bambi stade zaprepašten; nije ni mogao shvatiti što se to moglo dogoditi. Srndać je ležao tu krvav i mrtav, a na ramenu mu je zjapila široka rana.

– Ne postajkuj! – začuo je kraj sebe zabrinut krik. Bila je to majka, koja je pojurila u punom trku. – Bježi! – viknula je. – Bježi, koliko možeš! – Nije se zaustavljala, jurila je dalje, a njezina je zapovijed povukla za sobom i Bambija. Potrčao je iz svih sila.

– Što je to, majko? – upita Bambi. – Što je to bilo, majko?

Majka mu zadahtano odgovori:

– To...je... bio... on!

Bambi protrne. Trčali su zajedno dalje. Na kraju se zaustave bez daha.

– Što kažete? Molim vas, što kažete? – začuje se daleki glas iznad njih. Bambi pogleda gore i opazi vjevericu kako se s hukom spušta kroz granje.

– Ja sam čitavim putem skakala za vama – vikne vjeverica. – Ah, to je strašno!

– Zar ste i vi bili prisutni? – upita majka.

– Pa dakako da sam bila – odgovori vjeverica. – Ta još dršćem čitavim tijelom. – Sjedila je uspravno, naslonjena na svoj divni barjak, pokazivala im uska bijela prsa i obje prednje šape držala priljubljene uz tijelo, uvjeravajući ih u istinitost svojih riječi. – Sva sam izbezumljena od uzbuđenja.

– I ja sam sasvim smalaksala od prepasti – reče majka. – To je neshvatljivo. Nitko od nas nije vidio ništa.

– Tako? – uzvrpolji se vjeverica. – No vi se varate. Ja sam Ga već odavna vidjela!

– I ja! – reče neki drugi glas. Bila je to svraka; doletjela je i sjela na obližnju granu.

– Ja također! – začu se kriještanje s još veće visine. Tamo je na jasenu sjedila sojka.

A iz vrškova drveća začuje se mrzovoljno graktanje nekoliko vrana. Svi su sjedili naokolo i važno razgovarali. Bili su neobično uzbuđeni, i kako se činilo, vrlo ljuti i potišteni.

"Koga, koga su vidjeli?" – razmišljao je Bambi.

– Nastojala sam svim silama – pričala je vjeverica i pritisnula uvjeravajući obje prednje šapice na srce. – Svim silama sam nastojala da upozorim nesretnika.

– A ja – zakriješti sojka – koliko sam puta kriknula! Ali on me nije htio slušati.

– Ni mene nije čuo – žestila se svraka. – Deset puta sam zvala. Upravo sam htjela da mu sletim sasvim blizu, jer sam mislila, ako me sad ne čuje, sletjet ću na ljeskov grm pred kojim je stajao. Odande bi me morao čuti. Ali se u taj čas već dogodila nesreća.

– Moj glas je ipak jači od vašeg, i ja sam ga opominjala koliko sam god mogla – govorila je sojka ogorčenim glasom. – Ali gospoda se premalo obaziru na nas.

– Doista premalo – suglasi se vjeverica.

– Činimo što možemo – mišljaše svraka – mi zaista nismo krivi ako se zbog toga dogodi kakva nesreća.

– Takav krasan srndać – tugovala je vjeverica – i u najboljim godinama.

– Hoh! – prodere se sojka – da nije bio tako ohol, bio bi se obazreo na nas!

– Nije on bio ohol, nikako! – usprotivi se vjeverica.

A svraka dodade: – Ništa oholiji od ostalih mladih srndaća.

– Dakle, glup! – nasmije se sojka.

– Sami ste glupi! – vikne vrana svisoka. – Ne govorite gluposti. Čitava šuma zna kako ste glupi.

– Ja? – odgovori sojka osupnuta od čuđenja. – Meni ne može nitko reći da sam glupa. Zaboravljiva jesam, ali glupa nikako.

– Kako vam drago – reče vrana ozbiljno. – Zaboravite što sam rekla, ali upamtite da srndać nije morao umrijeti zato što je bio ohol i glup, već zato što Njemu ne može nitko izbjeći.

– Hoh! – zakriješti sojka. – Nije mi do takvih razgovora. – I odleti. Vrana je nastavila: – On je čak nadmudrio i mnoge moga soja. On ubija koga god hoće. Ne pomaže nam ništa.

– Treba ipak biti na oprezu – dobaci svraka.

– To treba svakako – reče žalosno vrana. – Do viđenja. – Odletjela je, a njeni rođaci pođoše s njom. Bambi se ogleda. Majke više nije bilo.

"O čemu samo oni govore?", mislio je Bambi. "Ne mogu razumjeti sve što govore. Tko je to: On, o kome govore...? Bio je On i onaj kojega sam vidio onomad u grmlju... no On me nije ubio..."

Bambi je mislio na srndaća kojega je vidio kako pred njim leži s krvavo raskidanim ramenom. Taj je sada bio mrtav. Bambi pođe dalje. Šuma je opet pjevala u tisuću glasova, sunce je širokim snopovima zraka prodiralo kroz krošnje, svugdje je bilo svijetlo, a s lišća se dizala para; visoko u zraku klikotali su sokolovi, a ovdje, sasvim blizu nasmijao se djetlić glasno kao da se ništa nije dogodilo. Bambi se nije mogao veseliti. Osjećao je da mu prijete nešto mračno i nije mogao shvatiti kako su ostali mogli biti tako vedri, a život je ipak tako težak i opasan. U tom ga času zahvatila čežnja da pođe daleko, sve dublje i dublje u šumu. Mamilo ga je da krene onamo gdje je najgušće, da potraži neko skrovito utočište gdje ga, nadaleko i naširoko okružena neprobojnom šikarom, ne bi mogao nitko vidjeti. Nije više imao želje da pođe na onu livadu.

Kraj njega se u grmlju pokrene nešto sasvim tiho. Bambi se žestoko trgne. Pred njim je stajao Stari.

U Bambiju je nešto treperilo; htjede pobjeći, ali se svlada i ostade na mjestu. Stari ga pogleda svojim velikim, dubokim očima:

– Jesi li maloprije bio ondje?

– Jesam – reče Bambi, tiho. Srce mu je lupalo sve do u grlo.

– Gdje ti je majka? – upita Stari. Bambi odgovori još uvijek tiho:

– Ne znam.

Stari ga neprestano promatraše: – I ti je ne zoveš? Bambi je gledao u časno, poput leda sivo lice, gledao je divnu starčevu krunu i odjednom se ohrabrio.

– Mogu biti i sam – reče.

Stari ga je gledao još neko vrijeme, a onda reče blago:

– Zar nisi ti onaj mališan koji je nedavno još plakao za majkom? Bambi se malo zastidi, ali priznade iskreno: – Da, to sam ja.

Stari ga je i dalje gledao, a Bambiju se pričinilo da sada oči gledaju blaže.

– Ti si me tada grdio, starješino – vikne uzbuđeno – jer nisam imao hrabrosti da budem sam. Od onda mogu biti sam.

Stari ga je gledao ispitujućim pogledom i smješкао se, sasvim slabo, jedva primjetno, ali je Bambi ipak osjetio taj smiješak. – Poštovani starče – zamoli ga s pouzdanjem – reci mi što se dogodilo? Ja to ne shvaćam... tko je On o kome svi govore...? – Bambi ušuti preplašen tamnim pogledom koji mu je zapovjedio da šuti.

Opet prođe neko vrijeme. Stari je gledao preko Bambija u daljinu a onda reče polako: – Slušaj sam, njuškaj i gledaj sam. Možeš i sam učiti. – Podigao je okrunjenu glavu još više. – Zbogom – reče i ne reče više ni riječi. I nestade; nije ga više bilo.

Bambi ostane smeten i klonula duha. Ali mu je onaj

"Zbogom" još uvijek odzvanjao u ušima i tješio ga. "Zbogom, rekao je Stari. Prema tome, nije bio ljut", pomisli Bambi.

Osjećao je kako ga prožima ponos, osjećao je kako ga bodri neka svečana ozbiljnost. Da, život je težak i pun opasnosti. Neka dođe što mu drago, on će učiti i naučiti da podnese sve.

I zađe polako dublje u šumu.

S velikog hrastova stabla na rubu livade padalo je lišće. Padalo je sa svega drveća. Jedna je hrastova grana stršila visoko iznad ostalih grana i segnula daleko nad livadu. Na njenom krajnjem krajičku sjedila su dva lista.

– Nije više onako kako je bilo prije – reče jedan list.

– Nije – odgovori drugi. – Noćas je opet otišlo mnogo naših... mi smo gotovo jedini ovdje na našoj grani.

– Nikad se ne zna kad će koga zadesiti – reče prvi. – Dok je još bilo toplo i dok je sunce još žeglo, došla bi katkad oluja ili prolom oblaka i mnogi su od nas bili otkinuti još onda, iako su bili mladi. Nikad se ne zna kad će koga stići.

– Sunce sada sja vrlo rijetko – uzdahne drugi list – a kad i sja, ne daje snage. Trebalo bi sabrati nove snage.

– Je li istina, je li zaista moguće da na naše mjesto, kad mi odemo, dolaze drugi, pa opet drugi, i uvijek iznova drugi...

– Doista je tako – prošapće drugi – tako nešto teško je i zamisliti... to prelazi naše shvaćanje...

– A osim toga, to je vrlo žalosno – doda prvi.

Šutjeli su neko vrijeme. Zatim reče prvi tiho, sam za se:

– A zašto mi moramo ići...? Drugi upita:

– Što se zbiva s nama kad se otkinemo...?

– Padamo...

– A što je tamo dolje? Prvi odgovori:

– Ja ne znam. Netko kaže ovo, netko ono... no nitko ne zna pravo. Ponovo upita drugi:

– Možemo li još nešto osjećati, znamo li još štogod o sebi kad se nađemo tamo dolje?

Prvi odvrati:

– Tko bi znao reći! Nijedan od onih koji su dolje nije se još vratio da nam o tome priča.

Opet umukoše. Zatim prvi list nježno progovori drugome:

– Ne žalosti se odviše, družo, ta što je tebi, ti dršćeš.

– Ah, ostavi me – odgovori drugi – ja sada zatreperim zbog svake sitnice. Eto, više se ne osjećam tako sigurnim na svome mjestu.

– Ne govorimo više o tim stvarima – reče prvi list. Drugi mu odgovori:

– Tako je... ostavimo to... No... a o čemu da govorimo inače? – Zašutio je, ali se nakon kraćeg vremena opet javi: – Koji će od nas dvojice morati prvi onamo dolje, da mi je znati...?

– Za to ima još vremena – umirivaše ga prvi. – Podsjetimo se radije kako je nekoć bilo lijepo, kako je bilo divno kad se pojavilo sunce i žarko nas žeglo. Imali smo osjećaj kao da smo nabrekli od zdravlja. Sjećaš li se još? A onda rosa u jutarnjim satima... i blage, divne noći...

– Noći su sada strašne – kukao je drugi list – i nema im kraja.

– Ne smijemo se tužiti – reče blago prvi – mi smo živjeli duže nego mnogi, mnogi drugi.

– Ja sam se jamačno sasvim izmijenio? – raspitivao se zabrinuto ali usrdno drugi list.

– Ni govora – uvjeravaše ga prvi – ti zacijelo misliš tako jer sam ja postao tako žut i ružan. Ne, kod mene je to nešto sasvim drugo...

– Ah, nemoj tako – usprotivi se drugi.

– Ne, zaista – ponovi prvi sa žarom – ta vjeruj mi! Ti si lijep kao i prvog dana. Pogdjegdje možda kakva mala, žuta mrlja, jedva se i vidi; a čini te još ljepšim. Ta vjeruj mi!

– Hvala ti – prošapće ganuto drugi list. – Ja ti ne vjerujem... ne sasvim... ali zahvaljujem jer si tako dobar... bio si uvijek tako dobar prema meni... ja tek sada potpuno shvaćam kako si bio dobar.

– Ta šuti – reče prvi i sam ušuti jer nije više mogao govoriti od tuge. Šutjela su oba lista. Sati su prolazili. Vlažnije vjetar brijao hladno i neprijateljski kroz krošnje.

– Ah... sada... – reče drugi list –... ja... – Glas mu se prekine. Lako se odvojio od svog mjesta i kružeći zrakom spustio se na zemlju.

Nastupila je zima.

Bambi je primijetio da se svijet izmijenio. Teško se snalazio u tom izmijenjenom svijetu. Ranije su svi živjeli u izobilju, a sada su pomalo zapadali u siromaštvo. No Bambi je poznao samo bogatstvo. Njemu je bilo sasvim razumljivo što je odasvud bio okružen najvećim obiljem i najfinijom raskoši, što nema nikakvih briga o hrani, što spava u lijepoj, zelenilom zavješenoj izbici u koju nije mogao prodrijeti ničiji pogled, i što se kicošio u sjajnoj crvenoj haljinici.

Sve je sada izmijenilo svoj lik, a da tok promjene nije zapravo ni primijetio, čitavo to zbivanje u prirodi značilo je za njega samo niz novih pojava, koje su mu poslužile kao razonoda. Zabavljao ga je prizor kad bi se s livade dizale jutarnje mliječnobijele maglene koprene ili kad bi odjednom pale s još snenog jutarnjeg neba da se zatim lagano rasplinu u sunčanom sjaju. Sviđao mu se i mraz, koji bi tako iznenadno posuo bjelinom zemlju i livadu. Neko je vrijeme uživao slušajući riku svojih velikih rođaka jelena. Čitava se šuma orila od glasova tih šumskih divova. Bambi je slušao i jako se bojao, ali mu je srce drhtalo od udivljenja kad bi začuo to gromko dozivanje. Mislio je na to da divovi nose krune, koje su tako velike i razgranate kao snažne grane drveća, i da su im glasovi isto tako silni kao i krune. Kad bi začuo riku takva glasa, stao bi i ne bi se maknuo s mjesta. Zapovjedna žudnja orila se u tim dubokim glasovima, u njima su odjekivali uzdasi plemenite pobješnjele krvi, koja se praiskonskom snagom pjenila od čežnje, srdžbe i ponosa. Uzalud se Bambi borio protiv svoga straha. Kad bi začuo te glasove, osjetio bi da je savladan, ali je bio ponosan što ima takve ugledne rođake. No u isti je čas osjetio da se u njemu javlja razdraženost što su tako nedokučivi. To ga je vrijeđalo i ponižavalo, a da nije znao zašto i kako, štaviše, on toga uopće nije bio ni sasvim svjestan. Kad je za jelene prošlo vrijeme ljubavi i kad je zanijemjelo gromoglasno dozivanje, tek onda je Bambi mogao posvetiti svoju pažnju drugim stvarima. Kad bi noću prolazio šumom ili prekodan ležao u svojoj izbici, čuo bi kako šapće lišće padajući kroz krošnje drveća. U zraku je, u svim krošnjama, u svemu granju, neprestano šuštalalo i pucketalo. Neprestano su prema zemlji sipili nježni srebrni tonovi. Bilo je divno buditi se s njima, a užitak usnuti uz taj tajanstveni, sjetni šapat. U to je vrijeme lišće ležalo na zemlji visoko i rahlo, i kad bi se po njemu koraknulo, glasno bi zapraskalo i tiho zašuškalo. Bilo je pravo veselje što ga je pri svakom koraku trebalo odgurnuti, jer je bilo tako visoko naslagano. Šaputalo je "ššš", sasvim fino, sasvim jasno i srebrno. Bilo je osim toga i korisno, jer u te dane nije bilo potrebno da se obrati osobita pažnja osluškivanju i njuškanju. Lišće je glasno i pri najmanjem pokretu šuštkalo "ššš! " Tko bi se tada mogao prišuljati? Nitko!

A zatim se spustila kiša. Lijevala je, pljuštala i rominjala od ranog jutra do kasne večeri, i opet od kasne večeri kroz čitavu noć do drugog jutra; malo bi stala i opet iznova počela novom snagom. Činilo se da je zrak ispunjen hladnom vodom, da je vodom natopljen čitav svijet. Bila su je puna usta kad bi se zahvatilo nekoliko vlati trave, a kad bi se sasvim malo čupnulo grmlje, stresli bi se u oči i nos prvi škropci. Ni lišće nije šuštkalo. Ležalo je na tlu meko i teško, stlačeno kišom i uopće nije davalo nikakav šum. Bambi je prvi put iskusio kako je neprijatno kad ga dane i noći odozgo polijeva kiša i kad ga moči sve do kože. Još nije zebao, ali je čeznuo za toplinom i smatrao žalosnom pojavom što mora naokolo trčati sav prokisao.

A kada je sa sjevera udarila bura, upozna Bambi što znači zepsti. Nije mu mnogo

pomoglo što se tijesno priljubio uz majku. U prvi mah učinilo mu se, dakako, veličanstvenim da tu leži i da ga bar s jedne strane grije ugodna toplina. Ali je bura bjesnjela šumom više dana i noći. Izgledalo je kao da je tjera u bjesnilo neka neshvatljiva, ledena srdžba, kao da hoće iščupati šumu iz korijenja i odnijeti je ili uništiti na kakav drugi način. Drveće je šumilo u svom moćnom otporu, snažno se borilo protiv silnog naleta. Čulo se njegovo otegnuto jecanje, njegova škripa i uzdisanje, čulo se glasno praskanje kad su se kršile jake grane, ljutiti tresak kojim se, čas ovdje čas ondje, slomilo koje deblo i pobijedeno kriknulo iz svih rana svog raspucalog i umirućeg tijela. A onda se odjednom nije čulo ništa, jer se bura još bješnje srušila na šumu i jer je njezin urlik progutao sve ostale glasove.

Bambi je shvatio da je nadošla bijeda i nevolja. Vidio je kako su kiša i bura izmijenile sliku svijeta. Na drveću i grmlju nije bilo više ni jednog jedinog lista. Sve je stajalo ogoljelo, opljačkano, golo čitavim tijelom, koje je odjednom postalo vidljivo i jedno pružalo prema nebu svoje grane: svoje gole smeđe ruke. I izbica je sada bila bijedna i pusta. Otkako su nestale zelene stijene, nije se ni ovdje moglo boraviti onako sasvim odijeljeno kao prije, i sa svih je strana pirio kroz nju vjetar.

Jednog je dana neka mlada svraka prelijetala iznad livade. Nešto joj je bijelo i hladno padalo u oči i to se neprestano ponavljalo i lakim joj velom zastiralo vid. Oko nje su poigravale male, meke i blještavobijele pahuljice. Lepećući krilima zastala je u letu, ustremila se naglo i uzletjela naviše. Uzalud. I tu su bile meke, hladne pahuljice i padale joj u oči. Još se jednom uspravila u letu i uzletjela još više.

– Ne trudite se, draga moja – vikne joj vrana, koja je iznad nje letjela istim pravcem – ne trudite se. Tako visoko ne možete uzletjeti, da bi izmakli ovim pahuljicama. To je snijeg.

– Snijeg? – čudila se svraka i borila se protiv mećave.

– Ta jest – reče vrana – nastala je, eto, zima. A to je snijeg.

– Oprostite mi – odgovori svraka – ja sam u svibnju tek izišla iz gnijezda. Još ne znam što je to zima.

– Mnogima je tako – primijeti vrana – već ćete je upoznati.

– No, ako je to snijeg – mišljaše svraka – onda ću malo sjesti. – Spustila se na johinu granu i protresla perje.

Vrana odleti dalje teškim letom. Ispočetka se Bambi veselio snijegu. Zrak je bio miran i blag, bijele su se zvjezdice lebdeći spuštale, a svijet je dobio sasvim novi izgled. Postalo je svjetlije, pa i veselije, mislio je Bambi, i kad bi se za trenutak pokazalo sunce, sve bi zasjalo, bijeli bi se pokrov iskrio i sjao tako snažno da bi od toga obnevidjele oči. Ali se Bambi uskoro prestade veseliti snijegu jer je bilo sve teže i teže naći hranu. Trebalo je ostrugati i razgrnuti snijeg da se razotkrije mala ploha uvele trave, a to je iziskivalo mnogo truda. Snijeg je osim toga rezao noge, i trebalo se bojati da se na njima ne pojave rane. Gobo ih je već imao. Njemu je, dakako, bilo teško jer on uopće nije mogao mnogo podnijeti. To je zabrinjavalo njegovu majku.

Bili su gotovo uvijek na okupu i život se provodio mnogo društvenije nego prije. Stalno ih je posjećivala tetka Ena sa svojom djecom. U posljednje vrijeme pridružila se njihovu krugu i Marena. Bila je to gotovo posve mlada srna. No zapravo je Netla unosila najviše života u društvu. Ona je bila sama na svijetu, a o svakoj je stvari imala svoje vlastito

mišljenje. – Ne – rekla bi Netla – neću se više baviti djecom. Te mi je šale već zaista dosta.

A Falina bi na to zapitala: – A zašto ne, ako je to šala? – Netla bi se tobože razljutila i rekla: – Jest, ali loša šala, meni je toga dosta. – Svi su se divno zabavljali. Sjedili su u krugu i brbljali. Još nikad nisu djeca čula toliko zanimljivih stvari.

Katkad bi im se pridružio pokoji mladi srndać. U prvi mah bilo je društvo ponešto ukočeno, osobito stoga što su djeca isprva bila malko ustrašena. Ali to je uskoro prošlo, i tada je bilo prijatno. Bambi se divio mladom Rono, vrlo pristalom mladiću, i silno zavolio lijepog Karusa. Oni su odbacili svoje krune, pa je Bambi često promatrao obje škriljastosive, okrugle plohe, koje su se ocrtavale na glavama mladih srndaća, glatke, sjajne, s mnogim nježnim pjegama. To je bilo vrlo lijepo.

Bilo je silno zanimljivo kad bi koji srndać pričao o Njemu. Rono je imao na lijevoj prednjoj nozi krupnu kvrgu, obraslu krznom. Hramao je na tu nogu i često bi pitao: – Vidi li se zapravo da hramljem? – Svi su pohitali s uvjerenjem da se to nimalo ne opaža. To i jest bilo ono što je Rono htio čuti. Uostalom, vidjelo se doista samo malo da hramlje. – Da – produžio je Rono – tu sam se spasio iz jedne grdne nevolje. – I zatim je Rono ispričao kako ga je On iznenadio i na njega šiknuo vatru. Ali je bio pogođen samo tu na nozi. Boljelo je da poludiš. Nije ni čudo. Bila mu je smrskana kost. No Rono nije izgubio prisutnost duha. Dao se u bijeg na tri noge. Uvijek dalje, usprkos malaksavanju, jer je dobro znao da ga On progoni. Bježao je i bježao, dok nije pala noć. Tek tada je legao da otpočine. No drugog je jutra opet pošao dalje, sve dok nije osjetio da je u sigurnosti. Zatim se liječio, usamio se, dobro se sakrio i čekao da mu zaraste rana. Na kraju je opet izišao iz svog skrovišta i postao junak dana. Hramao je, ali se to jedva primjećivalo.

Sada, kada su bili tako često na okupu i kad su saslušane tolike priče, čuo je Bambi o Njemu više nego ikad ranije. Govorili su kako je On strašan po izgledu. Nitko nema hrabrosti da Mu pogleda u blijedo lice. Govorilo se i o vonju koji je On širio oko sebe, i tu bi Bambi mogao dodati svoja opažanja, ali je bio odviše dobro odgojen a da bi se umiješao u razgovor odraslih. Pričali su da se Njegov vonj miješa na hiljadu načina, ali da se može odmah prepoznati jer uvijek čudnovato uzbuđuje, zatim da je tajanstven i neobjašnjiv i već sam po sebi jedna strahota. Govorili su da On treba samo dvije noge za hodanje i pričali o silnoj snazi njegovih ruku. Neki su točno znali što su zapravo: ruke. Ali kad je to netko iz društva objasnio, primijetila je tetka Netla: – Na tome ne nalazim ništa čudno. Sve to, o čemu vi ovdje pričate, može učiniti i vjeverica, a istu će vještinu izvesti i svaki mali miš. – Pritom Netla prezirno okrene glavu. – Oho! – viknuše ostali, čime su htjeli reći da to ni približno nije isto. Ali se tetka Netla nije dala razuvjeriti. – A svraka! – poviče Netla. – A škanjac? A sova? Oni uopće nemaju više nego dvije noge, i kad žele da nešto uhvate, kako vi to nazivate, što je samo na jednoj nozi, a drugom hvataju. To je još mnogo teže, i to On jamačno ne može. – Tetka Netla nije nipošto bila sklona da Mu se divi bilo u čemu. Ona Ga mrzi iz svega srca. – On je ogavan – reče i pritom ostade. Nitko joj nije protuslovio jer nitko nije ni mislio da je On vrijedan ljubavi. No stvar se zaplela kad je netko rekao da On ima i treću ruku, ne samo dvije, nego još i treću. – To je stara brbljarija – zaključila Netla kratko i odlučno – ne vjerujem u to. – Tako? – umiješa se Rono – a čime mi je onda smrskao kost? Recite mi, molim vas? – Netla odgovori olako: – To je vaša stvar, dragi moj, meni je nije smrskao. – Nato progovori

Ena: – Ja sam mnogo toga vidjela u svom životu i mislim da ima nešto u tome kad se tvrdi da On ima i treću ruku. – Mladi Karus primijeti učtivo: – U tome se mogu složiti s vama. Ja sam se bio prijateljio s jednom vranom... – Karus zastane na časak u neprilici i pogleda sve redom kao da se boji da će ga ismijati. Ali kad je vidio da ga svi pažljivo slušaju, nastavi: – Vrana je neobično obrazovana. Moram to naglasiti. Njezina obrazovanost naprosto začuđuje... Ona je pričala da On doista ima tri ruke, ali ne uvijek. Ta treća ruka, kaže vrana, to je ona zla ruka. Ona nije prirasla kao obje ostale, već je On nosi ovješenu o rame. Zatim vrana kaže, da točno zna kad je On ili bilo koji od Njegova soja opasan, a kad nije. Kad dolazi bez treće ruke, tada nije opasan. – Netla se nasmije: – Tvoja je vrana glupača, moj dragi Karuse, to joj možeš isporučiti s moje strane. Kad bi ona bila tako pametna kao što misli da jest, znala bi da je On uvijek opasan, uvijek.

I Bambijeva majka reče svoje mišljenje: – Ipak ih ima koji zaista nisu opasni. To se vidi odmah. – Tako? – upita Netla – onda ćeš ti ostati na mjestu dok ti ne priđu, i još ćeš im reći: dobar dan? – Bambijeva majka joj odgovori blago: – Dakako da neću ostati na mjestu, pobjeći ću. – Iznenada se javi Falina: – Treba uvijek pobjeći! – Svi se nasmijaše. No kad su nastavili razgovor o trećoj ruci, postadoše ozbiljni i u njihov se krug pomalo uvuče jeza. Jer, neka je što mu drago, treća ruka ili nešto drugo, strašno je, i oni to nisu mogli shvatiti. Većina je to znala samo iz pričanja drugih, ali su neki vidjeli i sami: On stoji u velikoj daljini i ne miče se; ne da se objasniti što On radi i kako se to događa, ali odjednom prasne kao grom, šikne plamen, a tamo, daleko od Njega, netko se sruši s raskidanim prsima i umire. Svi su se šćućurili kad se o tome vodio razgovor, kao da osjećaju neku mračnu silu koja nad njima vlada na način njima nedokučiv. Žudno su slušali mnoge priče koje su uvijek bile ispunjene strahotama, krvlju i jadom. Neumorno su slušali i pamtili sve što se o tome pričalo. Bajke, koje su bez sumnje izmišljene, priče i dogodovštine koje su naslijedili od djedova i pradjedova, i svi su mozgali, nesvjesno i u strahu, kako bi se mogla ublažiti ta sila ili kako bi joj se moglo izbjeći.

– Ali, da mi je samo znati – reče sasvim potuljeno mladi Karus – kako to da je On tako daleko, a ipak može nekoga oboriti?

– Zar ti nije to objasnila tvoja mudra vrana? – naruga se Netla.

– Nije – nasmiješi se Karus – ona kaže da je tako nešto vidjela često, ali da to ne može nitko objasniti.

– No, On može oboriti i vranu s drveta, ako hoće – primijeti Rono.

– A fazane skida iz zraka – dodade tetka Ena.

A Bambijeva majka reče: – On izbaci svoju ruku. Pričala mi je to moja baka.

– Tako? – upita Netla – a što je ono što tako strahovito grune?

– Kad On izbaci svoju ruku – protumači Bambijeva majka – bljesne plamen i grune kao grom. On je iznutra sav od vatre.

– Oprostite – reče Rono – da je On iznutra sav od vatre, to je točno. Ali ono s rukom je zabluda. Jedna ruka ne može nanijeti takve rane. To ćete valjda i sami priznati. Bit će prije da je to neki zub kojim nas On dohvaća. Vidite li, zub, to razjašnjava mnoge stvari. I zapravo se umire od njegovog ugriza.

Mladi Karus uzdahne duboko: – Zar On neće nikad prestati da nas progoni?

Zatim progovori Marena, mladica koja je već skoro sasvim odrasla: – To bi značilo da će On jednog dana doći među nas i biti blag kao što smo i mi blagi. Igrat će se s nama, čitava će šuma biti sretna, i mi ćemo se izmiriti.

Tetka Netla vikne u smijehu: – Neka On ostane gdje je, a nas neka ostavi na miru!

Tetka Ena je prekori: – Ali tako što ne smiješ ipak govoriti.

– A zašto ne? – odgovori Netla usplahireno. – Ne uviđam zašto ne bih smjela. Izmiriti se! On nas ubija otkako pamtimo, sve nas, naše sestre, naše majke, našu braću! Otkako smo na svijetu ne da nam mira, ubija nas, gdje god se pojavimo... i da se onda izmirimo s njim? Kakva glupost!

Marena pogleda sve prisutne velikim sjajnim očima. – Izmirenje nije glupost! – reče ona. – Do izmirenja mora doći.

Netla se okrene. – Potražit ću nešto za jelo – reče i otrči.

Zima se otegnula. Katkad je popustila, ali bi zatim opet pao novi snijeg. Bilo ga je sve više, tako da se nije mogao razgrnuti. Još je gore bilo kad bi vrijeme omekšalo i kad bi se noću opet smrznula voda od okopnjela snijega. Stvorila bi se tada tanka ledena kora na kojoj bi se noga lako okliznula. Katkad bi kora popucala, a onda bi do krvi ranjavala nježne zglavke na srnećim nogama. No sada je nastala žestoka zima. Trajala je već nekoliko dana. Zrak je bio čist i proziran kao još nikada i bio je vrlo oštar. Počeo je zvoniti finim, visokim tonom. Pjevao je od studeni.

U šumi je bilo tiho, ali se svakog dana događala po neka strahota. Jednom su vrane napale zečeva sinčića, koji je ionako ležao bolestan, i ubile ga na okrutan način. Čulo se dugo kako jadno kmeči. Prijan zeko bio je baš na putu, i kad je primio žalosnu vijest, htio je svisnuti od boli. Drugom jednom prilikom trčala je vjeverica naokolo s velikom ranom na vratu, koju joj je zadala kuna. Nije mogla govoriti od boli, ali je jurila kroz granje. Svatko je to mogao vidjeti. Od vremena do vremena bi stala i sjela, digla u očaju prednje šape, hvatala se u svojoj prepasti za glavu, a pritom joj se niz bijele grudi cijedila crvena krv. Trčala je ovako naokolo jedan sat, a onda je odjednom obnemogla i pala. U padu je muklo udarala o granje i umirući bubnula u snijeg. Odmah je došlo nekoliko svraka da započnu svoju gozbu. Jednom je lisica raskidala lijepog, snažnog fazana, kome su svi bez razlike iskazivali svoje poštovanje i ljubav. Njegova je smrt nadaleko izazvala veliku sućut, i svi su sažaljevali neutješljivu udovicu. Lisica je izvukla fazana iz snijega u koji se zameo i gdje se osjećao dobro skrivenim. Nitko nije bio više siguran, jer se sve to zbivalo za bijela dana. Velika oskudica, kojoj se nije mogao dogledati kraj, ogorčila je sva bića i učinila ih surovima. Poništila je sva iskustva, podrovala savjest, iskorijenila sve dobre običaje i razorila međusobno povjerenje. Više nije bilo samilosti, nije bilo mira ni suzdržljivosti.

– Ne da se uopće ni zamisliti da bi jednom moglo biti bolje – uzdahnula je Bambijeva majka.

I tetka Ena je uzdisala: – A ne da se zamisliti ni to da je ikad bilo bolje.

– Oh, može ipak – reče Marena gledajući preda se – ja neprestano mislim kako je nekoć bilo lijepo!

– Gledajte – reče Netla tetki Eni – ta vaš mali dršće! – Pokazivala je na Goba. – Zar uvijek tako dršće?

– Nažalost – odgovori Ena zabrinuto – već nekoliko dana.

– No – mislila je Netla na svoj otvoreni način – ja sam zadovoljna što više nemam djece. Kad bi taj mali bio moj, bojala bih se hoće li preživjeti zimu.

I doista, s Gobom nije bilo dobro. Bio je slab, oduvijek je bio mnogo nježniji od Bambija ili Faline, a ostao je i manji od njih dvoje. No sada mu je bilo iz dana u dan sve gore i gore. Nije mogao podnijeti hranu koja se sada mogla pronaći. Od nje je dobivao bolove u utrobi. I tako je od hladnoće i bolesti sasvim obnemogao. Neprestano je drhtao i jedva se držao na nogama. Svi su ga gledali sažaljivo.

Tetka Netla priđe Gobu i gurne ga blago u bok. – Samo se nemoj žalostiti – reče mu stoga – to ne priliči jednom malom srndaću, a nije ni zdravo. – Ona se okrene jer ne htjede pokazati kako je ganuta.

Rono, koji je ležao malo postrance u snijegu, skoči na noge. – Ja ne znam što je to... – promrmlja obazirući se oko sebe.

Svi stadoše pažljivo osluškivati. – A što to... ?

– Ja zapravo ne znam – ponovi Rono – no ja sam nemiran... odjednom sam postao nemiran... kao da se nešto događa...

Karus onjuši zrak. – Ja ne osjećam ništa naročito – izjavi on. Svi su stajali u krugu, osluškivali i ispitivali zrak.

– Ništa! Ne osjeća se ništa... – javljali su se jedan za drugim.

– Pa ipak! – ne dade se smesti Rono – recite što vam drago... nešto se zbiva...

Marena reče: – Oglasile su se vrane...

– Evo, opet dozivaju! – doda Falina brzo, no sada su i ostali čuli.

– Eno gdje lete! – upozori Karus ostale.

Svi pogledaju uvis. Iznad vrškova drveća prelijetale su vrane u jatima. Dolazile su do krajnjeg ruba šume, s one strane odakle se uvijek pojavljuje opasnost. Odozgo se čuo njihov mrzovoljni razgovor. Bilo je jasno da se radi o nekoj ozbiljnoj stvari.

– No zar nisam imao pravo? – upita Rono. – Vidi se da se ipak nešto zbiva!

– Što da radimo? – prošapće uplašeno Bambijeva majka.

– Odmah dalje! – požurila je uzbuđeno tetka Ena.

– Čekati! – odluči Rono.

– Čekati? S djecom? – usprotivi se tetka Ena – ta Gobo ne može trčati!

– Dobro, dakle – dopusti Rono – udaljite se s djecom. Ja, dakako, mislim, da to nema svrhe, ali ne bih htio da mi se kasnije štogod spočitava.

Bio je ozbiljan i sabran.

– Dođi, Gobo! Falina, dođi! Ah tiho! Polako! I uvijek za mnom – opomene ih tetka Ena i odšulja se s djecom.

Prošlo je neko vrijeme. Stali su bez glasa, osluškivali i njušili zrak.

– Još je zaista samo to trebalo – javi se tetka Netla – još nam je samo to trebalo uza sve ono što sad moramo trpjeti! – Bila je vrlo ljuta. Bambi je pogleda i osjeti da misli na nešto strašno.

Eto, već kliješte svrake s iste one strane guštare s koje su doletjele vrane; tri, četiri odjednom. – Pazite, pazite, pazite, pazite! – dovikivale su svrake. Još ih nitko nije mogao

vidjeti, ali se čulo kako dozivaju jedna za drugom i sve odjednom: – Čuvaj se, čuvaj se, čuvaj se! – Začas dođoše bliže, a zatim odletješe dalje, nemirne i uplašene.

– Hah! – zakriješti sojka. Prodornim glasovima davale su ptice znakove uzbune.

Odjednom se sve srne sjate u gomilu, sve u isti čas. Kao da ih je trgnuo neki udarac. Zatim su stajale nijeme i udisale zrak.

Bio je to On.

Zapahne ih val zadaha, gust kao nikad ranije. Tu nije više bilo mjesta nekom ispitivanju vonja. Udario im je u nos, zamaglio im osjetila, sledio srca.

Još su iznad njih kričale svrake i kriještale sojke, no sad je oživjelo i sve drugo oko njih. Kroz granje su švrljale sjenice, stotine mladih krilatih loptica; žagorile su:

– Bjež'te! Bjež'te!

Iznad drveća preleti poput strijele kos, crn i blistav, uz otegnuti, cvrkutavi krik. Kroz tamni splet gologa grmlja vidjele su srne na snijegom pokrivenu tlu smetenu vrevu sitnih, uskih sjena. Bili su to fazani. Eno, ondje je bljesnule nešto crveno. Zaista, bila je to lisica. No sada nitko nije bio u strahu od nje, jer je neprestano strujao odanle onaj strahoviti vonj, koji ih je zapahnuo stravom i sve ih sjedinio u jednom, jedinom luđačkom strahu i u jednoj jedinog grozničavoj težnji da pobjegnu, da se spasu.

Ovaj tajanstveni, nadmoćni zadah prožimao je šumu silnom snagom, i po tome se moglo odmah razabrati da ovaj put nije On sam, već da je, bogami, došao sa svim svojima, i da sad dolazi ono najgore.

Nitko se nije micao. Svi su promatrali sjenice kako odlijeću u naglom letu, kosove, vjeverice koje su se luđačkim skokovima bacale s jednog vrška na drugi; mislili su da se ovi mali stvorovi zapravo ne moraju ničega bojati. Ipak su shvaćali zašto bježe kad se On pojavi, kad osjete Njegov vonj, jer nijedno šumsko biće nije moglo podnijeti Njegovu blizinu.

Uto doskakuće odnekle prijan zeko, sjedne nečujno i opet odskakuće dalje.

– Što je? – dovikne mu nestrljivo Karus.

Ali je prijan zeko samo gledao smetenih očiju oko sebe i nije odmah mogao odgovoriti. Bio je sasvim zbunjen. – Što pitaš... – pomisli Rono mračno.

Prijan zeko je hvatao dah. – Opoljeni smo – reče bez glasa. – Ni na koju se stranu ne može pobjeći. Svugdje je On!

U taj čas začuje se Njegov glas. Čulo se dvadeset, trideset krikova odjednom. – Hoho! Haha! – orilo se uzbudljivije od bure i oluje. Udaralo je po deblima, da je odzvanjalo kao od bubnja. Rasprostirala se jeza i silna potištenost. Čak doвле je dopirao šum i pucketanje grmlja koje je netko razmicao, i škripa i krhanje pokidanog granja.

Dolazio je On! – On je dolazio ovamo u gušturu.

Ondje straga čulo se šištavo, kratko trilikanje i širok lepet razmahanih krila. Tamo Mu se ispod nogu digao fazan. Čuli su negdje visoko u zraku sve tiši šum fazanovih krila. Jasni tresak groma. Tišina. Zatim mukli udarac o zemlju. – Fazan je pao – reče drščući Bambijeva majka. – Prvi... – doda Rono. Marena, mlada djevojka, progovori: – Došlo je vrijeme i mnogi će od nas umrijeti. Možda ću i ja biti među njima? – Nitko je nije slušao. Zavladała je velika strava.

Bambi je pokušao sabrati misli, ali je huka i graja, koju je On od časa do časa

pojačavao, kidala svaku misao. Bambi nije čuo ništa od ove zaglušne graje i kucanja svog vlastitog srca, usred svega urlikanja, dreke i praska. Osjećao je samo radoznalost. Nije znao da mu dršću svi udovi. Od vremena do vremena viknula bi mu majka u uho: – Ostani samo kraj mene – ali se Bambiju činilo u toj huci kao da mu šapće. Njezine riječi "ostani samo kraj mene" bile su mu ohrabrenje. One su ga poput lanca vezale uz majku, inače bi bio bez promišljanja nekud odsrljao. Čuo ih je uvijek još u pravi čas, kad je već gubio prisutnost duha i kad se spremao da pobjegne. Gledao je oko sebe. Svuda je vladala vrevica raznolikog svijeta, zbunjenog i zaslijepljenog strahom. Pokraj njih je promakao par lisica, tanke vijugave pruge koje je jedva mogao pratiti pogledom. Jedan je tvor žedno slušao svaku vijest koju bi mucajući dojavio zec, pun očajanja. Ondje je opet stajala lisica usred gomile skakutavih fazana. Oni se na nju nisu ni obazirali, potrčali su joj ispred nosa, a ni lisica nije njima posvećivala nikakvu pažnju. Ne mičući se, naprijed ispružena vrata, načuljenih ušiju i ustreptalih nozdrva, osluškivala je buku koja je dolazila sve bliže. Samo joj se micao rep, lako udarajući o zemlju. Činilo se kao da napregnuto razmišlja. U velikoj žurbi dotrči jedan fazan. Došao je odanle iz najveće opasnosti sav izbezumljen. – Ne uzliječite – viknuo je svojim. – Ne uzliječite... samo trčite! Ne dajte se smesti! Neka nitko ne uzleti! Samo trčite, trčite, trčite! – Ponavljao je uvijek jedno te isto kao da opominje sama sebe. Ali više nije ni sam znao što govori. – Hoho! Haha! – prolomi se dreka. Činilo se kao da dolazi sasvim izbliza. – Ne dajte se smesti! – kokotao je fazan. U isti čas lomio mu se glas u zviždavo jecanje. Uz glasni je lepet raširio krila i uzletio. Bambi je gledao za njim kako se u ravnom pravcu strmo diže među drveće uz šum krila, raskošno blistav, s metalnim tamnoplavim i zlatnosmeđim odbljeskom tijela, divan kao dragulj. Za njim se ponosno vukla povlaka njegova dugačkog repnog perja. Oštro je tresnuo kratki, gromki prasak. Fazan se ondje gore zgrči i sunovrati svom svojom težinom. Pao je usred svojih drugova i nije se više micao.

Nitko nije mogao sačuvati prisebnost. Sve se raštrkalo na sve strane. U isti se čas diglo uvis pet-šest fazana.

– Ne uzliječite! – povikaše ostali i pobjegoše. Grom tresne pet-šest puta, i od onih koji su uzletjeli vrati se nekoliko njih na zemlju u mrtvom padu.

– Pođimo sada! – reče majka. Bambi se trgne. Rona i Karusa nije više bilo. Eno tamo izmiče Netla. Samo je Marena ostala s njima. Bambi pođe s majkom. Marena ih je pažljivo slijedila. Oko njih se na sve strane čula lomljava, prasak, urlik i tresak. Majka je bila mirna. Samo je neprimjetno drhtala, ali je svoje misli držala na okupu. – Bambi, diko – reče majka – idi samo uvijek za mnom. Ovdje moramo izići i jurnuti preko livade. Ali dok smo ovdje unutra, moramo ići polako.

Uurlanje se pojača do mahnitosti. Deset, dvanaest puta prasne grom, koji je sijevao iz Njegove ruke.

– Čekaj – opomene ga majka – ne bježi! Kad stignemo na rub čistine, tek onda potrči što brže možeš, i ne zaboravi, Bambi, dijete moje, ne obaziri se na mene kad budemo napolju. Pa ni onda ako padnem, ne brini se za mene... samo dalje, dalje! Razumiješ li, Bambi?

U svoj toj lomljavi i graji majka se nije smela, pošla je polako, korak za korakom. Fazani su trčali tamo-amo, šćućurili se u snijegu, opet iskočili i ponovo otrčali dalje. Čitava je zečja obitelj bezglavo naokolo skakutala, posjedala i opet odskakutala dalje. Nitko nije

progovorio ni riječi. Svi su bili iznemogli od straha i uzeti od urlika i praska gromova.

Pred Bambijem i njegovom majkom postade svijetlo. Kroz splet grmlja svjetlucala se čistina. Iza njih je, sve bliže i bliže, praskalo udaranje štapova po deblima, pucketalo krhanje granja i odjekivalo: – Haha, hoho!

Tik kraj njih šiše napolje preko livade prijan zeko sa svoja dva bratića. – Bum! Peng! Bum! – kresnuo je grom. Bambi je vidio kako se prijan zeko meko prebacio naglavce u zraku, kako je uvis okrenuo svoj svijetli trbuh i ostao ležeći. Malo je trznuo nogama i onda se smirio. Bambi se okamenio od straha.

Ali se iza njih začuje glas! – Evo ih! Sve treba istjerati napolje!

Začuje se širok šum naglo otvorenih krila, fijuk, jecanje, šušanj perja, lepet krila. Uzletjeli su fazani, digli se u zrak u isti čas u čitavim jatima. Zrak se prolamao od mnogokratnog gromkog praska. Mogli su se čuti mukli tutnjevi palih i fini šum onih koji su se spasili i odletjeli.

Bambi začuje korake i okrene se. To je bio On. Izbio je kroz grmlje na raznim mjestima sad ovdje, sad ondje. Pojavljivao se odasvud, mlatio oko sebe, udarcima razdvajao šibljje, bubao štapovima po deblima i vikao strahovitim glasom.

– Sad! – reče majka. – Samo ravno naprijed! I ne preblizu iza mene! – Jednim skokom bila je napolju. Snijeg je samo prskao. Bambi jurne za njom. Nad njim se sa svih strana ukrstiše gromovi. Činilo se da se zemlja raspukla posred srijede. Bambi nije ništa vidio, samo je trčao. U njemu se nakon svega toga razmahala nakupljena težnja da pobjegne iz te huke, da se udalji iz zamagljenog kruga toga jetkog vonja, u njemu se oslobodio nagon da utekne i želja da se spase. Trčao je. Učinilo mu se da je vidio majku kako pada, ali nije znao je li doista pala. Osjećao je kao da mu je neki veo zastro oči. Taj veo mu je prebacio preko očiju strah od praskanja gromova, koji se na kraju u njemu razbudio. Nije mogao misliti, nije se ni na što obazirao, samo je jurio.

Projurio je proplankom sve do drugog kraja, i tu ga opet prigrlji guštara. Za njim još jednom odjeknuše krikovi, još jednom se prolomi oštar prasak. Nad njim u granju nešto zaprašti kratko, kao prvi škropac tuče. Zatim se ponešto stišalo, no Bambi je trčao dalje. U snijegu naiđe na umirućeg fazana sa zavrnutim vratom, koji je samo još mlohavo udarao krilima. Kad je čuo Bambijeve korake, zaustavi na časak grčevite trzaje i prošapće: – Gotovo je... – Bambi se jedva obazre na njega i otrči dalje. Isprepletana guštara u koju je zapao prisili ga da uspori svoj trk i da potraži neku stazu. Nestrpljivo je udarao nogama oko sebe. – Obiđi ovdje – viknu mu netko promuklim glasom. Bambi poslušna nesvjesno i odmah se nađe na mjestu kuda se moglo proći. Ali se netko pred njim s naporom uspravi. Bila je to zekina supruga. Ona ga je dozivala.

– Ne biste li mi mogli malo pomoći? – reče zečica. Bambi je pogleda i podiđe ga jeza. Stražnje su joj se noge vukle bez života u snijegu koji se topio, obojen vrućom krvlju, isteklom iz njezinih rana. Još jednom progovori: – Biste li mi mogli malo pomoći? – govorila je mirno i gotovo vedro, kao da je zdrava. – Ja ne znam što se sa mnom dogodilo – nastavi zečica – nije zacijelo nešto ozbiljno... samo što upravo sada... ne mogu sad hodati... – Usred tih riječi klonula je u stranu, i bila je mrtva. Bambija iznova uhvati užas, i on otrči dalje.

– Bambi!

Stao je u tili čas. To je bio netko od njegovih.

Još jednom začuje: – Bambi... jesi li to ti?

Ondje u snijegu ležao je bespomoćno Gobo. Sasvim su ga ostavile snage; nije mogao ni stajati na nogama. Ležao je kao ukopan i samo je klonulo podigao glavu. Bambi mu priđe, zaprepašten.

– Gdje ti je majka, Gobo? – upita ga drščući – a gdje je Falina? – Bambi je govorio brzo, uzbuđeno i nestrpljivo. Još uvijek mu je srce nesmanjenom žestinom kucalo od straha.

– Majka i Falina morale su dalje – odgovori Gobo pomiren sa svojom sudbinom. Govorio je tiho, ali tako ozbiljno i mudro kao da nije više dijete. – Morale su me ostaviti da ovdje ležim. Pao sam. I ti moraš dalje, Bambi!

– Diži se! – vikne Bambi. – Diži se, Gobo! Dosta si počivao. Nema više vremena za ležanje. Diži se! Pođi sa mnorn!

– Ne, ostavi me – odgovori tiho Gobo – ne mogu ustati. Ne mogu. Rado bih, Bambi, i sam znaš, ali sam preslab.

– A što će biti s tobom? – ustrajao je Bambi.

Opet se začuje graja, koja je dopirala sve do njih. A u toj graji novi praskovi groma. Bambi se trgne. U granju nastade lom, začuje se topot koraka u snijegu, i s hukom dojadi u kasu mladi Karus. – Bježi! – vikne Karus kad opazi Bambija. – Tko još može bježati, neka ne čeka! – Začas nestane, a njegova neobuzdana žurba povuče za sobom i Bambija. Bambi nije uopće ni znao da je opet počeo trčati, i tek nakon nekog vremena reče: – Do viđenja, Gobo. – Ali je Gobo već bio daleko iza njega. Više ga nije mogao čuti.

Trčao je bez cilja šumom, ispunjen grajom i praskom, sve do večeri. Kad se stao spuštati mrak, nastade tišina. Laki je vjetar uskoro odnio sa sobom i ogavni vonj koji se bio proširio na sve strane. Ali je ostalo uzbuđenje. Prvi znanac, koga je Bambi susreo, bio je Rono. Hramao je jače nego ikada. – Prijeko, na kraju hrastove šume pričao je Rono – leži lisica u groznici od rane. Upravo sam kraj nje prošao. Strašno je koliko trpi. Od boli grize snijeg i zemlju.

– Niste li vidjeli moju majku? – upita Bambi.

– Nisam – odgovori Rono plaho i ode brzo dalje. Kasnije u noći nađe Bambi Netlu i Falinu. Sve se troje vrlo veselilo ovome susretu.

– Jesi li vidjela moju majku? – upita Bambi.

– Nisam – odgovori Falina – ja još ne znam ni gdje je moja.

– No, to je krasno – reče živo Netla. – Bila sam tako sretna što se više ne moram patiti s djecom, a sad, eto, odjednom dvoje za koje se moram brinuti. Hvala lijepa!

Razgovarali su o Gobu. Bambi im ispriča kako ga je našao, i njih obuze takva žalost da su počeli plakati. Ali Netla ne dopusti da se rasplaču. – Prije svega morate se pobrinuti da nađete nešto za jelo. Čitav dan nismo mogli okusiti ni zalogaja. To je nečuveno! – Ona povede oboje na mjesta gdje je još preostalo nešto lišća, koje je visilo nisko pri zemlji i koje se nije sasvim osušilo. Tetka Netla se divno snalazila. Ona nije taknula nijednog lista. Samo je nutkala Bambija i Falinu da se dobro najedu. Ona bi im na travnim mjestima razgrtala snijeg i zapovijedala: – Evo... ovdje... to je dobro – ili bi rekla: – Ne, čekajte... naći ćemo odmah nešto bolje. – Ali je za to vrijeme i psovala: – Preglupo! Koliko neprilika s djecom!

Odjednom opaze kako im se približava tetka Ena, i oni joj pohrle u susret. – Tetka Ena! – vikne Bambi. On ju je prvi ugledao. Falina se izbezumila od radosti i stala se pred njom propinjati. – Majko! – No Ena je plakala i bila je nasmrt iznemogla. – Goba nema – jadikovala je. – Ja sam ga svuda tražila... bila sam kraj njegova ležaja, tamo u snijegu, gdje se srušio... bio je prazan... nema ga... jadni moj mali Gobo.

Netla zagunđa: – Da ste mu radije potražili trag, to bi bilo pametnije nego da plaćete.

– Nije ostavio nikakvih tragova – reče tetka Ena. – Ali... On!... Iza Njega je ostalo mnogo tragova... On je bio kraj Gobova ležaja.

Svi su šutjeli. Na kraju zapita Bambi plašljivo: – Tetka Ena... zar nisi vidjela moju majku?

– Nisam – odgovori tetka Ena tiho. Bambi nije nikad više vidio svoju majku.

*

Vrbe su već odavno izgubile svoje mace. Sve se počelo zelenjeti, ali je mlado lišće na grmlju i drveću bilo još sitno. Preplavljeno nježnim svjetlom ranog jutarnjeg časa, bilo je u svojoj nasmiješenoj svježini nalik na malu djecu koja su se upravo probudila iz sna.

Bambi je stajao pred ljeskovim grmom i svojom novom krunom udarao po granju. To mu je tako prijalo. A osim toga bilo je i potrebno jer je liko i krzno još uvijek ovijalo ukras njegove glave. To je trebalo skinuti, o tome nije bilo sumnje, i tko se držao reda, taj nije čekao da otpadne samo od sebe. Bambi je čistio svoju krunu, da se likov ovoj kidao i u rojtama poigravao oko njegovih ušiju. Dok je udarao i odozgo i odozdo po ljeskovom grmlju, osjećao je da je njegova kruna tvrđa od šiblja. Taj ga je osjećaj prožimao opojnošću snage i ponosa. Počeo se još žešće zalijetati u ljeskov grm i raskidati mu odjeću od kore u dugačke bičeve. Pokazalo se golo bijelo drvo i odmah se, nenavikle na izravni dodir sa zrakom, zahuknulo rđasto-crvenom bojom. Bambi se nije na to mnogo obazirao. Vidio je kako od svakog njegova udarca sijevne bjelina drvenog mesa, i to ga je oduševljavalo. U krugu oko njega bio je još po koji ljeskov i svibov grm, na kojima su se opažali tragovi njegovih ranijih udaraca.

– Gle, još malo, pa će biti gotovi...? – začu se neki vedar glas u njegovoj blizini.

Bambi trgnu glavu uvis i ogleda se.

Ondje gore sjedila je vjeverica i gledala ga prijazno. Netko se iznad njega nasmijao jasnim i kratkim smijehom: – Tja-ha!

Malo da se nisu prepali i Bambi i vjeverica. No žuna, koja je čučala uz samo hrastovo deblo, dovikne im odozgo: – Oprostite... ja se moram smijati kad vas ovako promatram.

– A molim vas, zašto taj glasni smijeh? – upita učtivo Bambi.

– Eto – progovori žuna – vi postupate sasvim pogrešno. Treba u prvom redu potražiti neko jače drvo jer vam iz tako tankog ljeskovog šiblja neće izaći ništa.

– A što bi trebalo izići? – upita Bambi.

– Kukci... – nasmije se žuna. – Kukci i ličinke... Gledajte, to se radi ovako! – Ona zakuca po hrastovu deblu: – Tok, tok, tok, tok.

Vjeverica se u tren oka popne i odozgo se okosne na žunu. – Ne brbljajte koješta! Srndaći ne traže nikakve kukce ni ličinke...

– A zašto ne? – reče žuna zadovoljno – izvrsni su... – Kljunom je raskinula jednog

kukca, progutala ga i opet zabubnjala.

– Vi to ne razumijete – svađala se dalje vjeverica – ovakvo otmjeno biće ide za sasvim drugim, uzvišenim ciljevima... Samo pravite od sebe sprdnju...

– To me se ništa ne tiče – odgovori žuna. – Zviždim ja na neke uzvišenije ciljeve – vikne veselo i odleprša dalje.

Vjeverica se opet spusti s hukom kroz granje.

– Zar me ne poznajete? – upita veselim licem.

– Mislim da vas poznajem – odgovori Bambi – ta vi stanujete ondje gore... – pokaže Bambi glavom na hrast.

Vjeverica ga pogleda veselo. – Vi me zamjenjujete s mojom bakom – reče – znala sam da me zamjenjujete s bakom. Ondje gore je stanovala moja baka dok ste vi još bili dijete. Ona mi je često pričala o vama. Da... ali je moju baku usmrtio tvor... davno... bila je zima... zar se ne sjećate?

– Sjećam se ipak – potvrdi Bambi. – Čuo sam o tome. – Eto... a poslije nje se ovdje nastanio moj otac – pričala je vjeverica. Uspravila se, u čudu izbečila oči i priljubila obje šape uz bijela prsa. – No... možda me zamjenjujete s mojim ocem... Jeste li poznavali mog oca?

– Nisam, nažalost – odgovori Bambi – nisam nikad imao čast.

– To sam i mislila! – klikne vjeverica zadovoljno. – Moj je otac bio tako mrzovoljan i plašljiv. On se nije ni s kim družio.

– A gdje je sada? – raspita se Bambi.

– Ah – reče vjeverica – pred mjesec dana ga je uvrebala sova. Da. A sad stanujem ja ondje gore. Vrlo sam zadovoljna. Morate imati na umu da sam se ondje gore rodila.

Bambi se okrene da pođe dalje.

– Čekajte – viknu brzo vjeverica – o svemu tome nisam uopće htjela govoriti. Htjela sam vam reći sasvim nešto drugo.

– A što bi to bilo? – upita Bambi nestrpljivo.

– Da... što je to bilo? – Vjeverica je razmišljala. Zatim je opet iznenada poskočila, sjela uspravno i naslonila se na svoj raskošni barjak.

– Ah, zbilja! Sad znam – brbljala je dalje. – Htjela sam reći, da ćete uskoro osvjetlati svoju krunu i da će ona biti prekrasna.

– Zar doista? – obradova se Bambi.

– Prekrasna! – klikne vjeverica i pritisne oduševljeno obje prednje šape na bijela prsa. – Tako visoka! Tako pristala! S tako dugim, svijetlim šiljcima. To se rijetko kad nađe!

– Zaista? – upita Bambi. Bio je tako veseo, da je odmah počeo ponovo udarati po ljeskovu grmlju. Kora je frcala naokolo u dugačkim vrpcama.

Za to je vrijeme vjeverica dalje brbljala: – Zaista, moram priznati da drugi u vašoj dobi nemaju tako divnu krunu. Jedva će tkogod i povjerovati da je to moguće. Tko vas je poznao prošlog ljeta – ja sam vas nekoliko puta vidjela izdaleka – zaista ne bi vjerovao da ste vi taj isti... kakve ste u to vrijeme imali tanke štapiće...

Bambi odjednom stane. – Do viđenja – reče u žurbi – moram dalje! – i otrči.

Nije mu bilo drago što ga podsjećaju na lanjsko ljeto. Bilo je to za njega teško vrijeme.

Ponajprije, osjećao se potpuno osamljenim kad mu je nestala majka. Zima je tada trajala vrlo dugo, proljeće je nadolazilo oklijevajući i tek kasno počelo zelenjeti. Bez tetke Netle ne bi se Bambi bio snašao, no ona se zauzela za njega i pomogla mu koliko je mogla. Pa ipak je bio vrlo osamljen. Mnogo mu je nedostajao Gobo, jadni Gobo, koji je zacijelo bio mrtav kao i mnogi drugi. Bambi je u to vrijeme morao često misliti na njega i tek je naknadno pravo shvatio kako je Gobo bio dobar i drag. Falinu je viđao rijetko. Ona se uvijek držala uz majku i bila je čudnovato plašljiva. Kasnije, kad je konačno okopnio snijeg, počeo se Bambi opet oporavljati. Svoju je prvu krunu očistio, ulaštio i bio je na nju vrlo ponosan. Ali je uskoro došlo gorko razočaranje. Ostali okrunjeni proganjali su ga gdje god bi ga ugledali. Gonili su ga ljutito pred sobom i nisu trpjeli da se on kome približi. Zlostavljali su ga, i na kraju se bojao na svakom koraku da ga ne uhvate. Nije više imao hrabrosti da se bilo gdje pokaže. Šuljao se naokolo skrovitim putovima, neraspoložen i potišten. Pritom ga je obuzimao neki čudni nemir, koji se pojačavao to više što su dani postajali topliji i sunčaniji. Srce mu je sve više i više salijetala neka čežnja, koja je u isti čas bila i bolna i prijatna. Kad bi koji put slučajno i izdaleka vidio Falinu ili koju od njenih prijateljica, zahvatila bi ga bura neshvatljivog uzbuđenja. Često se to dešavalo kad bi samo naišao na njihov trag ili kad bi udisanjem uvukao miris njihove blizine. Uvijek je tada osjetio kako ga nešto neodoljivo vuče k njima. Ali mu je uvijek bilo na nepriliku kad bi popustio želji koja ga je vukla k njima. Događalo se da nije nikoga našao, pa bi umoran, nakon dugog lutanja spoznao da ga izbjegavaju, ili bi naletio na kojeg od okrunjenih koji bi odmah nasrnuo na njega, izbio ga, izbo i sramotno otjerao. Najružnije su se prema njemu vladali Rono i Karus. Ne, to nije bilo lijepo doba.

I sad ga je vjeverica u svojoj ludosti na to podsjetila. Odjednom je sasvim podivljao i počeo trčati. Sjenice su se i carići užasnute razletjeli na sve strane kad bi prošao kraj kojeg grma, i međusobno se pitali: – A tko je to?... Tko je to bio? – Bambi ih nije čuo. Nekoliko je svraka uznemireno zakriještalo:

– Zar se nešto dogodilo? – sojka je pakosno uzviknula: – Što je to?! – Bambi se nije ni obazreo. Iznad njega prelijetala je vuga s drveta na drvo i pjevala: – Dobro jutro... ja sam... tu-u!

– Bambi ne odgovori ni riječi. U guštaru je bilo već dobrano prodrlo danje svjetlo, i sve je već bilo protkano predom sunčanih zraka. Bambi nije to ni primijetio. Odjednom nešto zakokoće glasno, gotovo pod samim njegovim nogama; čitav snop prekrasnih duginih boja sijevne mu ispred samih očiju, tako da je zablješten ustuknuo. Bio je to fazan Janelo, koji se preplašen digao uvis, jer ga je Bambi skoro zgazio. Odletio je nekud psujući: – Nečuveno! – vikao je svojim napuklim, kreštavim glasom. Bambi je stajao zapanjen i gledao za njim. – Još je sve dobro i prošlo, no vi ste zaista bili nesmotreni... – reče jedan blagi, cvrkutavi glas s tla u njegovoj blizini. To je bila Janelina, fazanova družica. Sjedila je na zemlji na jajima.

– Moj se muž silno prepao – nastavila je zlovoljno – i ja također. Ali ja se ne smijem maknuti s mjesta... ja se ne smijem maknuti s mjesta... ja se ne mičem, dogodilo se što mu drago... mene ste jednostavno mogli zgaziti...

Bambi se malo zastidio: – Oprostite – promuca – nisam bio dosta oprezan.

Janelina odgovori: – Oh, molim! Možda i nije bilo tako strašno. Znae, moj drug i ja

sada smo tako uznemireni. Vi ćete shvatiti...

Bambi nije shvatio ništa. Pošao je dalje. Već se malo umirio. Svuda naokolo pjevala je šuma. Svjetlo poprimi zlatnožutu boju i postade žarče, a lišće na grmlju i trava na tlu, pa i sama zemlja, počеше oštro mirisati. U Bambiju se napne mlada snaga i prožme mu sve udove, tako da je postajkujući koračao suspregnutim korakom, kao da je umjetno načinjen, a ne živo biće.

Prišao je nekom bazgovom grmu i visoko podižući koljena udario žestokim udarcima nogom po tlu, da su grude zemlje samo prskale na sve strane. Njegovi fini i oštri papci, rasječeni po sredini, odsijecali su travu, koja je tu rasla, podsjekli grahoricu, bijeli luk, ljubičicu i đurđice, sve dok nije razgolio zemlju i dok nije pred njima ležala sva izbrazdana.

Muklo je toptalo pod svakim njegovim udarcem.

Dvije krtice, koje su se vrzle u zamršenom korijenju starog zimzelena, načuliše uši, pogledaše napolje i ugledaše Bambija: – No... to je ipak smiješno što ovaj radi – prošapće jedna. – Tako se ipak ne kopa...

Druga razvuče svoje fine usne na posprdni smiješak: – Taj zaista ne zna ništa... to se odmah vidi... Ali tako je to kad netko radi nešto u što se ne razumije.

Odjednom je Bambi načulio uši, trgnuo glavu uvis, oslušnuo i vrebao kroz lišće. Ondje u granju bljesne neka crvena mrlja i nejasno sijevnuše parošci krune. Bambi frkne na nos: – Bio tko mu drago, taj koji se tamo šulja, Rono, Karus ili koji drugi – naprijed! – I Bambi pojuri! Pomislio je kao u nekom naglom bunilu: – Neka se zna da sam ja onaj kojeg se treba bojati!

Grmlje je zašuštalo od sile njegova nasrtaja, granje je pucketalo i lomilo sve. Već je Bambi vidio onog drugog tik pred sobom. Nije ga mogao prepoznati jer mu se zamaglilo pred očima. Bila mu je jedina misao – naprijed! Duboko spuštene krune nasrnio je, skupivši svu snagu u šiju, spreman za udarac. Već je osjetio vonj protivnikova krzna. Nije vidio ništa do crvenog zida nečijeg boka. Uto onaj drugi učini sasvim laki pokret, i Bambi, u očekivanju da će naići na neku zapreku, posrne kraj njega u prazno. Još malo, pa bi se bio skotrljao naglavce. Zakolebao se, ali se odmah trgnuo i okrenuo za novi nasrtaj.

U taj čas prepozna Starog.

Bio je tako iznenađen da se potpuno smeo. Stidio se da jednostavno pobjegne, što bi bio najradije učinio. A stidio se i da ostane. Nije se micao s mjesta.

– No...? – upita Stari tiho i mirno. Njegov duboki glas, koji je bio tako spokojan, a opet tako zapovjednički, prodre Bambiju u samo srce. Nije rekao ni riječi.

Stari ponovi: – No...?

– Mislio sam... – promuca Bambi – mislio sam... Rono... ili... – Ušutio je, ali se odvažio da Starog pogleda u lice. Njegov pogled još ga više zbuni.

Stari je stajao mirno i dostojanstveno. Glava mu je bila sasvim sijeda, a njegove tamne i ponosne oči sjale su dubokim sjajem.

– Zašto ne navaljuješ...? – upita Stari.

Bambi ga pogleda ispunjen nekim čudnovatim oduševljenjem i protrne nekom tajanstvenom jezom. Bio bi mu rado doviknuo: "Jer vas volim!", ali odgovori samo: – Ne znam...

Stari ga je promatrao: – Već te odavna nisam vidio. Postao si velik i jak.

Bambi ne odgovori ništa. Drhtao je od radosti. Stari ga je i nadalje promatrao ispitujućim pogledom. Zatim pride sasvim blizu Bambiju, koji se u isti čas i iznenadio i uplašio. – Ostani i nadalje dobar i vrijedan... – reče Stari.

On se okrene i u tren ga oka nestane. Bambi je još dugo stajao na istom mjestu.

Bilo je ljeto i sunce je žarko žeglo. U Bambiju se opet počela buditi čežnja koju je već jednom osjetio, ali je sada bila mnogo jača nego prije. Vrila mu je u krvi i silno ga uznemirivala

Dao se na daleka lutanja.

Jednog dana susretne Falinu. Ugledao ju je neočekivano, jer su mu misli u taj čas bile uznemirene, a osjetila zamagljena čežnjom koja mu je toliko uzburkala srce da je nije ni primijetio. I sada je odjednom stajala pred njim. Bambi je promatraše neko vrijeme bez riječi, a onda reče ushićeno:

– Falina... kako si postala lijepa...

Falina mu odgovori: – Jesi li me prepoznao?

– A kako ne bih tebe prepoznao? – vikne Bambi – Zar nismo zajedno odrasli?

Falina uzdahne: – Tako se dugo nismo vidjeli... – a zatim produži – ...vrijeme razdvaja i otuđuje – no to je već bilo ono njezino lakomisleno, koketno dražkanje. Takva je ona bila oduvijek.

Ostadoše zajedno.

– Ovim putem sam prolazio s majkom dok sam još bio dijete – reče Bambi nakon nekog vremena.

– On vodi na livadu – primijeti Falina.

– Ja sam tebe prvi put vidio na livadi – reče Bambi ponešto svečano – sjećaš li se toga?

– Da – odgovori Falina – mene i Goba – i laku uzdahne:

– Jadni Gobo.

Bambi ponovi: – Jadni Gobo.

Produžili su razgovor o tome kako je bilo nekoć i svaki čas su se pitali: – Sjećaš li se? – Pokazalo se da im je sve ostalo u sjećanju. To ih je oboje oduševilo.

– Napolju na livadi igrali smo se i lovili... Sjećaš li se još?

– Mislim da je bilo ovako... – reče Falina i odskače poput strijele. Bambi ostade u prvi čas iznenađen na mjestu, a onda jurne za njom. –Čekaj! Ta čekaj! – poviče sav sretan.

– Neću da čekam – izazivala ga je Falina – jako mi se žuri! – Poletjela je lakim skokovima u širokom krugu daleko kroz džbunje i travu. Bambi je na kraju stigne, prepriječi joj put i sad su opet stajali mirno jedno kraj drugoga. Smijali su se i bijahu sretni.

Odjednom Falina skoči uvis kao da ju je nešto ubolo i ponovo odjuri daleko. Bambi se zaleti za njom. Falina je izvodila luk za lukom, pa bi odjednom skrenula u stranu i uvijek mu vješto izmakla.

– Stani! – dahtao je Bambi. – Ta stani već jednom... moram te nešto pitati.

Falina stade. – A što me moraš pitati? – upita Falina radoznalo. Bambi je šutio.

– Ah, ti me samo varaš... – prigovori mu Falina i htjede otići.

– Ne! – izgovori Bambi brzo: – Ta stani... htio sam... htio bih te pitati... voliš li ti mene,

Falina?

Ona ga pogleda još mnogo radoznalije nego prije i pomalo vrebajući reče: – Ja ne znam.

– Ipak – navaljivao je Bambi – moraš znati! I ja znam, osjećam sasvim jasno da te volim. Ludo te volim, Falina. Reci mi sada voliš li ti mene?

– Pa tako, možda te i volim – odgovori onako olako.

– A hoćeš li ostati sa mnom? – ispitivao je Bambi uzbuđeno.

– Ako me lijepo zamoliš... – reče Falina radosno.

– Ja te molim, Falina! Draga, lijepa Falina – vikne Bambi ushićeno – čuješ li? Molim te od svega srca!

– Onda ostajem svakako s tobom – reče Falina blago i odjuri. Ushićen, Bambi potrči ponovo za njom kao strijela. Falina je jurila preko livade, iznenada skrenula ustranu i ostala u guštari. Ali kad je i Bambi skrenuo da pođe za njom, šušne nešto žestoko u grmlju i pred njim se pojavi Karus.

– Stoj! – poviče on.

Bambi nije shvatio. Bio je odviše zaokupljen Falinom. – Pusti me da prođem – reče živo – ja nemam za tebe vremena!

– Gubi se! – okosne se srdito Karus. – Gubi se smjesta! Inače ću te najuriti da ćeš isplaziti jezik! Ja ti zabranjujem da trčiš za Falinom!

U Bambiju se polako počelo buditi sjećanje na prošlo ljeto, kad bi ga tako često i tako sramotno otjerali. Začas ga spopadne srdžba. Ne reče ni riječi nego se smjesta, prignuvši krunu, baci na Karusa.

Nasrtaj je bio neodoljiv, i Karus je ležao u travi prije no što je pravo i znao što se s njim zbiva.

Uspravio se hitro poput munje, no jedva što je stao na noge, već ga pogodi novi udarac od koga je zaglavinjao.

– Bambi! – krikne Karus i htjede još jednom viknuti – Bam... – kadli mu treći bolni udarac, koji ga je zahvatio preko plećke, zamalo ne presiječe dah.

Karus odskoči ustranu da izbjegne Bambiju koji je ponovo nasrnuo. Odjednom je osjetio neku čudnovatu slabost. Na kraju je s užasom razabrao da se tu radi o borbi na život i smrt. Zahvati ga ledeni strah. Okrene se i dade u bijeg. Bambi pojuri šuteći za njim. Po toj je šutnji Karus razabrao da je Bambi izbezumljen, ljut i nepokolebljiv u svojoj odluci da ga ubije. To ga je sasvim smelo. Skrenuo je s puta i posljednjim snagama uletio u grmlje. Prošle su ga sve želje i misli – tražio je samo milost i spas.

No Bambi odjednom napusti potjeru i stane. U svom strahu nije to Karus ni primijetio, već je i dalje srljao poprijeko kroz grmlje što je najbrže mogao.

Bambi se zaustavio, jer je začuo sasvim tihi Falinin zov. Evo, i opet je zvala, uplašeno i tjeskobno. Bambi se u tren oka okrene i pojuri natrag poput vihora.

Kad je stigao na livadu, mogao je još samo vidjeti kako Falina zamiče u guštaru i kako je Rono progoni.

– Rono! – krikne Bambi. Nije ni znao da je kriknuo. Rono nije mogao tako brzo trčati jer ga je u tome sprečavalo hramanje, pa je stao.

– Gle – reče oholo – mali Bambi! Jesi li štogod želio od mene?

– Želim – progovori Bambi mirno, i sasvim promijenjenim glasom, u kojem se lako mogla razabrati suzdržana snaga i svladana srdžba. – Želim da Falinu ostaviš u miru i da se smjesta izgubiš.

– I ništa više? – podrugnu mu se Rono – Gle, kakav si drzak momak postao... to ja ne bih nikad ni pomislio.

– Rono – reče Bambi još tiše – ja to želim zbog tebe. Jer ako se sada odmah ne udaljiš, poželjet ćeš da pobjegneš svojim vlastitim nogama, ali nećeš uopće moći bježati...

– Oho! – poviče Rono ljutito – Tako ti razgovaraš sa mnom? Zato što hramljem? To se uostalom i ne opaža. Ili zar možda misliš, ako se Karus tako sramotno i kukavno ponio, da te se i ja bojim? Savjetujem ti prijateljski...

– Ne, Rono – prekide ga Bambi – ja savjetujem tebi. Idi! – Glas mu je podrhtavao. – Uvijek si mi bio drag, Rono. Držao sam te vrlo pametnim i poštivao sam te, jer si stariji od mene. Kažem ti sada posljednji put, idi... ja više nemam strpljenja...

– To je zlo – reče prezirno Rono – što imaš tako malo strpljenja. Vrlo zlo po tebe, mali moj. Ali umiri se, bit ću s tobom brzo gotov. Nećeš morati dugo čekati. Ili zar si možda zaboravio koliko sam te puta ganjao?

Nakon ovog upozorenja nije Bambi više progovorio ni riječi. Tu nije više bilo mjesta nikakvim obzirima. On se luđački zaleti na Rona, koji ga dočeka spuštene glave. Prasnulo je od žestokog sudara. Rono je stajao čvrsto i čudio se što Bambi ne popušta. Malo ga je i zapanjio iznenadni prepad jer on ne bi bio nikad ni pomislio da će ga Bambi prvi napasti. S nelagodnošću je osjetio silnu Bambijevu snagu i uvidio da mora sabrati sve svoje sile. Dok su stajali čvrsto oslonjeni čelom o čelo, padne mu na pamet jedna lukavština. Naglo se izmakne, ne bi li Bambi izgubio ravnotežu i naglavce posrnuo.

No Bambi se propne na stražnje noge i odmah se baci na Rona udvostručenom žestinom, još prije nego što je ovaj dospio da opet zauzme čvrst stav. Začuo se jasni, praskavi zvuk, jer se skrhao jedan parožak Ronove krune. Rono pomisli da mu je smrskano čelo. Pred očima mu iskočiše svjetlaci, a u ušima mu zašumi. U slijedećem trenutku raspори mu snažan udarac rame. Od udarca mu ponestane daha. Ležao je na zemlji, a Bambi je sav bijesan stajao nad njim.

– Pusti me – zajeca Rono.

No Bambi je slijepo udarao. Iz očiju su mu sijevale munje. Ni časka nije pomišljao na to da ga poštedi.

– Molim te... prestani već jednom – molio je Rono plačljivo – ta znaš da hramljem... ja sam se samo šalio... pusti me... zar ne shvaćaš šalu...?

Bambi ga ostavi bez riječi. Rono se s mukom uspravi. Krvario je i ljuljao se na uzdrhtalim nogama. Šutke se odšuljao dalje.

Bambi je htio skrenuti u guštaru da potraži Falinu. Uto baš ona iziđe. Čitavo je vrijeme stajala na rubu šume i sve je promatrala. – To je bilo veličanstveno – reče Falina u smijehu i odmah doda ozbiljno i tiho: – Ja te ljubim.

Podošje zajedno i bijahu vrlo sretni.

Jednoga se dana nakane da potraže onaj proplanak tamo duboko u šumi, na kojem je Bambi posljednji put susreo Staroga. Bambi je oduševljeno pričao o njemu.

- Ja čeznem za njim – možda ćemo ga opet susresti.
- To bi bilo lijepo – reče Falina poduzetno – ja bih zaista htjela s njim malo probrbljati.
- Ali nije govorila istinu. Bila je doduše radoznala, ali se zapravo bojala Staroga.

Već se javljao osvit dana, još malo pa će granuti sunce.

Išli su tiho jedno kraj drugoga stazom uz koju su pojedinačno stajali bokori i grmlje i odakle se otvarao pogled na sve strane. Nedaleko od njih je nešto zašuštalo. Odmah stanu i pogledaju na tu stranu. Jedan je golemi jelen laganim korakom išao kroz grmlje prema proplanku. U sumraku, koji još nije otkrivao boje, bio je nalik na sivu divovsku sjenu.

Falina nije mogla savladati krik iznenađenja. Stala je kao ukopana. Bambi se brzo snašao. I on se bio isto tako prepao, ali je svoj krik u posljednji čas prigušio. No Falinin je glas odjeknuo tako bespomoćno te je osjetio prema njoj samilost i pribrao toliko snage da je može tješiti.

– Ta što ti je? – prošapće Bambi vrlo zabrinuto, ali je i njemu glas drhtao. – Ta što je tebi? Neće nam ništa učiniti, vidjet ćeš!

Falina je i nadalje baukala.

– Ta nemoj se toliko uzbuđivati, draga – molio je Bambi. – Smiješno je što ih se toliko strašiš, iako su veliki. Na kraju krajeva, oni su naši rođaci.

Ali Falina nije htjela ni čuti o kakvom srodstvu. Stajala je sva ukočena i netremice buljila u jelena koji je nesmetano išao dalje. Vikala je iz svega grla.

– Saber se – molio je Bambi – što će misliti o nama? Falina se nije mogla umiriti. – Neka misli što hoće – viknula je i opet riknula: – Ah-oh! Ba-ah!... pretjerano je biti tako velik!

Baukala je dalje: – Ba-oh! – i nastavila – ostavi me, ja ne mogu drukčije. Moram! Ba-oh! Ba-oh! Ba-oh!

Jelen je stajao na proplanku i pažljivo prebiraio travu u potrazi za poslasticama.

U Bambiju, koji je čas pogledavao na Falinu, čas opet na jelena, nešto se pokrenulo. Umirujući Falinu svladao je i svoj vlastiti strah. Sada je samome sebi spočitavao taj strah u koji bi zapadao svaki put kad bi ugledao jelena. Bilo je to uvijek ono isto mučno stanje, složeno od jeze, uzbuđenja, udivljenja i smjernosti.

– Sve je to besmisleno – odluči on s naporom. – Sad idem ravno onamo da se upoznam s njim.

– Ne čini to! – kriknula je Falina – ne čini to! Ba-oh! Dogodit će se neka nesreća! Ba-oh!

– Idem svakako – odgovori Bambi.

Jelen, koji se ondje spokojno sladio i koji se uopće nije ni obazirao na Falininu kuknjavu, učinio mu se doista odviše oholim. Osjećao se uvrijeđenim i poniženim. – Idem – reče – ta šuti već jednom! Vidjet ćeš da se neće ništa dogoditi, čekaj me ovdje.

I on se zaista uputi. No Falina ga nije čekala. Za to nije imala ni najmanje volje, a nije imala ni hrabrosti. Okrenula se i vičući odjurila; smatrala je da je to najbolje od svega što može učiniti. Kako se udaljivala, tako se čulo sve slabije: "Ba-oh! Ba-oh!"

Bambi bi rado bio pošao za njom, ali to sada više nekako nije bilo moguće. Pribrao se i pošao naprijed. Kroz granje je vidio kako jelen stoji na proplanku sagnute glave.

Bambi je osjetio kako mu je srce počelo žestoko udarati, čim je izišao na čistinu.

Jelen je odmah visoko podigao glavu i pogledao prema Bambiju, a onda je opet upravio svoj rasijani pogled ravno preda se.

Bambiju se učinilo beskrajnom ohološću i jedno i drugo, i ono kako ga je pogledao, i način na koji je gledao preda se, kao da nitko više nije bio prisutan.

Bambi nije znao što bi učinio. Izišao je napolje s tvrdom odlukom da oslovi jelena. Htio je reći: dobro jutro, ja se zovem Bambi... smijem li vas zamoliti da mi kažete svoje ime?

Dakako, on je to sebi predstavio vrlo jednostavno, a sada se pokazalo da ipak nije tako. Što je tu koristila i najbolja nakana? Nije nikako htio da ispadne neodgojen, a to bi bio kad bi samo onako bez riječi izišao napolje. Nije htio biti ni nametljiv, a moglo bi se učiniti da je takav ako prvi progovori.

Jelen je stajao tu uvredljivo dostojanstven, a Bambi je bio ushićen, ali se osjećao i poniženim. Uzalud je pokušavao da se ohrabri, iako je neprestano u sebi ponavljao: "Zašto dopuštam da me prevlada osjećaj smjernosti...? Ja sam upravo toliko vrijedan... upravo toliko koliko i on!"

Ali sve to nije pomagalo. Bambi je ostao nijem i sasvim na dnu svog bića uvjeren da se ipak ne može mjeriti s njim. Bilo mu je teško pri duši i morao je sabrati svu svoju snagu da bar donekle sačuva svoje dostojanstvo.

Jelen ga je gledao i pri tome mislio: – Dražestan je... Doista je krasan... tako lijep... tako pristao... tako učtiv u svem svojem vladanju... No ja ga ne bih smio tako uporno promatrati, to se doista ne pristoji. Osim toga mogao bih ga dovesti u nepriliku. – Opet je gledao preko Bambija u daljinu.

– Taj oholi pogled! – pomisli Bambi u sebi. – Nepodnošljivo je koliko je umišljen!

A jelen je mislio: – Rado bih s njim porazgovoarao... tako je drag... Kako je glupo što nikad ne razgovaramo! – I on se zamišljeno zagleda preda se.

– Ja sam za njega zrak – reče Bambi – taj soj se uvijek vlada kao da je sam na svijetu!

– No što da mu kažem...? – razmišljao je jelen... – nisam navikao na takve susrete... još ću izvaliti kakvu glupost... i učinit ću se smiješnim... jer on je zacijelo vrlo mudar.

Bambi se pribere i čvrsto pogleda u jelena. – Kako je ponosan! – pomisli u očajanju.

– No... možda drugom prilikom... – odluči se jelen na kraju i pođe nezadovoljno, ali dostojanstveno svojim putem.

Bambi je ostao na mjestu, ogorčen na sama sebe.

Šuma se isparivala pod žegom žarkog sunca. Od časa kad je granulo, pilo je i popilo s neba sve oblake, sve do i najmanje kapljice, i sada je samo vladalo širokim nebeskim plavetnilom, koje je potamnilo od jare. Nad livadom i nad vrstima drveća titrao je zrak staklasto-prozirnim titrajima, kakvi se obično vide nad plamenom. Nije se micao nijedan list, nijedna travka. Ptice se nisu oglašavale; sjedile su u sjeni lišća i nisu se micale s mjesta. Sve staze i putovi guštare ostadoše pusti, jer se nijedna životinja nije nikuda kretala. Šuma je pod žarkim svjetlom ležala bez ćuha kao da je uzeta. Zemlja je dahtala, dahtalo je drveće i grmlje i sve živo u teškoj omarini ove silne žege. Bambi je spavao.

Čitavu je noć bio sretan s Falinom, igrao se s njom sve do svanuća i u svojem je blaženstvu zaboravio čak i na jelo. A poslije toga je bio tako umoran da nije više ni osjećao

glad. Oči su mu se sklapale. Kud bi god išao i gdje bi god stao, usred same guštare, samo bi legao i zaspao. Za vrijeme spavanja opijao ga je sladogorki miris koji se dizao iz borovice, raspljene suncem, i blagi miris mladog likovca iznad njegove glave. Od tih je mirisa primao novu snagu.

Iznenada se probudi sav smeten. Nije li ga to zovnula Falina?

Bambi se ogleda oko sebe. U svome je sjećanju još vidio kako je, dok je on lijegao, stajala sasvim blizu kraj bijelog gloga i čupkala lišće. Mislio je da će ostati pored njega. Ali je otišla. Zacijelo joj je dojadilo što je sama, pa je sada zvala da je potraži.

Osluškiavao je i za to vrijeme razmišljao o tome kako je dugo mogao spavati i nije li ga Falina već više puta dozivala. Nije se mogao nikako snaći. Još mu je glava bila zamagljena velima sna.

Opet se začu dozivanje. Bambi se jednim trzajem okrene u pravcu odakle je dolazio glas. Eto, opet! I Bambi se odjednom sasvim razbudio. Osjećao se čudno osvježen, odmoran i osnažen, a iznad svega silno gladan.

Opet se oglasi zov, tanak kao tihi ptičji cvrkut, čežnjiv i nježan: – Dođi... dođi...

Da, to je bio njezin glas! To je bila Falina! Bambi odjuri s takvom žestinom da je suho granje grmlja kroz koje je prodirao samo praskalo, a vruće, zeleno lišće šuštal.

Ali usred skokova morao je odjednom stati i baciti se u stranu, jer se pred njim pojavio Stari i prepriječio mu put.

U Bambijevu je srcu plamtjela ljubav. Stari mu je sada bio deseta briga. Bit će kasnije još dosta prilike da ga bilo gdje sretne. Sada nije imao vremena da se bavi starcima, koliko god oni bili časni. Sada je mislio samo na Falinu.

Pozdravi ga tek onako usput i htjede proći kraj njega.

– Kamo? – zapita Stari ozbiljno.

Bambi se malo postidi, pokuša da nađe bilo kakav izgovor, ali se predomisli i odgovori otvoreno: – K njoj.

– Ne idi – reče Stari.

Začas frkne u Bambiju iskra srdžbe, jedna jedina. Da ne pode k Falini? Kako je Stari mogao tako nešto zahtijevati? Sine mu misao: "Jednostavno pobjeći", i pogleda Starog jednim brzim pogledom. Ali ga na mjestu prikuje duboki pogled, koji ga pogodi iz tamnih starčevih očiju. Zatreptao je od nestrpljenja, ali nije pobjegao.

– Ona me zove... – reče da opravda svoju žurbu. Rekao je to takvim glasom, da se iz njega jasno mogla razabrati molba: – Nemoj me zadržavati!

– Ne – reče Stari – ne zove to ona.

Još se jednom začuje glas sličan ptičjem cvrkutu: – Dođi!

– Evo opet! – reče Bambi uzbuđeno – Ta čujete li?

– Čujem – potvrdi Stari.

– Do viđenja... – ubaci Bambi brzo. No Stari vikne na njega: – Stoj!

– Što želite? – upita Bambi usplahireno. – Pustite me da idem! Nemam vremena! Ta molim vas... kad me Falina zove... Shvatite to...

– Kažem ti – progovori Stari – nije to ona.

Bambi je očajavao: – Ali... ja dobro poznajem njen glas.

– Čuj me – produži Stari. Zov se ponovi.
Bambiju je gorjelo tlo pod nogama. – Kasnije! Vratit ću se – zamoli Staroga.
– Ne – reče Stari žalosno – nećeš se vratiti. Nikad više.
– Moram ići! Moram!... – Bambiju je bilo da poludi.
– Dobro – izjavi Stari zapovjednim glasom – onda idemo zajedno.
– Ali brzo! – vikne Bambi i potrči naprijed.
– Ne... lagano! – zapovjedi Stari glasom koji je Bambija prisilio na poslušnost. – Ostat ćeš iza mene... Korak po korak...

Stari se pokrene. Bambi pode za njim nestrpljivo uzdišući.

– Slušaj – reče Stari ne zaustavljajući se – neka zove koliko mu drago, ne miči se iz moje blizine. Ako je to Falina, još ćemo uvijek na vrijeme doći do nje. Ali to nije Falina. Ne daj se obmanuti. Sada sve ovisi o tome imaš li povjerenja u mene ili nemaš.

Bambi nije imao hrabrosti da se usprotivi; nijemo se prepustio starčevu vodstvu.

Stari je koračao polako, a Bambi za njim. Oh, Stari je dobro znao kako treba ići! Pod papcima njegovih nogu nije se čuo nikakav zvuk. Nijedan se list nije pokrenuo. Nijedna grančica nije krenula. Pritom se Stari glatko provlačio kroz gusto džbunje i šuljao kroz pleter prastaroga grmlja. Bambi se morao diviti i čuditi usprkos svojoj grozničavoj nestrpljivosti. Nikad nije ni pomislio da bi se moglo tako vješto kretati guštaram.

Dozivanje se svaki čas ponavljalo. Stari bi stao, oslušnuo i značajno klimnuo glavom. Bambi je stajao kraj njega, tresao se od čežnje, mučio muku zbog nametnute mu stege i nije shvaćao ništa. Stari bi se koji put zaustavio premda se nije čulo dozivanje, pa bi digao glavu, oslušnuo i klimnuo. Bambi nije čuo ništa. Stari skrene s pravca odakle se čuo zov i pođe u luku. Bambi je bio zbog toga bijesan.

Opet se čuo zov za zovom. Na kraju priđoše bliže, još bliže, sasvim blizu.

Stari prošapće: – Vidio ti sada što mu drago... ne miči se... čuješ li? Pazi dobro što ja radim i radi točno onako kao što radim ja... budi oprezan! Ne gubi prisutnost duha...

Još nekoliko koraka... i odjednom udari Bambiju u nos onaj žestoki, uzbuđljivi vonj koji je već otprije dobro poznao. Struja zraka donijela ga je u tolikoj količini da mu se skoro izmakao krik. Stao je kao prikovan. U isti čas poče mu srce kucati u grlu.

Stari je mirno stajao kraj njega. Pokaže mu pogledom pravac: Ondje!

A tamo? Tamo je stajao On.

Stajao je sasvim blizu, oslonjen na deblo nekoga hrasta, zaklonjen granjem ljeskova grma, i pri tom je tiho dozivao: – Dođi... dođi...

Vidjela su mu se samo leđa i, kad bi okrenuo glavu ustranu, još i dio lica, ali sasvim nejasno.

Bambi je bio potpuno zbunjen i tako potresen da je tek malo-pomalo razabrao o čemu se radi: ondje je stajao On, i On je bio taj koji je dozivao glasom Faline. On je bio taj koji ga je zvao sviraljkom: – Dođi... dođi...

Bambiju prođoše svim udovima srsi blijede jeze. U srcu mu zatreperi pomisao na bijeg. Nešto ga je silom vuklo da uteče.

– Budi samo miran! – prošapće mu Stari brzo i zapovjednički kao da želi suzbiti provalu straha u njemu. I Bambi se teškom mukom svladao.

Stari ga pogleda; u prvi čas ponešto podrugljivo. Barem se Bambiju tako pričinilo, premda je bio sav zbunjen. No već u slijedećem času postade taj pogled ozbiljan i blag.

Bambi je sjajnim očima netremice gledao prijeko, u pravcu gdje je stajao On, i osjećao je da neće moći dugo izdržati Njegovu strašnu blizinu.

Stari mu prošapće kao da je naslutio ovu njegovu misao: – Pođimo... – okrene se i pođe.

Stadoše se oprezno šuljati. Stari je išao u nekoj čudno izlomljenoj crti, čiju svrhu Bambi nije mogao shvatiti. On je i sada još teško svladavanom nestrpljivošću slijedio spore starčeve korake. Dok su išli ovamo, tjerala ga je naprijed čežnja za Falinom, a sada mu je u žilama treperio nagon na bijeg.

No Stari je i dalje išao polako; katkad bi postajkivao i osluškivao, kretao novim krivudavim putovima, ponovo zastao, stao, pa zatim opet pošao dalje polako, sasvim polako.

Već su se prilično daleko udaljili od strašnog mjesta.

– Ako opet zastane, mislim da ću smjeti progovoriti. Moram mu se zahvaliti. – No u taj čas opazi kako je Stari nenadano nestao u spletu visoka svibova grmlja. Nije se zanjihao nijedan list, nijedan se suharak nije slomio, tako je Stari spretno prošao kroz šikaru.

Bambi je pošao za njim i trudio se da prođe isto tako nečujno i da isto tako vješto izbjegne svaki šum. Ali u tome nije uspijevaao. Lišće je tiho šuštalalo, grane se savijale ustranu, zatim bi se opet odapele, a suho šiblje kršilo pod pritiskom njegovih prsiju uz kratki, praskavi lom.

"Spasio mi je život", produžio je Bambi u mislima, "kako da mu se zahvalim?"

Ali Staroga više nije bilo. Bambi se sasvim polako iskrade iz grmlja. Pred njim su stajali bujni bokori zlatice u žutom cvatu. Podigao je glavu i ogledao se na sve strane. Koliko je očima mogao obuhvatiti, nigdje se nije micala nijedna vlat trave. Bio je sam.

Sada, kad više nije bio ni pod kakvom stegom, naglo ga zahvati i ponese nagon na bijeg.

Pod njegovim su se visokim skokovima razdvajali cvatovi zlatice uz široko šištanje, slično siktanju kose. Nakon dugog jurenja naiđe na Falinu. Bio je bez daha, umoran, sretan i duboko ganut.

– Molim te, draga – reče Bambi – molim te... ne dozivaj me kad smo razdvojeni... ne dozivaj me nikad više...! Tražit ćemo se dok se ne nađemo... ali te molim, nemoj me dozivati... jer ne mogu odoljeti tvome glasu.

Nekoliko dana kasnije prolazili su bezbrižno guštarom hrastovih mladica koje su rasle s druge strane livade. Htjeli su prečice prijeći preko livade i potražiti svoj stari put, tamo gdje stoji onaj visoki hrast. Kad se grmlje prorijedilo, stanu i obazru se na sve strane. Ondje uz hrast micalo se nešto crveno.

– Tko bi to mogao biti...? – prošapće Bambi.

– Možda Rono ili Karus – mislila je Falina.

Bambi posumnja: – Oni se više ne usuđuju u moju blizinu: – Bambi pogleda malo oštrije. – Ne – zaključio on – to nije ni Karus ni Rono... to je neki stranac...

Falina mu potvrdi, začuđena i radoznala: – Zaista, neki stranac, sad vidim i sama... čudno!

Promatrali su pažljivo.

– Kako se neusiljeno drži! – vikne Falina.

– Glupo – reče Bambi – zaista glupo! Vlada se kao sasvim malo dijete... kao da nema nikakve opasnosti!

– Pođimo k njemu – predloži Falina. Bila je silno radoznala.

– Dobro – odgovori Bambi – pođimo... moram tog momka pogledati izbliza...

Podoše nekoliko koraka, ali se Falina zaustavi: – No, ako s tobom zapodjene kavgu... jak je...

– Bah! – Bambi nakrene glavu i prezrivo iskrivi lice. – Ta pogledaj samo tu malu krunu... zar da se toga bojim...? Krupan je i ugojen taj mladić... ali da je jak? Ne vjerujem. Dođi samo...

Podoše...

Onaj drugi prijeko bio je zabavljen čupkanjem busenja. Primijetio ih je kad su već prilično daleko zašli na livadu. Odmah im potrči u susret. Izvodio je radosne zaigrane skokove i opet u njima pobudi dojam čudne djetinje neozbiljnosti. Bambi i Falina zastadoše zbunjeni. Čekali su da im priđe bliže.

Došao im je u susret na nekoliko koraka udaljenosti. I onda se zaustavio.

Nakon nekog vremena upita: – Zar me ne poznajete?

Bambi je poniknute glave, spreman na borbu, odgovorio pitanjem: –Zar ti možda poznaješ nas?

Strani mu upadne u riječ. – Ali, Bambi! – viknuo je glasom prijateljskog spočitavanja.

Bambi se zbunio kad je čuo da ga zove imenom. Zvuk toga glasa kao da je odjednom u njemu probudio neko sjećanje, no Falina je već skočila strancu u susret.

– Gobo – vikne Falina i zanijemi. Stajala je bez glasa i pokreta. Ponestade joj daha.

– Falina... – reče Gobo tiho – Falina... Sestro... ipak si me prepoznala. – On joj priđe i poljubi je u usta. Suze mu potekoše niz lice.

I Falina je plakala. Nije mogla progovoriti ni riječi.

– Jest... Gobo... – započne Bambi. Glas mu je drhtao. Bio je uzbuđen i duboko ganut. Čudom se čudio. – Jest... Gobo... zar nisi mrtav...?

Gobo se nasmije. – Ta gledaj... ja mislim da se na meni može razabrati da nisam mrtav.

– Ali... onda... u snijegu? – nastavlja je Bambi.

– Onda? – reče Gobo samosvjesno. – Onda me je On spasio...

– A gdje si bio tako dugo...? – upita Falina zapanjeno. Gobo odgovori: – Kod Njega... za sve vrijeme kod Njega... Ušutio je. Pogledavao je čas Falinu, čas Bambija i uživao u njihovoj smetenosti i čuđenju. Zatim nastavi: – Jest, dragi moji... mnogo sam stvari doživio... više nego svi vi zajedno ovdje u šumi... – Ove su riječi zvučale malko razmetljivo, ali oni to, u svom silnom uzbuđenju, nisu primijetili.

– Ta pričaj! – poviče Falina izvan sebe od radosti.

– Oh – primijeti Gobo zadovoljno – mogao bih pričati dane i dane i još ne bih došao do kraja. Bambi je navaljivao: – Pričaj ipak!

Gobo se okrene Falini i vrlo se uozbilji. – Je li majka još živa? – upita tiho i bojažljivo.

– Jest – vikne Falina veselo. – Ona je živa... ali je već odavna nisam vidjela.

– Idem k njoj – reče Gobo. – Hoćete li sa mnom? Podoše zajedno. Čitavim putem nisu progovorili ni riječi.

Bambi i Falina su osjećali da Gobo nestrpljivo čezne za majkom, pa je sada oboje šutjelo. Gobo je žurno koračao; ni njemu nije bilo do razgovora. Nisu ga htjeli smetati u njegovim mislima. Tek bi ga katkad zovnuili, kad bi projurio kraj kakva raskršća putova ili kad bi u žurbi i naglosti udario pogrešnim smjerom. – Ovuda! – prošaptao bi Bambi. Ili bi Falina rekla: – Ne... sad ovuda naokolo...

Nekoliko su puta morali prijeći preko Širokih proplanaka. Palo im je u oči da Gobo nikad ne zastaje na rubu guštare, da se nikad ni za trenutak ne osvrne, prije nego što će stupiti u slobodan prostor, da samo srlja bez ikakva opreza. Ali ne progovoriše ni riječi. Slijedili su Goba ponešto oklijevajući.

Dugo su morali tumarati i tražiti uzduž i poprijeko. Odjednom je Gobo prepoznao putove svoga djetinjstva. Bio je ganut; zaboravio je da su ga vodili Bambi i Falina, ogledao se i doviknuo im: – Što kažete, nisam li se dobro snašao?

Ne rekoše ništa. Samo se pogledaše.

Uskoro dođoše do jedne male šumske komorice, zastrte lišćem. – Ovdje! – klikne Falina i šmugne u komoricu. Bila je to ista ona lišćem obrasla izbica u kojoj je njih dvoje došlo na svijet, u kojoj su kao mala djeca stanovali s majkom. Gobo i Falina pogledaše jedno drugome u oči. Nisu progovorili ni riječi. Falina poljubi brata u usta. Zatim pohitaše dalje.

Išli su tamo-amo još dobar sat. Sunce je sve jasnije i jasnije sjalo kroz granje, a šuma postade tiša i mirnija. Bilo je vrijeme da legnu i da otpočinu. Ali Gobo nije osjećao nikakva umora. Koračao je žurno, teško je disao od nestrpljenja i uzbuđenja i zvjerao naokolo. Trgnuo bi se kad bi mu ispod nogu kroz busenje trave promakla lasica. Malo da nije nagazio na fazane koji su se tijesno priljubili uza zemlju, ali bi se jako prepao kad bi pred njim uzletjeli s glasnim lepetom krila. Bambi se čudio što Gobo tako neoprezno i slijepo srlja u opasnosti.

Gobo zastane i okrene se svojim pratiocima. – Nigdje ništa! – vikne u očajanju.

Falina ga umirivaše. – Još malo – reče ganuto. – Još malo, Gobo. – Pogleda ga u oči. Opet je lice bilo uplašeno. Ona je to dobro poznavala.

– Da pokušamo dozivati? – reče Falina sa smiješkom. – Da zovemo kao nekad, dok smo još bili djeca?

No Bambi krene dalje. Prešao je tek nekoliko koraka, kadli opazi tetku Enu. Već je bila legla na počinak; ležala je tiho sasvim blizu, u sjeni ljeskova grma.

– Konačno! – reče Bambi preda se. U isti čas stigoše Gobo i Falina. Sve troje je stajalo i gledalo prijeko prema Eni. Ona je mirno podigla glavu i gledala ih snenim pogledom.

Gobo korakne još nekoliko puta opreznim korakom i tiho zovne: – Majko!

Ena skoči s ležaja kao gromom ošinuta i stane kao ukopana. Gobo joj brzo priskoči: – Majko...! – započne iznova, ali nije mogao protisnuti više ni riječi.

Majka se zagleda u Gobu okom u oko. Ukočenost njenih udova polako je popuštala; vidjelo se kako joj niz leđa prelaze srsi, val za valom.

Nije pitala ništa, nije tražila da joj objasni, da joj priča. Lako ga je ljubila u usta, u lice, u vrat; bez prestanka ga je umivala poljupcima, kao nekoć, u času njegova rođenja.

Bambi i Falina se udaljiše.

Stajali su zajedno u jednoj maloj čistini usred guštika. Gobo je pričao.

I prijan zeko je sjedio u njihovom društvu. Ispunjen udivljenjem, čulio je uši napeto slušajući i opet ih očaran pričom spuštao, da ih odmah ponovno uspravi.

Na najnižoj grani bukve čučala je svraka i zapanjeno slušala. Na suprotnoj strani, na susjednoj bukvi, sjedila je nemirno sojka i katkad zakriještala od čuda.

Tu se našlo i nekoliko poznatih fazana sa svojim suprugama i djecom. Dok su slušali zadivljeno, izvijali su vratove i opet ih s trzajima uvlačili, okretali glave tamo-amo i nijemo se snebivali.

I vjeverica je doskakutala i vrpeljila se vrlo uzbuđeno. Čas bi kliznula do zemlje i začas se opet naglo popela uz koje drvo, a onda bi malo sjela oslonjena na svoju uspravljenu zastavu i pokazala bijele grudi. Neprestano je pokušavala da prekine Goba u pričanju i da nešto kaže, ali bi je ostali uvijek oštro pozivali da se umiri.

Gobo je pričao kako je bespomoćno ležao u snijegu i očekivao smrt.

– Našli su me psi – pričao je dalje. – Psi su strašni. Na svijetu uopće i nema nešto strašnije od pasa. Ralje su im krvave, a glas pun srdžbe i bez milosti. Pogledom preleti čitavim krugom i nastavi – ... no... otkako se igram s njima kao sa sebi jednakima... – na to je bio vrlo ponosan – ... ne bojim se više pasa jer sam se s njima vrlo prijatelji. Ali, kad se odviše razgoropade, meni zašumi u ušima i srce mi se sasvim sledi. Vjerujte, oni ne misle uvijek zlo i, kao što rekoh, mi smo sada prijatelji, ali u njihovu glasu ima neka strašna sila. – Gobo ušuti.

– Dalje! – nestrpljivo će Falina.

Gobo je pogleda. – No onom prilikom bi me zamalo bili rastrgali u komade... ali uto je došao On!

Gobo zastade u pričanju. Slušatelji su jedva disali.

– Da – reče Gobo – uto je došao On! Viknuo je na pse, i oni se odmah potpuno stišale. On viknu još jednom, a psi polegoše pred njima na zemlju i nisu se više ni maknuli. Onda me On podiže sa zemlje. Ja sam vikao. A On me gladio rukom. Nježno me prigrlio na svoje grudi. Nije mi učinio ništa nažao. Zatim me je ponio sa sobom...

Falina ga prekine: – Što znači ponio?

Gobo je to pokušao da joj objasni opširno i važno.

– To je vrlo jednostavno – upadne mu u riječ Bambi – ta gledaj, Falina, kako to čini vjeverica, kad drži orah i ponese ga sa sobom...

Konačno je vjeverica htjela ugrabiti priliku da dođe do riječi – ...jedan moj bratić... – započela je živo. Ali ostali odmah kliknuše: – Šuti! Šuti! Neka Gobo priča dalje!

Vjeverica je morala ušutjeti. Bila je očajna. Priljubila je prednje šapice uz bijela prsa i obratila se svraki da s njom zapodjene razgovor: – ...naime... jedan moj bratić...

Ali joj svraka jednostavno okrene leđa.

Gobo je pričao čudesa: – Napolju hladno i urla bura. Unutra kod Njega od vjetra ni ćuha, a toplo kao ljeti.

– Hah! – zakriješti sojka.

– Napolju pljušti s neba kiša, da sve pliva. No unutra kod Njega ni kapi, i sve je suho.

Fazani ispružiše vratove i stadoše tamo-amo okretati glave.

– Napolju je svuda ležao snijeg, a ja sam unutra bio u toplini; bilo mi je vrlo vruće. On

mi je davao sijeno, kesten, krumpir, repu i sve što sam samo mogao poželjeti...

– Sijeno?! – upitaše svi u isti čas snebivajući se u nevjerici i uzbuđenju.

– Svježe, slatko sijeno – ponovi Gobo mirno i pogleda kao pobjednik krugom.

Vjeverica iskoristi tišinu i ubaci: – Jedan moj bratić...

– Ta šuti! – povikaše ostali.

A Falina upita Gobu malo žešće: – A odakle Mu zimi sijeno, i sve ono ostalo?

– Njemu to izraste – odgovori Gobo. – Njemu izraste sve što hoće, i što god zaželi, tu je!

Falina je pitala dalje: – A reci, Gobo, nisi li tamo kod Njega bio uvijek u strahu?

Gobo se nasmije svisoka. – Ne, draga Falina. Nisam se nimalo bojao. Ta znao sam da mi On neće učiniti ništa našao. Pa zašto bih se onda bojao? Svi vi mislite da je On zao. Ali nije. On je dobar kad Mu je netko drag i kad Mu služi. Ne biste vjerovali kako je dobar. Nitko na svijetu ne bi mogao biti tako dobar kao On...

Odjednom, dok je Gobo govorio, iziđe iz grmlja Stari.

Gobo ga nije primijetio i nastavio je s pričanjem. No svi su ostali opazili Staroga i puni poštovanja suspregli dah.

Stari je ne mičući se stajao i promatrao Goba ozbiljnim, dubokim očima.

Gobo nastavi: – I nije me volio samo On, nego i djeca Njegova i žena Mu i svi ostali. Dragali su me, davali mi hranu i igrali se sa mnom... – Usred riječi Gobo ušuti. Opazio je Staroga.

Nastade tajac.

Nato upita Stari svojim mirnim, zapovjedničkim glasom: – A kakva ti je to brazgotina na vratu?

Svi su šutjeli. Stari je gledao Goba dugo, uporno i crtu zgnječene i izguljene dlake, голу prugu koja je obuhvaćala Gobov vrat.

Gobo odgovori nesigurno: – T...? To je od vrpce, koju sam nosio... to je bila vrpca... i... da... i najveća je čast nositi Njegovu vrpcu... to je...

Smeo se i zamucao.

Svi su šutjeli. Stari je gledao Goba dugo, uporno i žalosno.

– Nesretniče! – reče tiho, okrene se i ode.

U šutnji zbog zaprepaštenja, koja je zatim nastala, počne vjeverica brbljati: – Naime... jedan moj bratić je također bio kod Njega... On ga je uhvatio i zatvorio... oh, vrlo dugo, dok nije moj bratić jednoga dana...

Ali nitko nije slušao. Počeše se razilaziti.

Jednoga se dana opet pojavila Marena.

Ona je, u vrijeme kad je Gobo nestao, bila već odrasla srna, ali ju je od onda malo tko vidio jer se uvijek tuđila i išla opustjelim stazama.

Ostala je vitka i posve mladenačkog izgleda. No bila je ozbiljna i tiha, a svojom je blagošću nadmašila sve ostale. Dočula je od vjeverice, od sojke, svrake, drozda i fazana da se Gobo vratio i da je doživio čudne stvari. Pojavila se sada da ga vidi. Gobova majka je bila vrlo ponosna i sretna zbog njezina posjeta. Uopće je Gobova majka postala u svojoj sreći vrlo ponosna. Radovala se što sva šuma govori o njezinu sinu, uživala je u njegovoj slavi i od svih

je tražila priznanje da je njezin Gobo najmudriji, najsposobniji i najbolji.

– Što čekaš ti, Mareno? – klikne Ena. – Što ti kažeš o Gobu? – Produžila je ne čekajući odgovor: – Sjećaš li se još kako je Netla govorila da on ne vrijedi mnogo, jer je katkada drhtao od hladnoće... sjećaš li se još kako mi je proricala da od njega neću dočekati mnogo radosti?

– No, držim da ste imali mnogo muke s Gobom – odgovori Marena.

– Ta to je prošlo! – kliknula je majka i jako se začudila što netko još može misliti na te stvari. – Ali, tako se žalostim zbog bijedne Netle. Kolika šteta što više ne živi i što ne može vidjeti kako se razvio moj Gobo!

– Da, jadna Netla – reče Marena tiho – šteta je što je više nema. Gobo je rado slušao kako ga majka hvali. To mu je godilo. I sada je stajao i od tih mu je pohvala bilo voljko pri duši, kao na toplom suncu.

Majka je pričala Mareni: – I sam stari knez je došao da vidi Goba... – Rekla je to tajanstvenim glasom, sopćući i svečano. – Još se nikad nije pokazao među nama... ali radi Goba je došao!

– A zašto mi je rekao: "Nesretniče?" – upadne Gobo glasom u kojem se osjećalo nezadovoljstvo. – Htio bih znati što bi to imalo značiti!

– Ne zabrinjavaj se – tješila ga je majka – on je, eto, star i pomalo čudak.

Gobo konačno dade sebi oduška: – Već me toliko dana neprestano muči ta misao. "Nesretniče!" Ja nisam nimalo nesretan! Naprotiv, vrlo sam sretan! Vidio sam više i više sam doživio nego svi ostali! Ja znam o svijetu i poznajem život bolje nego itko u šumi! Što misliš ti, Marena?

– Da – reče Marena – to ne može nitko zaniijekati. Od toga su dana Marena i Gobo išli uvijek zajedno.

Bambi je tražio Staroga. Mnoge je noći protumarao krajem, prolazio neugaženim stazama u času sunčanog rađanja i u vrijeme jutarnjeg rumenila; sam, bez Faline. Katkad bi ga čežnja vukla k Falini jer je još uvijek, kao i prije, rado provodio vrijeme u njezinu društvu. Uživao je u tome da s njom obilazi šumom, da sluša njezino naklapanje ili da s njom na livadi ili uz rub guštare malo popase, ali ga to nije više sasvim zadovoljavalo.

Ranije, dok je živio s Falinom, rijetko bi se i tek na trenutak sjetio svog susreta sa Starim. A sada ga je posvuda tražio. Osjećao je neku neobjašnjivu i upornu želju da ga vidi i tek bi se slučajno sjetio Faline. Nju je mogao naći kad god bi zaželio. A društvo ostalih, to jest Goba i tetke Ene, nimalo ga nije privlačilo. Izbjegavao ih je gdje god je mogao.

Riječ koju je Stari izrekao o Gobu duboko mu se usjekla u pamćenje. Ona ga se dojmila neobično snažno. Gobo je u njemu, već od prvog dana svog povratka, izazivao neki čudni osjećaj sažaljenja. Bambi nije znao ništa, ali kad je vidio Goba, podilazio bi ga neki mučan osjećaj. Stidio se zbog Goba, a da nije znao zbog čega; osjećao je za njega neki strah, ali ga nije znao protumačiti. Kad bi se susreo s neiskusnim, samosvjesnim i samodopadno oholim Gobom, morao se uvijek stidjeti riječi: "Nesretniče!" Ta riječ ga je uvijek pratila.

Jedne tamne noći, kad je jednom uvjeravao malog ćuka da ga je jako prestrašio, što je ćuku vrlo godilo, padne mu nenadano na pamet da ga upita: – Zna li možda gdje bi sada mogao biti Stari?

Mali je ćuk guknuo da o tome ne zna baš ništa. No Bambi je osjetio da ćuk nešto zna, ali taj i neće da kaže.

– Ne – reče Bambi – to ne vjerujem. Vi ste tako mudri, vi znate sve što se događa u šumi... vi sigurno znate gdje se skriva Stari.

Ćuk, koji se bio sav našušurio, složi svoje perje uz tijelo i postade uzak. – Dakako da znam – zaguče još tiše – ali ne smijem reći... zaista ne smijem...

Bambi ga stade moliti: – Ja vas neću odati... kako bih i mogao kad vas toliko poštujem.

Ćuk se opet nadme u lijepu, mekanu, sivosmeđu kuglu, zakoluta malo mudrim, velikim očima, kao što je to uvijek činio kad mu je bilo voljko pri duši, i upita: – Tako, tako, vi me doista poštujete? A zašto?

Bambi nije oklijevao. – Jer ste tako mudri – reče mu prostodušno – a ipak tako veseli i prijazni. I jer uvijek uspijevate da druge uplašite. To je tako pametno što druge plašite, vrlo, vrlo pametno. Pametno i zgodno. Mogu iskreno reći da bih želio da i ja to mogu, to bi mi bilo od velike koristi.

Ćuk je uvukao kljun duboko u perje na svojim grudima i bio je sretan.

– No – reče ćuk – ja znam da vam je Stari sklon.

– Mislite li? – upadne mu Bambi u riječ a srce mu započne radosno kucati.

– Jest, uvjeren sam – odgovori mali ćuk – on vas vrlo voli i zato mislim da vam smijem reći gdje je on sada...

Pritegnuo je perje tijesno uz tijelo i postao u času sasvim tanak. – Zna li za onu duboku jarugu gdje stoje vrbe?

– Znam – klimne Bambi glavom.

– Zna li za onaj mladi hrastov čestar na suprotnoj strani?

– Ne znam – prizna Bambi – još nikad nisam bio na drugoj strani.

– E, onda pazite dobro – prošapće ćuk – na drugoj strani je hrastov čestar. Tu morate proći. Zatim dolazi grmlje, mnogo grmlja: ljeskova i topolova, glogova i zimzelena. Usred svega toga leži jedna stara bukva koju je slomio vjetar. Morat ćete je tražiti jer se ona tamo odozdo ne može opaziti tako lako kao odozgo iz visine. Tamo ispod onog debla stanuje Stari. Ali... nemojte me odati!

– Ispod debla?

– Da! – ćuk se nasmije. – Ondje je najednom mjestu mala jaružica. Deblo leži visoko nad njom. Tu je on.

– Hvala vam – reče Bambi srdačno. – Ne znam hoću li ga naći, ali vam zahvaljujem tisuću puta.

Bambi brzo odjuri.

Ćuk je nečujno poletio za njim i tik iznad Bambija ćukne prodorno. – U-ij! U-ij! Bambi se strese.

– Jeste li se prepali? – upita ćuk.

– Jesam... – promuca Bambi. Ovaj puta je rekao istinu. Ćuk zaguče vrlo zadovoljno i doda: – Htio sam vas samo još jednom podsjetiti – nemojte me odati!

– Neću, budite uvjereni! – zajamči Bambi i otrči dalje. Kad je stigao do jaruge, iznikne pred Bambijem iz dubine, mračne poput noći, Stari, tako tiho i nenadano da se Bambi opet

trgnoo sav uplašen.

– Ja nisam više ondje gdje me tražiš – reče Stari. Bambi je šutio.

– Što želiš od mene? – upita Stari.

– Ništa... – promuca Bambi – oh... ništa... oprostite mi...

Nakon kratke stanke reče Stari blagim glasom: – Ti me ne tražiš tek od danas.

Stari je čekao odgovor, ali je Bambi šutio. Zatim nastavi: – Jučer si prošao dvaput sasvim blizu mene, a jutros opet dvaput – sasvim blizu...

– Zašto... – Bambi pribere svu svoju hrabrost. – Zašto ste ono rekli Gobu...?

– Misliš da sam učinio krivo?

– Ne – vikne Bambi strastveno. – Ne! Osjećam da je to istina!

Stari klimne glavom jedva primjetno, a njegove ga oči gledahu dobrotivo kao nikad prije.

Bambi odgovori gledajući mu u oči: – Ali... zašto?... Ja to ne mogu shvatiti!

– Dovoljno je ono što osjećaš. Shvatit ćeš kasnije. Do viđenja.

Svi su u šumi odmah primijetili da Gobo ima neku čudnu naviku.

Svi su se zbog toga zabrinuli. Spavao je noću dok su drugi bdjeli i obilazili. Ali danju, kad su se ostali sklanjali u svoja skrovišta, bio je budan i polazio je u šetnju. Da, on bi, kad god bi mu se prohtjelo, izlazio sasvim spokojno i bez oklijevanja nasred livade i stajao u jasnom sunčanom svjetlu.

Bambi nije mogao otpjeti a da mu ne kaže: – Zar ti i ne pomišljaš na opasnost?

– Ne – odgovori mu Gobo jednostavno – za mene nema opasnosti.

– Ti zaboravljaš, dragi moj Bambi – umiješa se majka – ti zaboravljaš, da je On njegov prijatelj. Gobo smije sebi dopustiti više nego ti ili mi ostali. – Govorila je ponosno.

Bambi nije rekao ni riječi. Jednoga mu dana primijeti Gobo: – Znaš li, ponekad mi se čini čudnim da ja ovdje tako pasem kad hoću i gdje hoću.

Bambi ga nije razumio. – Zašto bi to bilo čudno? Ta mi svi činimo tako.

– Da... vi! – odgovori samosvjesno – no sa mnom je sasvim nešto drugo. Ja sam navikao da mi se jelo donese i da me zovu kad je priređeno.

Bambi pogleda Goba sažaljivo. Zatim pogleda tetku Enu, Falinu i Marenu. No one su se samo smiješile i divile se Gobu.

– Ja mislim – progovori Falina – da ćeš se ti, Gobo, teško naviknuti na zimu. Ovdje napolju, kod nas, zimi uopće nema sijena, a nema ni repe ni krumpira.

– To je istina – odgovori Gobo zamišljeno – na to nisam ni mislio. Ja uopće ne mogu zamisliti kako je to. Mora da je strašno.

Bambi reče mirno: – Nije strašno – samo je teško.

– No – izjavi Gobo samosvjesno – ako mi bude teško, vratit ću se opet k Njemu. Zašto da gladujem? To zaista nije potrebno.

Bambi se bez riječi okrene i ode.

Kad je Gobo opet bio sam s Marenom, započne razgovor o Bambiju. – On mene ne razumije – reče Gobo – dobri Bambi misli da sam još uvijek glupi, mali Gobo, kakav sam bio nekoć. On se još uvijek ne može pomiriti s tim da meni nije nitko ravan. Opasnost! Što on meni govori o opasnosti! Vjerujem da mi želi dobro, ali opasnost, to je nešto za njega i njemu

slične, a ne za mene!

Marena je isto mislila. Ona ga je voljela, a Gobo je volio nju, i oboje su bili vrlo sretni.

– Vidiš li – reče joj Gobo – nitko me ne razumije kao što me razumiješ ti! Ja se, dakako, ne tužim. Svi me odreda poštuju i cijene, no ti me razumiješ najbolje. Ostali... ma koliko im ja pričao o Njegovoj dobroti, slušaju i sigurno ne misle da lažem, ali su ipak uvjereni da je On strašan!

– Ja sam uvijek osjećala prema Njemu povjerenje – reče Marena zamišljeno.

– Tako? – odgovori Gobo olako.

– Sjećaš li se – produži Marena – sjećaš li se onoga dana kad si ostao ležeći u snijegu? Toga sam dana rekla da će On jednom doći k nama u šumu i igrati se s nama...

– Ne – odgovori Gobo otegnuto – toga se ne sjećam.

Prođe nekoliko tjedana. Jednoga dana u osvit zore nađu se Bambi i Falina, i Gobo i Marena u starom, rodnom ljeskovom čestaru. Bambi i Falina se upravo vratiše kući sa svog putovanja, prodoše kraj hrasta i htjedoše potražiti svoj log, kadli susretoše Goba i Marenu. Gobo upravo htjede izići na livadu.

– Ta ostani s nama – reče Bambi – sunce će uskoro izići i u to vrijeme više nitko ne izlazi napolje u slobodni prostor.

– Smiješno – podrugne se Gobo – ako ne ide nitko... ići ću ja. On pođe dalje, a Marena za njim.

Bambi i Falina ostadoše u grmlju. – Dođi! – reče Bambi ljutito Falini. – Dođi! Neka radi što hoće.

Htjedoše poći dalje. Uto se s druge strane livade javi prodorno kriještanje sojkino, glasno i opominjući. Bambi se jednini trzajem okrene i poleti za Gobom. Tik uza sam hrast stigne njega i Marenu.

– Čuješ li? – zovne ga Bambi.

– A što? – upita Gobo u čudu.

Opet zakriješti sojka s drugog ruba livade.

– Zar ne čuješ? – ponovi Bambi.

– Ne – reče Gobo mirno.

– Ta to znači opasnost! – navaljivao je Bambi.

U taj čas jasno zakriješti i svraka, odmah zatim još jedna, a trenutak kasnije treća. Uto se ponovo javi sojka, a odozgo iz zraka davale su znakove vrane.

I Falina stade moliti: – Ne idi napolje, Gobo! Opasno je!

Pa i sama je Marena molila: – Ostani tu! Meni za ljubav ostani danas... opasno je!

Gobo je stajao i nadmoćno se smješкао: – Opasnost! Opasnost! Što se to mene tiče?

Bambiju sine misao koju mu je nametnula težina trenutka: – Pusti da Marena iziđe prva, saznat ćemo...

Još ne doreče, već se Marena iskrala i izišla.

Sve troje stajalo je i gledalo za njom. Bambi i Falina bez daha, a Gobo s naglašenom strpljivošću, kao da im blagonaklono dopušta da rade po svome ludome ćefu.

Gledali su kako Marena izlazi korak po korak na livadu, polako, podignute glave, oklijevajući u hodu. Izviđala je i njuškala na sve strane.

Odjednom se poput munje okrene u visokom skoku i šmugne natrag u guštaru kao da ju je pomela oluja. On... On je tamo! – prošapće glasom prigušenim od užasa. Drhtala je čitavim tijelom. – Ja... ja... ja... ja sam ga... vidjela... tamo je On... – promuca – tamo prijeko stoji kod joha...

– Bježimo! – vikne Bambi – bježimo smjesta!

– Dođi ovamo! – molila je Falina. A Marena, koja je jedva mogla govoriti, prošapće: – Molim te, Gobo, dođi... lijepo te molim...

Ali je Gobo ostao miran. – Ta bježite, koliko god možete – reče on – ja vas ne zadržavam. Ako je tu On, ja ću Ga pozdraviti.

Nitko ga nije mogao zadržati.

Stali su i gledali kako izlazi. Bili su pod dojmom njegova velikog pouzdanja, ali ih je na mjestu prikovao i silni strah za Goba. Nisu se mogli ni maknuti s mjesta.

Gobo je slobodno stajao na livadi i obazirao se tražeći johe. Eto, kao da ih je našao, i, čini se da je Njega opazio. U taj čas prasne grom.

Od praska Gobo poskoči, naglo se okrene i u dugim skokovima uleti natrag u guštaru.

Kad je stigao do njih, oni su još stajali na istom mjestu, uzeti od straha. Čuli su kako mu pišti dah. Gobo se nije zaustavio, već je sav izbezumljen srljao dalje. Oni se okrenu da pođu za njim i, uzevši ga u svoju sredinu, dadu se u bijeg glavom bez obzira.

No odmah zatim se Gobo sruši.

Marena je stala i ostala sasvim blizu, kraj njega. Bambi i Falina nešto podalje, spremni na bijeg.

Gobo je ležao s raskidanim bokom i s krvavom, prokuljalom utrobom. Klonulom kretnjom, iskrivljena vrata, podigne glavu.

– Marena... – reče s mukom – Marena... On me nije prepoznao... – Glas mu se prelomi.

U guštari sa strane livade zašušti silovito i bezobzirno.

Marena prigne glavu prema Gobu – On dolazi! – prošapće požurujući. – Gobo... On dolazi! Zar se ne možeš dići i poći sa mnom?

Gobo ponovo podigne malo glavu iskrenuvši vrat, zatrza nogama i ostade ležeći.

S praskom, uz kršenje grana i šuštanje lišća razdvoji se grmlje, i On priđe bliže.

Marena Ga je vidjela sasvim izbliza. Polako se povukla, nestala za grmljem i pridružila se Bambiju i Falini. Još se jednom okrenula i dobro je vidjela kako se nadvio nad palim Gobom i segnuo rukom prema njemu. A onda začuje Gobov samrtni krik pun bola.

Bambi je bio sam. Pošao je na pojilo, na rijeku koja je tiho tekla između rogoza i obalnih vrba.

Otkako se bio usamio, dolazio je ovamo vrlo često. Tu je bilo malo putova i tu nije nikada susreo nikoga od svojih. A to je i htio jer mu se duh uozbiljio, a ćud otežala. Nije znao što se s njim zbiva, a nije ni mislio o tome. Zbunjeno i bez reda mozgao je u sebi i bilo mu je kao da je život potamnio.

Dugo bi stajao na obali. Tok vode, koja je ovdje pretjecala u blagom luku, pružao mu je širok vidik. Prohladni dah valova nosio je sa sobom gorke, osvježavajuće i neobične mirise čije mu je udisanje ulijevalo pouzdanje i bezbrižnost. Stajao bi i promatrao patke koje su se ovdje okupljale i provodile svoj život u društvu. Neprekidno su razgovarale, prijazno,

ozbiljno i mudro. Bilo je nekoliko majki, a oko svake se vrzlo čitavo jato dječice koju su neprestano poučavale, a pačići su neumorno učili. Katkada bi ova ili ona majka gahnula na oprez. Onda bi se mladi pačići raštrkali na sve strane; čitavo bi se društvo raspalo bez oklijevanja i u najvećoj tišini, kao rasuto zrnje. Bambi je neko vrijeme promatrao kako pačići, koji još nisu mogli letjeti, odmiču u guštaru šaša, pazeći dobro da se koja stabljika ne bi zaljuljala od njihova dodira i odala njihovo prisustvo. Vidio bi kako u rogozu polako klize i nestaju tanina, mala tjelešca. Na kratki majčin zov svi bi opet izmiljeli. Za tili čas bi jato opet bilo na okupu, i opet bi počelo pažljivo krstarenje, kao i maloprije. Kad god bi to vidio, Bambi se uvijek iznova divio. Bilo je to malo remek-djelo vještine.

Poslije jedne ovakve uzbune upitao je jednu od majki: – Što se to malo prije dogodilo? Ja sam gledao pažljivo, ali nisam ništa primijetio.

– Pa i nije bilo ništa – odgovori patka.

Drugom je prilikom zapištalo na uzbunu jedno od djece, strelovitom se brzinom okrenulo, zaveslalo kroz trsku upravo prema mjestu gdje je stajao Bambi, i uspelo se na suho.

Bambi upita mališana: – Što je to bilo? Ja nisam opazio ništa.

– Pa i nije bilo ništa – odgovori malo pače, strese znalački perje na trtici, brižno preko nje složi vrškove krila i opet se spusti u vodu.

Pa ipak se Bambi pouzdavao u patke. Shvatio je da su one opreznije, da imaju oštiji sluh i da bolje vide od njega. Kad bi tu stajao, malo bi popustila napetost u kojoj se inače nalazio.

Rado se i porazgovorio s patkama. One nisu govorile besmislice kakve je toliko puta čuo od drugih znanaca. Pričale su o širokim zračnim prostorima, o vjetru i dalekim poljima na kojima bi se naužile slasnih poslastica.

Katkad je Bambi vidio kako bi nešto sitno šiknulo kraj njega zrakom, tik uz obalu, kao munja žarkih boja. – Srrr-ih! – kriknuo bi tiho za se zimorod i nestao. Mala lepršava točka. Zažario bi u zraku u plavoj i zelenoj boji, sijevnuo crvenilom, planuo i uminuo. Bambi se oduševio, poželio da vidi neznanca izbliza i zovnuo ga.

– Ne trudite se – ozove se vivak iz gustoga šaša. – Nemojte se truditi uzalud, taj vam neće odgovoriti.

– Gdje ste? – upita Bambi i stade se obazirati. No vivak se ponovo glasno javi iz nekog drugog pravca. – Tu sam! Taj mrzovoljni svat kojega ste maločas oslovili ne razgovara ni s kim. Sasvim ga uzalud dozivate.

– Tako je lijep! – reče Bambi.

– Ali zao! – odgovori mu vivak, opet s nekog drugog mjesta.

– Kako to mislite? – raspitivao se Bambi.

Vivak odgovori opet iz nekog novog skrovišta: – On ne vodi brige ni o kome i ni o čemu, dogodilo se što mu drago. On nikada ne pozdravlja i nije još nikada odzdravio. On ne upozorava nikoga ako je kakva opasnost u blizini. Još nikad nije progovorio ni s kim ni riječi.

– Jadnik... – reče Bambi.

Vivak nastavi, ali se njegov vedri, pijukavi glas opet javi iz nekog drugog mjesta: – On zacijelo misli da mu netko zavidi zbog tih njegovih nekoliko boja, i on ne želi da ga bilo tko pogleda izbliza.

– Ali ni vi ne dopuštate da vas tko vidi – primijeti Bambi.

Vivak se u tren oka pojavi pred njim. – Na meni nema ništa zanimljivo – reče jednostavno. Tanak, sav blistav od vode, stajao je u skromnoj haljini, u svom nježnom liku, nemiran, okretan i zadovoljan. – Šuš! – i već ga nije bilo.

– Ne razumijem kako može netko tako dugo stajati na istom mjestu – klikne iz vode. A zatim opet iz nekog drugog pravca nadoveže: – Dosadno je i opasno ostati tako dugo na istom mjestu. – Pa opet s nekog trećeg mjesta klikne jasno nekoliko puta: – Treba se kretati! – I vikne veselo s one strane: – Tko želi živjeti sigurno i biti sit, mora se kretati!

Bambi se odjednom trgne; začuo je tiho pucketanje trave. Ogleda se naokolo. Ondje na nasipu nešto je crveno bljesnulo i nestalo u šašu. U isti čas uvuče dahom neki topli, oštri vonj. Tamo se šuljala lisica. Bambi htjede kriknuti i topotom nogu upozoriti na opasnost, ali uto već zašušti rogoz razmaknut lisičjim skokom, voda zabučka i odjekne očajni krik patke. Bambi začuje lepet krila, ugleda patkino bijelo tijelo u zelenom odbljesku i vidje kako krilima udara, uz glasni pljesak, lisicu po licu. Zatim se sve stiša.

Malo zatim uspne se lisica uz nasip držeći u gubici patku. Pačji je vrat mlohavo visio. Još je sasvim nemoćno trzala krilima, ali se lisica nije na to obazirala. Pogledala je Bambija iskosa podrugljivim i izazovnim pogledom i nestala u šašu.

Bambi je stajao kao ukopan.

Nekoliko se starih pataka uz jaki šum krila vinulo u zrak i odletjelo nekud u bezumnom strahu. Vivak je na sve strane kriknuo znakove uzbune. U grmlju su uzbuđeno zacvrkutale sjenice, a mali su pačići vrludali naokolo ševarom i osirotjeli kukali tihim glasovima.

Zimorod je prošišao nad rijekom.

– Molimo vas! – viknuli su za njim mladi pačići – molimo vas, jeste li vidjeli našu majku?

– Srr-ih! – zapišti zimorod i preleti kao sjajna točka. – Što me se to tiče!

Bambi se okrene i udalji. Prolazio je kroz divlje bokore zlatnice, prešao plohu obraslu visokim bukvama, prepriječio kroz ljeskovo grmlje i stigao na rub velike jaruge. Tu je lutao i obilazio u nadi da će susresti Staroga. Već ga odavno nije vidio, od onog Gobova svršetka. Sad ga je ugledao već izdaleka i potrčao mu u susret.

Išli su neko vrijeme šuteći jedan kraj drugoga. Zatim upita Stari: – No... govore li još uvijek mnogo o njemu?

Bambi je shvatio da misli na Goba, i odgovori: – Ne znam... ja sam sada skoro uvijek sam... – i produži nesigurno – ali... ja vrlo često mislim na njega.

– Tako! – nastavi Stari – Sad si sam?

– Da – reče Bambi u iščekivanju, ali je Stari šutio. Pošli su dalje.

Odjednom se Stari zaustavi. – Zar ne čuješ ništa?

Bambi stade osluškivati. Ne, nije čuo ništa. – Dođi – vikne Stari i poleti naprijed. Bambi pođe za njim.

Stari ponovo stane. – Zar još uvijek ne čuješ ništa?

Bambi sada začuje neki šum koji nije mogao sebi objasniti. Činilo se da netko priteže granje k zemlji, a ono se opet žilavo odapinje uvis. Pri tom je nešto muklo i nepravilno udaralo o tle.

Bambi se htjede okrenuti i pobjeći.

– Dođi – vikne Stari i potrči u pravcu šuma. Bambi, prateći ga uz bok, odvaži se na pitanje: – Nije li tamo nekakva opasnost?

– Svakako! – odgovori Stari mračno. – Velika opasnost! Duskora ugledaše granje koje je netko povlačio i trzao i koje se na mahove silno zanjihalo. Prišli su bliže i opazili da kroz grmlje vijuga puteljak.

Na tlu je ležao prijan zeko, bacao se tamo-amo, mlatio nogama, smirio se i legao, pa opet zamlatio nogama, a svakom je svojom kretnjom potresao granjem iznad sebe.

Bambi primijeti neku tamnu crtu, nalik na vriježu. Bila je oštro napeta od grane do zeka i stezala mu vrat.

Prijan zeko morao je čuti da je netko došao jer se kao bijesan bacio uvis i pao na zemlju. Htio je pobjeći, ali ga je žica trgnula natrag. Skotrljao se u travu i stao mlatiti nogama.

– Lezi mirno! – vikne na njega Stari, a zatim mu sažaljivim i blagim glasom, koji je Bambiju parao srce, ponovi sasvim izbliza: – Lezi mirno, prijane zeko, to sam ja! Ne miči se. Lezi sasvim mirno.

Zec je ležao povaljen na zemlju i nije se micao. Tiho je hroptao jer mu je grlo bilo stegnuto. Stari prihvati usnama granu s čudnom vriježom, pritegne je k zemlji i vještom kretnjom stane na nju. Tvrdim papcima svojih nogu pritisne je o zemlju i prekine je jednim jedinim udarcem krune.

Zatim se prigne k zecu. – Budi miran – reče mu – pa makar te i boljelo.

Prignuvši glavu ustranu, položi jedan ogranak krune sasvim uza zečevu šiju, potisne mu ga u krzno iza ušiju, napipa i stade potezati. Zec se stade grčiti.

Stari se odmah povuče. – Budi miran! – zapovjedi zecu. – Radi se o tvom životu. – Iznova se dade na posao. Zec je ležao mirno, ali je hroptao. Bambi je stajao kraj njih, nijem od čuda.

Jedna se grana starčeve krune čvrsto utisnula u zečevo krzno i zahvatila petlju. Stari je gotovo klečao, okretao glavu, potiskivao krunu sve dublje i dublje pod petlju, koja je na kraju popustila i olabavila.

Zeko je došao do zraka, i u isti čas izbije iz njega strah i krikovi bola: – E... e... eh! – Plakao je jecajući.

Stari je otpočinuo. – Ta šuti – vikne mu koreći ga blago – šuti već jednom! – Usta su mu bila tik uz zečevo rame, a kruna mu je jednom svojom granom zahvatila među zečeve uši. Izgledalo je kao da je nabo zeca.

– Kako možeš samo tako glupo plakati – promrmlja Stari blagim glasom. – Zar želiš dozvati lisicu? Da? No, dakle? Budi miran.

Radio je dalje, polako, oprezno i napregnuto. Odjednom petlja popusti uz laki trzaj. Zec se izvukao. Bio je slobodan, ali u tom času nije još bio svjestan svoga oslobođenja. Učini jedan korak, ali omamljen sjedne. Zatim počne skakutati, iz početka polako i plašljivo, a zatim sve brže. Na kraju odjuri u divljim skokovima.

Bambi je gledao za njim. – Nije se ni zahvalio! – klikne zapanjen.

– Još je sasvim ošamućen – reče Stari.

Petlja je ležala na zemlji savijena ukруг. Bambi je lako gurne nogom; zveknula je, od

čega se Bambi prepao. Bio je to zvuk koji se inače nije čuo u šumi.

– On...? – upita Bambi tiho. Stari mu potvrdi glavom. Udaljiše se, koračajući tiho jedan kraj drugoga. – Budi oprezan – progovori Stari – kad ideš putem. Ispituj grane, maši krunom gore-dolje i odmah se vrati kad začuješ takav zvuk. A u vrijeme kad ti otpadne krana, budi dvostruko oprezan. Ja već odavna ne idem utrtim stazama. Bambi utone u uzbuđeno razmišljanje.

– On nije ovdje... ? – šaptao je preda se duboko začuđen. Stari mu odgovori: – Ne... sada On nije u šumi.

– Pa ipak On! – Bambi potrese glavom.

Stari nastavi glasom punim gorčine: – Kako je ono rekao vaš Gobo...? Nije li vas uvjeravao da je On svemoćan i neizmjerljivo dobar...? Bambi prošapće: – Zar on nije svemoćan?

– Isto toliko, koliko i neizmjerljivo dobar – razgnjevio se Stari. Bambi primijeti plaho: – ... Prema Gobu... prema njemu je On ipak bio dobar...

Stari se zaustavi. – Vjeruješ li u to, Bambi? – upita ga žalosno. Po prvi put je Bambija nazvao imenom.

– Ne znam! – vikne Bambi ispaćeno. – Ja to ne shvaćam!

Stari reče polako: – Treba učiti kako se živi... i biti na oprezu.

Jednog jutra Bambija zadesi nesreća.

U tamnu šumu prikradala se uvela siva boja prvog svitanja. S livada se dizala mliječnobijela izmaglica. Naokolo se razastirala tišina kojom odišu mijene dana.

Vrane se još nisu bile probudile, ni svrake, a i sojka je spavala.

Bambi je te noći susreo Falinu. Ona ga je pogledala žalosnim pogledom i držala se vrlo povučeno.

– Ja sam tako mnogo sama – reče tiho.

– I ja sam osamljen – odgovori Bambi oklijevajući.

– Zašto se više ne družiš sa mnom? – upita Falina skromno. Zaboljele ga je kad je vidio koliko je, nekada vedra i nestašna Falina, postala ozbiljna i pokorna.

– Moram biti sam – odgovori joj Bambi. No koliko je god nastojao da te riječi djeluju utješno, one su ipak zvučale tvrdo. I sam je to osjetio.

Falina ga pogleda i zapita sasvim tiho: – Voliš li me još?

Istim tonom odgovori joj Bambi: – Ne znam.

Nato se ona tiho udalji i ostavi ga sama. Stajao je pod velikim hrastom na rubu šume, pažljivo razmatrao okolicu i udisao jutarnji vjetroć, očišćen od svakog tuđeg vonja. Mirisalo je vlažno i svježije po zemlji, po rosi, travi i mokrom drvetu. Bambi je duboko disao. Bilo mu je tako lako pri duši kako mu već nije bilo odavna. Vedro je stupio na livadu, po kojoj su se vukle maglene koprene.

Uto prasne prasak. Bambi osjeti strahovit udar od kojega zaglavinja. Lud od prepasti, skoči natrag u guštaru i dade se u bijeg. Nije mogao shvatiti što se dogodilo. Nije smogao nijedne suvisle misli, samo je bježao i bježao. Strah mu je zahvatio srce da mu je ponestalo daha, ali je jurio dalje glavom bez obzira. No odjednom ga žigne oštra, nepodnošljiva bol. Osjećao je kako mu se nešto vruće cijedi niz lijevo stegno, kao tanka, vrela nit, sve do mjesta

na kojem ga je upekla bol. Morao se zaustaviti. Bio je prisiljen da uspori korake. Zatim osjeti nemoć u krstima i nogama i sruši se na zemlju.

Kakav prijatan osjećaj, leći i počinuti.

– Ustaj! Bambi! Ustaj! – Kraj njega je stajao Stari i lako ga gurne u rame.

Bambi je htio odgovoriti: – Ne mogu – ali Stari ponovi: – Ustaj! Ustaj! – a u njegovu je glasu bilo toliko usrdnosti i nježnosti, da je Bambi šutio. I sama je bol, koja je kidala njegovim tijelom, za časak ušutjela.

Zatim Stari progovori u žurbi i strahu: – Diži se! Moraš odavle, dijete moje! – Dijete moje... – činilo se kao da mu je nehotice izmakla ta riječ, i Bambi se u tren oka digne na noge.

– Tako! – reče Stari, odahne duboko i nastavi uvjerljivim glasom: – Hajde sada sa mnom... ali uvijek tik uza me...!

Stari pohita naprijed, a Bambi za njim. Ali ga je morila živa želja da klizne na zemlju, da tiho legne i otpočine.

Stari je, čini se, naslutio tu želju, pa je nastavio neprestanim nagovaranjem. – Moraš sada podnijeti svaku bol – ne smiješ misliti da legneš... na to ne smiješ ni pomisliti jer te već i to umara! Moraš se spasiti... razumiješ li, Bambi?... spasiti, inače si izgubljen... misli na to da te On progoni... razumiješ li, Bambi?... a On će te ubiti bez milosti... evo, ovuda... samo uvijek za mnom... moći ćeš... moraš!...

Bambi više nije imao snage da misli. Bol je bjesnjela u njemu pri svakom koraku, oduzimala mu dah i svijest, a vrući potez koji ga je palio niz stegno, raspalio je u njegovu srcu duboki, sanjivi osjećaj.

Stari je išao širokim krugom. Trajalo je to dugo. Bambi je kroz veo boli i slabosti u čudu opazio da su opet prošli kraj velikog hrasta.

Stari se zaustavi da onjuši zemlju. – Ovdje! – prošapće... – ovdje... bio je On... a ovdje... pas. Hajde sada, brže!

Stadoše trčati.

Iznenada Stari ponovo stade.

– Vidiš li...! – klikne – tu si ležao na zemlji.

Bambi je vidio ugnječenu travu i svoju vlastitu krv u širokoj mlaci kako polako nestaje u zemlji.

Stari brižljivo onjuši tlo. – Već su bili ovdje... On i pas... – reče – a sad pođimo! – Koraćao je dalje, neprestano njušeći.

Bambi je vidio kako na lišću, grmlju i vlatima trave blistaju crvene kapljice. "Ovuda smo već jednom prošli", pomislio je, ali nije mogao govoriti.

– Tako! – reče Stari. Bio je veseo. – Sad smo iza njih... Išao je još neko vrijeme istim tragom. Zatim iznenada skrenu ustranu i pođe novim krugom. Bambi krene glavinjajući za njim.

Još su se jednom vratili do hrasta, ali sada s protivne strane, i po drugi put stigli do mjesta gdje je Bambi pao. Stari opet udari novim pravcem.

– Jedi od ove travke! – zapovjedi Stari. Stao je, razgrnuo travu i pokazao mu nekoliko sitnih listića koji su izbijali iz tvrdog tla, kratki, tamno-zeleni, mesnati i posuti maskom.

Nakon nekog vremena upita ga Stari: – Kako ti je?

– Bolje – odgovori Bambi brzo. Odjednom je mogao govoriti, svijest mu se razbistrila a umor ublažio.

Nije prošlo mnogo i Stari mu opet zapovjedi: – Pođi malo naprijed. – Idući tako neko vrijeme iza Bambija, progovori: – Konačno! – Stadoše.

– Krv ti se ustavila – progovori Stari – više ne kaplje iz tvoje rane i više neće biti tvoj vlastiti izdajica... neće više Njemu i Njegovom psu pokazati put do tvog života.

Na Starome se opažalo da je umoran i iscrpljen, ali se u njegovu glasu razabrala radost. – Pođimo sada dalje – produži Stari. – Sad ćeš se moći odmoriti.

Stigli su do široke jaruge koju Bambi još nikad nije prekoračio. Stari se spusti na njezino dno. Bambi ga pokuša slijediti, ali ga stajaše mnogo muke da se na drugoj strani popne uza strmu kosinu. Opet ga počne mučiti bol. Spoticao se, uspravljaao, ponovo posrtao i teško disao.

– Ja ti ne mogu pomoći – reče mu Stari – moraš se sam popeti! – I Bambi se popne sve do vrha. Iznova osjeti vrući potez na svom stegnu i po drugi put primijeti kako mu ponestaje snage.

– Opet krvariš – progovori Stari – to sam i očekivao. Ali sasvim neznatno... i... – produži šapćući... – sad više nije opasno.

Koračali su sasvim polako dvoranom do neba visokih bukava. Tlo je bilo meko i glatko. Po njemu se moglo ići bez teškoća. Bambija je obuzela želja da legne, da se ispruži i da se više ne miče. Nije mogao dalje. Boljela ga je glava, u ušima mu šumilo. Svaka mu je žilica treperila, i započe ga tresti groznica. Mračilo mu se pred očima. U sebi nije osjećao ništa do želje za mirom. Tek se još malo čudio kako je sada odjednom počeo živjeti nekim novim, izmijenjenim životom. Činilo mu se da je daleko i davno uminulo ono vrijeme sreće kad je... još jutros... pred jedan sat... prolazio šumom zdrav i nepovrijeđen.

Prošli su niskim hrastovima i svibovim šibljakom. Poprijeko pred njima ležalo je i prepriječilo im put slomljeno deblo goleme bukve, utonulo duboko u grmlju.

– Tu smo... – začuje Bambi starčev glas. On prođe uz bukveno deblo. Bambi je išao za njim i malo da nije pao u jamu koja se ovdje provalila.

– Tako! – reče Stari na kraju – tu možeš leći. Bambi se sruši i više se ne makne.

Ispod povaljena bukova debbla uleknula se zemlja u jamu, nalik na neku komoricu. Grmlje, izraslo na njenom vanjskom rubu, ponovo se sklapalo kad bi netko ušao i zaklanjalo od svačijeg pogleda. Ući u to duplje, značilo je nestati s površine zemlje.

– Ovdje ćeš biti siguran – reče Stari – tu ćeš ostati.

Prolazili su dani. Bambi je ležao na toploj zemlji, s trulom korom oborenog stabla nad glavom, osluškivao kako mu u tijelu rastu bolovi, kako postaju žešći, kako popuštaju, kako se povlače, malaksavaju i bivaju sve tiši i tiši. Katkad bi se izvukao, postajao slab i klimav na nesigurnim nogama i ukočeno koraknuo nekoliko puta da potraži hrane. Griskao je travke na koje se ranije nije ni obazirao, koje čak nije ni poznavao. Sad su se odjednom same nudile i dozivale ga svojim mirisom, punim čudne i primamljive oštine. Ono što bi nekoć prezreo i odbacio, ako bi mu nepažnjom dospjelo u usta, sada mu se činilo ukusnim i mirisnim. Ni sada mu nisu prijali neki sitni listići i kratke mesnate stabljike, ali ih je ipak gutao kao pod

nekim pritiskom. Rana mu je od toga brzo zacjeljivala i osjetno mu se vraćala stara snaga.

Bio je spašen. No ipak nije ostavljao jamu. Noću bi tek malo obišao oko nje, a danju bi ostajao tih i skriven na svome ležaju. Tek sada, kad u svom tijelu više nije osjećao nikakve boli, ponovo je u mislima proživljavao svoj nedavni doživljaj. U njemu bi se tek sada naknadno pojavio neki strah, a dušom bi mu katkad prostrujila duboka jeza. Toga se nije mogao osloboditi. Još uvijek nije mogao potrčati naokolo onako kao nekoć. Ležao je, uzbuđivao se, na mahove bi ga zahvatio strah, zatim bi se zastidio, iščudavao i rasplakao od ganuća. U jednom bi ga času svladala velika sjeta, a čas kasnije bio bi presretan.

Stari je bio uvijek kraj njega. U početku je čitave dane i noći proboravio uz njegov ležaj. Sad bi ga katkad ostavljao sama, ponajviše onda kad bi Bambi zapao u neko stanje zamišljenosti. Ali bi se ipak zadržavao u blizini jame.

Jednog se dana, nakon munja, gromova i olujnog nevremena, spustila večer pod razgaljenim plavim nebom, obasjana zalazećim suncem. Posvuda su, na samim vršcima drveća, pjevali kosovi, a u grmlju biglisale zebe i šaptale sjenice. Sa tla, ispod grmlja, odzvanjali su iz trave u kratkim krikovima metalni, napuklo-promukli glasovi fazana, žuna se smijala jasnim, kliktavim podvikivanjem, a golubovi gukali u strasnoj ljubavnoj čežnji.

Bambi iziđe iz jame. Život mu se opet učinio lijepim. I Stari bijaše tu, kao da ga očekivaše. Pođoše zajedno nehajnim korakom.

Bambi se ipak nije više vraćao k svojim koji su živjeli s onu stranu jame.

Jedne noći, prožete šapatom opalog jesenjeg lišća, začuje se krik ćuka koji je dugo odjekivao krošnjama. Zatim ćuk zanijemi kao da nešto čeka.

Bambi ga je već izdaleka opazio kroz prorijeđeno lišće i pritajio se u nekom očekivanju.

Ćuk doleti bliže, krikne još glasnije i opet malo počeka. No Bambi se ni sada ne javi.

Na kraju ćuk izgubi strpljenje i upita: – Zar se niste uplašili? – Bio je nezadovoljan.

– Jesam – odgovori Bambi blago. – Nešto malo.

– Tako, tako – zaguče uvrijeđeno ćuk – samo nešto malo. Nekoć ste se silno plašili. Bio je pravi užitak kako biste se prepali. A koji je tome razlog da se sada plašite tek nešto malo...

– Ljutio se i ponavljao: – Samo nešto malo...

Ćuk je već bio star i zbog toga taštiji i osjetljiviji.

Bambi mu htjede odgovoriti: – Ja se ni onda nisam plašio. Samo bih tako rekao da vam pričinim veselje. – Ali je radije za sebe zadržao takvo priznanje. Sažalio mu se dobri, stari ćuk kad bi tako sjeo i ljutio se. Pokušao je da ga umiri. – Možda je razlog u tome što sam upravo mislio na vas – reče Bambi.

– Što? – ćuk se opet razvedri. – Što? Vi ste na mene mislili?

– Da – odgovori Bambi oklijevajući – baš u času kad ste počeli vikati. Inače bih se, dakako, bio prepao kao i inače.

– Zaista? – guknuo je ćuk.

Bambi ga nije htio ražalostiti. Ta od toga ne može biti nikakva zla! Neka se raduje mali, stari momčić.

– Zaista – potvrdi Bambi i nastavi – ...meni je drago... jer mi nešto prostruji svim udovima kad vas tako iznenada čujem.

Ćuk nadme perje i pretvori se u meku, smeđu i svijetlosivu, pahuljastu kuglu. Bio je

sretan. – Lijepo je što na mene mislite... vrlo lijepo... – gukao je ćuk. – Već se odavna nismo vidjeli.

– Da, već odavna – reče Bambi.

– Vi zacijelo ne idete starim stazama? – upita ćuk.

– Ne – reče tiho Bambi – više ne prolazim starim putovima.

– I ja se katkada uputim u daleki svijet, mnogo dalje nego ranije – primijeti ćuk.

Prešutio je da ga je iz rodnog kraja otjerao neki mlađi bezobrazni rođak. – Nije dobro ostati uvijek na istome mjestu – dometne ćuk. Zatim je čekao odgovor.

Ali se Bambi udaljio. Sad je i on znao nečujno nestati, gotovo isto tako vješto kao i Stari.

Ćuk je bio ljut i zlovoljan. – To je bestidno... – guknuo je preda se. Stresao se, zakopao kljun u perje na prsima i uputio se sam za se u duboko razmišljanje: – Neka samo nitko ne misli da s otmjenom gospodom može biti kakva prijateljstva. Bili oni s tobom ne znam kako ljubazni... jednoga dana postaju bestidni... i onda te ostave na cjedilu kao što su, eto, ostavili mene...

Odjednom padne ćuk poput kamena na zemlju. Uvrebao je miša koji je dospio da jedan jedini put propišti u njegovim pandžama. Raskinuo ga je u komade; bio je vrlo bijesan. Udavio je taj zalogajčić od miša brže nego ikada. Svršivši s tim, odleti dalje. – Što me se tiče to čitavo otmjeno društvo? Baš ništa! – Počeo je ipak kliktati tako prodorno i otegnuto da je probudio par golubova dupljaša kraj kojih je upravo preletio. Otrprhnuli su sa svojih mjesta s glasnim lepetom krila.

Bura je više dana brijala šumom i pokidala s granja i posljednje lišće. Drveće je sad stajalo potpuno golo. Bambi se u osvit zore vraćao kući da u jami kraj Staroga prespava dan.

Dok je tako išao, zovne ga neki tanki glasić dva-tri puta uzastopce. Bambi se zaustavi. Poput strijele spusti se s grane vjeverica i sjedne pred njega na zemlju.

– Dakle, vi ste to zaista – cikne u smjernom čuđenju. – Odmah sam vas prepoznala kad ste prolazili kraj mene, ali nisam mogla vjerovati rođenim očima...

– A kako vi dolazite ovamo...? – upita Bambi.

Veselo, sitno lišće pred njim postade vrlo zabrinuto. – Hrast je stradao... – počne se jadati – moj lijepi stari hrast... ta sjećate se? Bilo je strašno... On ga je oborio.

Bambi je od žalosti pognuo glavu. Bilo mu je od srca žao onog divnog, starog stabla.

– To je išlo tako brzo – pripovijedala je vjeverica. – Svi mi koji smo na stablu stanovali, pobjegli smo i izdaleka promatrali kako je On s nekim golemim blistavim zubom pregrizao stari hrast. Stablo je iz svoje rane neprestano vikalo, a vikao je i zub... bilo je strašno. Zatim se jedno, lijepo drvo srušilo. Napolju na livadi... svi smo plakali.

Bambi je šutio.

– Da... – uzdahne vjeverica. – On može sve... On je svemoćan... –Gledala je Bambija velikim očima i ušiljila uši, ali je Bambi šutio.

– Sad smo svi bez krova nad glavom... – govorila je dalje vjeverica – ja ni sama ne znam kuda su se raštrkali ostali... Došla sam ovamo... Ali onakvo stablo neću tako skoro naći.

– Stari hrast... – reče Bambi preda se – poznavao sam ga od svog djetinjstva.

– No, zar ste to zaista vi? – Vjeverica je bila vrlo zadovoljna. – Svi su mislili da ste već

odavna mrtvi. Dakako, čulo se koji put da ste još u životu... ali se nije moglo saznati ništa pouzdano, pa se to smatralo pustim glasinama... – Vjeverica ga pogleda ispitujućim pogledom. – Pa jest... jer se niste više vratili.

Vidjelo se kako je radoznala po tome što je uporno sjedila i čekala odgovor.

Bambi je šutio. No i u njemu se samome pokrenula tiha, tjeskobna radoznalost. Htio je pitati o Falini, o tetki Eni, o Ronu i Karusu, o svim drugovima svoje mladosti. Ali je šutio.

Mala je vjeverica još uvijek sjedila pred njim i promatrala ga netremice. – Ta kruna! – kliknula je – ta kruna! Takve krune nema nitko, osim starog kneza, nitko u svojoj našoj šumi.

Nekoć bi se Bambi sav razblažio zbog ovakva priznanja i osjećao bi se polaskanim. Sada je rekao tek onako mimogred: – Tako... možda...

Vjeverica je zaklimala glavom. – Gle, zaista – čudila se – zaista vi već počinjete sijedjeti.

Bambi pođe dalje.

Vjeverica je razabrala da je razgovor dovršen i vinula se u granje. – Zbogom – viknula je odozgo – do viđenja! Bilo mi je drago. Kad susretnem kojega od vaših starih znanaca, pričat ću mu da ste živi... Svi će se vrlo radovati.

Bambi je to čuo i opet je u svom srcu osjetio onaj tihi pokret, ali ne reče ništa. – Treba ostati sam – uči ga Stari onomad, dok je Bambi bio još dijete. A kasnije, sve do dana današnjeg, razotkrivao mu je mnoge istine i tajne. No od svih njegovih pouka bila je najvrednija ova: – Treba ostati sam. Tko želi da se očuva, da shvati život, tko želi da postigne stepen mudrosti, treba da ostane sam!

– Ali – zapitao je jednom Bambi – ali nas dvojica, mi smo ipak sada u vijek zajedno...?

– Ne zadugo – odgovorio je na to Stari.

Bilo je to prije nekoliko sedmica. Ovih se riječi sada sjetio Bambi, a sjetio se odjednom da su već i prve starčeve riječi govorile o usamljenom životu. U ono vrijeme, dok je Bambi bio još dijete i dozivao majku. Tada mu je Stari prišao i pitao ga: – Zar ne možeš biti sam?

Bambi se uputi dalje.

Šuma je opet ležala u snijegu, nijema, zastrta gustim bijelim ogrtačem. Čulo se samo dozivanje vrana i tek katkad zabrinuto kriještanje poneke svrake, i zaplašeni, tihi, cvrkutavi razgovor sjenica. Zatim je mraz stegnuo još žešće i sve je ušutjelo. Zrak je od studeni postao zvonak.

Jednog jutra propara duboku tišinu pasji lavež. Bio je to neprekidni, brzi lavež, koji se naglo razliježe šumom, izazivajući na kavgu svojim vrištavim, zvonkim i otegnuto kevkavim tonovima.

U jami ispod oborenog bukovog debla podigne Bambi glavu i pogleda Starog, koji je ležao kraj njega.

– Nije to ništa – odgovori Stari na Bambijev pogled – ništa što bi se ticalo nas.

Ipak su obojica osluškivala. Ležali su u svojoj jami, sa zaštitnim krovom bukova debla nad glavom. Visoki ih je snijeg čuvao od ledene promaje, a zamršeno granje grmlja poput guste rešetke zaklanjalo od svakog vrebajućeg oka.

Gnjevnji se, daščući zasopljeni lavež približavao. To je svakako bio neki mali pas.

Dolazio je sve bliže i bliže. Već su čuli udvostručeno dahtanje i neko tiho i bolno

režanje kroz svadljivi lavež. Bambi se uznemirio, ali ga Stari utješi: – Ništa, ne tiče se nas.

Pritajise se u svojoj toploj komorici i izvirivahu napolje.

Čulo se kako u šiblju nešto pucketa sve bliže i bliže, od naglog dodira stao se s granja truniti snijeg, a sa tla se dizao u obliku prašine.

Na kraju se već moglo razabrati tko se to približava. Kroz snijeg i šiprag, preko granja i korijenja skakala je, šuljala se i provlačila stara lisica.

Odmah za njom naleti pas. Bio je to zaista mali pas na kratkim nogama.

Lisici je bila smrskana jedna prednja noga, a tik nad tim mjestom isparano krzno. Smrskanu je nogu nosila visoko pred sobom. Iz rane joj je ćurkom curila krv, pištavo je dahtala a oči izbečila od užasa i napora. Bila je izbezumljena od straha i srdžbe, očajna i smalaksala.

Iznenada se okrenula. Jedan udarac iz okreta po njušci zapanji psa da je ustuknuo nekoliko koraka.

Lisica sjedne na stražnje noge. Nije mogla dalje. Rastvorenih ralja i trzavih usana iskesila se na psa, jadno podižući prostrijeljenu prednju nogu.

No pas nije šutio ni časa. Njegov je visoki skičavi glas postao puniji i dublji. – Tu! Tu! – vikao je. – Tu! Tu je! Tu! Tu! Tu! – Više nije psovao lisicu, u tome času nije više uopće govorio njoj, već je očito dovikivao nekome drugome koji je još bio vrlo daleko.

Bambi je znao, jednako kao i Stari, da je onaj koga je dozivao bio On.

Znala je to i lisica. Krv joj je tekla niz tijelo, brizgala iz prstiju po snijegu i stvarala na bijelom zaleđenom pokrovu plamenocrvenu mrlju, koja se lako pušila.

Lisicu je obuzimala neka slaboća. Njena bi razmrskana šapa klonula bez snage, ali se trznula pri svakom dodiru s hladnim snijegom, kao da je probada žarka bol. S mukom bi je opet pridigla i držala je drhtavu pred sobom u zraku.

– Pusti me... – progovori lisica. – Pusti me... – govorila je tihim glasom moleći. Bila je potpuno iznemogla i pogružena.

– Ne! Ne! Ne! – napadaše je pas pakosnim režanjem.

– Ja te molim... – reče lisica – ne mogu dalje... ja sam gotova... pusti me da idem... pusti me kući... daj da barem umrem u miru...

– Ne! Ne! Ne! – zavijao je pas.

Lisica postade još usrdnija u svojim molbama. – Ta mi smo ipak rođaci... – kukala je – gotovo braća... pusti me kući... da umrem među svojim... mi... mi smo gotovo braća... ti i ja...

– Ne! Ne! Ne! – bjesnio je pas.

Lisica se odjednom diže i sjede uspravno. Lijepu je ušiljenu njušku priklonila prema zakrvavljenim prsima, podigla oči i pogledala psu ravno u lice. Potpuno izmijenjena glasa, sabrano, žalosno i ogročeno zareži: – Zar se ne stidiš...? Izdajico!

– Ne! Ne! Ne! – zavrišti pas.

No lisica je nastavila: – Prebježe... otpadniče! – Uspravila je svoje raskidano tijelo, ispunjena mržnjom i prezirom. – Žbiru! – siktala je. – Bijedniče... ti nas pronjuškaš svagdje gdje nas On ne bi mogao stići... predaješ nas Njemu u ruke... nas koji smo svi tvoji rođaci... mene koja zamalo nisam tvoja sestra... i ti stojiš tu i ne stidiš se?

Odjednom se odasvud začuju mnogi drugi glasovi.

– Izdajico! – vikale su svrake s drveća.

– Žbiru! – kriještalala je sojka.

– Bijedniče! – zviždala je lasica.

– Otpadniče! – frcao je tvor.

Sa svakog drveta, iz svakoga grma čulo se piskanje, pijukanje i zviždanje, a iz zraka su krijaštale vrane: žbiru! žbiru! – Svi su se sjatili i potajno promatrali borbu odozgo s drveća i iz sigurnih zaklona na zemlji. Pobuna, koju je podigla lisica, podjarila je staru, ogorčenu bunu u svima njima, a krv koja se, prolivena u snijegu, pušila pred njihovim pogledima, izazvala je u njima bjesnilo i potisnula u zaborav svaku plašljivost.

Pas se ogleda krugom. – Vi! – vikne pas. – Što vi želite? Što vi znate? Što vi govorite? Svi zavisite od Njega kao što ovisim od Njega i ja! No ja... Ga volim, ja Ga obožavam! Ja Njemu služim! Vi želite da se bunite... protiv Njega... bijednici! On je svemoćan! On je iznad nas! Sve što imate, od Njega je! Sve što ovdje raste i živi, Njegovo je! – Pas je drhtao od oduševljenja.

– Izdajico! – iskesi se vjeverica.

– Jest! – sikne lisica. – Izdajico! Ti jedini... nitko drugi...

Pas je poskakivao u svom podaničkom uzbuđenju. – Ja jedini...? Lažove! Zar nisu mnogi, još mnogi drugi s Njim...? Konj... govedo... janje... kokoši... od svih vaših po neki, mnogi su iz svih vaših porodica kod Njega i obožavaju Ga... služe Mu!

– Odmetniče! – hukne lisica ispunjena neizmjernim prezirom.

Pas nije više mogao izdržati i skoči na lisicu. Valjali su se u snijegu režeći, pljujući, dašćući kao koprcavo, divlje i hlaptavo klupko, iz kojega su izlijetale dlake, prašio se snijeg i prskala krv u sitnim kapljicama. Ali se lisica nije mogla dugo boriti. Jedva što je prošlo nekoliko trenutaka, već je plegla na leđa, pokazala svoj svijetli trbuh, trznula se, protegnula i uginula.

Pas je potrese još nekoliko puta, pusti je da padne u razgaženi snijeg, stane raskoračenih nogu i opet zovne punim, dubokim glasom: – Tu! Tu! Tu je!

Ostali se užasnuti rasprše na sve strane.

– Strašno... – tiho reče Bambi Starome u jami.

– Najstrašnije je – odgovori Stari – da oni vjeruju riječima koje je izrekao pas. Oni u to vjeruju, provode svoj život ispunjeni strahom, mrze Njega i sebe Same... i ubijaju se zbog Njega.

Hladnoća je ustuknula, i usred zime nastade nekoliko toplijih dana. Zemlja je u velikim gutljajima upijala okopnjeli snijeg, i već su se posvuda pokazale široke plohe gole zemlje. Kosovi još nisu propjevali, ali kad bi uzlijetali sa tla, gdje su tražili crve, ili prelijetali s drveta na drvo, moglo se čuti otegnuto, veselo zviždukanje koje je već nalikovalo na pjev. Gdjegdje bi se opet začuo djetlićev smijeh. Svraka i vrane postadoše razgovorljivije, sjenice zažagoriše veselije, a fazani su, kad bi sletjeli sa svog drveća za spavanje, ostajali na istom mjestu da u jutarnjem suncu pretresu svoje perje i da se u kratkim razmacima oglase svojim metalno praskavim zovom.

Takvog jednog jutra tumarao je Bambi u krugu širem nego inače. Već je u cik zore

stigao do ruba jaruge. Prijeko, na drugoj strani, tamo gdje je nekoć živio, nešto se micalo. Bambi se zaustavio skriven u šipragu i pažljivo promatrao. I zaista, ondje je netko hodao tamo-amo, tražio mjesta oslobođena od snijega i prebirao po prerano iznikloj travi.

Bambi upravo htjede da se bezbrižno okrene i ode, kadli prepozna Falinu. U prvi čas snađe ga želja da skoči iz šipraga i da je zovne. Ali ostade stojeći kao ukopan. Već odavna nije vidio Falinu. Srce mu započe žestoko kucati. Falina je išla polako kao da je umorna ili žalosna. Bila je slična svojoj majci, izgledala je kao tetka Ena. Bambi je to primijetio s nekim čudnim, tjeskobnim čuđenjem.

Falina digne glavu i zagleda se prema njemu kao da osjeća njegovu blizinu.

Opet Bambija nešto potakne da istupi, ali se ponovo zaustavi kao da je uzet od nemoći. Nije se mogao ni maknuti.

Vidio je da je Falina posijedjela i ostarjela.

– Zar je to ona ista mala, nekoć tako vedra, smiona, lijepa i okretna Falina? – pomisli Bambi. U njegovu sjećanju odjednom sine sva njihova mladost. Sjeti se livade, putova kojima ga je vodila majka, veselih igara s Gobom i Falinom, dobrog skakavca i leptira i borbe s Karusom i Ronom u kojoj je osvajao i osvojio Falinu. Odjednom opet osjeti kako je sretan, pa ipak ga sve to potrese.

A sada je tamo prijeko išla Falina, glave priklonjene k zemlji, udaljivala se polako, umorno i žalosno. Bambi je Falinu ljubio u taj čas i osjetio čežnju, pomiješanu s nježnom sjetom. Htjede prijeći preko jaruge koja ga je tako dugo odvajala od nje i drugih, htjede je stići da je pozdravi i da se s njom porazgovori o mladosti i o svemu što je nekoć bilo.

Ali je samo gledao kako se udaljuje kroz ogoljeli šiprag i kako na kraju iščezava.

Dugo je stajao na mjestu i gledao u istom pravcu. Odjednom nešto grune kao grom. Bambi se trgne.

To je bilo ovdje, s ovu stranu jaruge. Ne baš blizu, pa ipak tu, na ovoj, njegovoj strani.

Malo zatim prasne još jedan hitac, a začas i treći. Bambi šmugne s nekoliko skokova dublje u guštaru i stane oslušivati, a onda se oprezno odšulja kući.

Stari je već bio kod kuće, ali još nije legao. Stajao je kraj povaljena debla kao da ga čeka.

– Gdje si tako dugo? – upita ozbiljno. Bambi je šutio.

– Jesi li čuo maloprije? – nastavi Stari nakon kratke stanke.

– Jesam – odgovori Bambi – tri puta... On je u šumi.

– Dakako... – Stari potvrdi glavom i ponovi s osobitim naglaskom. – On je u šumi... moramo onamo.

– Kamo? – izmakne se Bambiju.

– Onamo – reče Stari, a glas mu bijaše težak – onamo, gdje je sad On.

Bambi se prepadne.

– Nemoj se prepasti – nastavi Stari. – Hajde sada i ne boj se! Drago mi je što te mogu odvesti onamo da ti pokažem... – Malo je oklijevao, a zatim dodaj... – prije nego što umrem.

Bambi pogleda Staroga smeteno i odjednom primijeti da je oronuo. Glava mu je bila sasvim sijeda, lice potpuno omršavjelo, a u lijepim se njegovim očima duboki sjaj bio ugasio; imale su mutni zeleni odraz, kao da su zamrle.

Tek što su Bambi i Stari krenuli, kadli im dahne u susret prvi ćuh onog oštrog vonja koji je jedini mogao uliti u srca toliku prijetnju i užas.

Bambi stane. No Stari pođe dalje pravcem iz kojega je dolazio vonj. Bambi se nesigurna koraka uputi za njim. U sve gušćim valovima udaraše im u lice podražujući miris. No Stari je bez oklijevanja pošao dalje. U Bambiju se porodi misao o bijegu, uznemiri mu srce, plaho pojuri glavom i pokrene udovima, no on se silom svlada i pođe za Starim.

Neprijateljski je vonj nabujao tako snažno da se kraj njega nije mogao osjetiti nikakav drugi miris; jedva da se još moglo disati.

– Evo! – reče Stari i stane ustranu.

Na izlomljenom šiblju grmlja, u ugaženom snijegu ležao je On, dva koraka pred njima.

Bambiju izleti potmulu krik užasa i jednim naglim skokom dade se u željkovani bijeg. Malo da nije poludio od straha.

– Stoj! – začuje povik Starćev, ogleda se i vidje kako Stari mirno stoji na mjestu gdje je On ležao na zemlji. Izvan sebe od ćuđenja, sputan poslušnošću, bezgranićnom radoznalošću i ustreptalim išćekivanjem, Bambi se vrati i pride.

– Još bliže... ne boj se! – reče Stari.

Pred njima ležaše On, blijeda, gola, prema nebu okrenuta lica. Šešir mu bijaše malo postrani u snijegu, sam za se, i Bambi, koji nije znao o šeširima ništa, mišljaše da Mu je strašna glava razbijena u dva komada.

Na razgaljenu vratu zvjerokradice zjapila je rana, rastvorena poput malih crvenih usta. Iz nje se još polako cijedila krv i rumenjela u širokoj lokvi na snijegu koji se topio od njene topline.

– Mi stojimo ovdje – zapoćne Stari tiho – stojimo sasvim blizu kraj Njega... a gdje je opasnost?

Bambi nije mogao odgovoriti.

– Vidiš li jasno, Bambi – nastavi Stari – vidiš li da On tu leži, jednako kao netko od naših? Ćuj, Bambi, On nije svemoćan kao što kažu. Nije On taj od koga sve dolazi, po kome sve raste i živi. Nije On nad nama! Uz nas je On, i takav je, kakvi smo i mi jer i On poznaje strah, nevolju i bol, kao što ih poznajemo i mi. On može biti svladan, jednako kao i mi, i leži bespomoćno na zemlji kao i mi ostali, baš tako kao što Ga vidiš sada pred sobom.

Tišina.

– Razumiješ li me, Bambi? – upita Stari.

Bambi odgovori šapćući: – Ja mislim...

Stari zapovjedi: – Ta govori!

Bambi se zažari i reče dršćući: – Nešto je drugo nad nama svima... nad svima nama i nad Njim. To su zakoni prirode.

– Onda mogu ići – reče Stari.

On se okrene, i oba se upute komad puta zajedno. Pod jednim visokim jasenom Stari stane: – Ne slijedi me više, Bambi – otpoćne Stari sumornim glasom – moje je vrijeme prošlo. Sad moram potražiti mjesto gdje ću svršiti...

Bambi htjede progovoriti.

– Ne – presijeće mu Stari rijeć – ne... u ćasu kojemu idem u susret, svaki je od nas sam.

Zbogom, moj sine... volio sam te silno.

Ljetni se dan zažario već u samo jutro bez i najmanjeg ćuha vjetra, bez svježine jutarnjeg sumraka. Činilo se da se danas sunce požurilo više nego inače. Brzo se popelo i granulo zasljepljujućim plamenom, kao silni požar.

Rosa se na livadama i grmlju isparila u tren oka; zemlja se sasvim osušila, grude se drobile. Tek se pogdjegdje čuo djetlić kako se smije iza glasa, a golubovi su gukali svoje neumorne i usrdne nježnosti.

Bambi je stajao na jednoj skrovitoj maloj čistini koja je ostavljala malo slobodna prostora, okružena guštikom. Nad glavom mu je u sunčanom svjetlu zujao roj mušica. U lišću ljeskova grma kraj Bambija začuje se neko tiho brujanje i stade se približavati. Iz grma izleti veliki hrušt, proleti posred roja mušica i stade se dizati sve više i više, prema vršku stabla, na kojemu će prospavati sve do večeri. Pokrovci krila stršili su mu šiljato i kićeno u stranu, a krila bružala od snage.

– Jeste li ga vidjeli...? – upitaše mušice jedna drugu. – To je stari hrušt – pjevale su jedne, a druge rekoše: – Svi su od njegova roda već mrtvi, no on živi još uvijek.

Nekoliko sasvim sitnih mušica upita: – Koliko on zapravo može živjeti? – Ostale odgovoriše pjevajući: – To mi ne znamo. On je preživio sve svoje... star je... prastar.

Bambi pođe dalje. "Pjesma mušica", pomisli, "pjesma mušica..." Do njega dopre tiho, plašljivo dozivanje. Glasovi njegove vlastite vrste. –Mama... mama!

Bambi se provuče kroz šiprag i pođe za glasom. Na čistim stajahu jedno kraj drugoga dva laneta, brat i sestra, napušteni i uplašeni. – Mama... Mama!... – čulo se njihovo dozivanje.

Bambi se pojavi pred njima tako nenadano da nisu stigli ni pomisliti što se to zbiva. – Vaša majka nema sad vremena – reče im Bambi strogo. Zagledao se malome u oči: – Zar ne možeš biti sam?

Bratac i sestrice ostadoše nijemi.

Bambi se okrene, šmugnu u najbliži grm i nestade još prije nego što su se mogli snaći od čuda. Pošao je dalje. – Mali mi se sviđa... – mišljaše Bambi. – Možda ću ga opet sresti kad poodraste... – Nije se zaustavljao. – A mala – nastavi u mislima – i mala je lijepa, tako je izgledala Falina dok je još bila dijete.

Krenuo je dalje i nestao u šumi.

BILJEŠKA O PISCU

Pisac u svijetu veoma popularne povijesti "Bambi" Felix Salten zvao se zapravo Siegmund Salzam (Zigmund Salcman). Felix Salten mu je književno ime. Rođen je 1869. u Budimpešti. Još kao dijete se odselio s roditeljima u Beč gdje je završio gmnaziju i iza toga morao se zaposliti te je radio kao novinar, a kasnije i kao književnik u raznim bečkim listovima. Svoj književni rad započeo je pišući i objavljujući pripovijetke, a kasnije i dramske radove i eseje. Objavio je čitav niz djela, te je jedna njegova knjiga prevedena i kod nas još

prije prvog svjetskog rata i izdana u Zagrebu.

Najveću popularnost kao pisac postigao je Salten svojom pripovijetkom iz životinjskog svijeta "Bambi" koju i mi evo izdajemo u svojoj biblioteci Interneta, a Salten ju je objavio prvi put 1923. godine. Kasnije je ubrzo prevedena na mnoge jezike u svijetu i dostigla veliku popularnost, kako kod najmlađih čitalaca tako i kod odraslih. Isto su tako i djeca i odrasli jednako uživali i u filmu Walta Disneyja (Volta Diznija) koji je snimljen po toj pripovijesti. Poznati engleski pisac John Galsworthy (Džon Golsvordi) ovako je opisao svoj doživljaj ove pripovijesti.

"Bambi je divna knjiga. Ona će očarati ne samo djecu nego i odrasle koji više nisu tako sretni da budu djeca. Ne sjećam se ni jedne priče o životinjama koja bi se oštrinom zapažanja i unutrašnjom istinitošću mogla mjeriti s ovim životopisom jedne srne. Felix Salten je pjesnik. On nadasve duboko osjeća bit prirode, on voli životinje. Ja općenito nerado slušam ljudske riječi iz usta bića bez razuma, ali u ovoj je knjizi velebno baš to što u njoj izgovorene riječi zrače pravom toplinom osjećaja bića koja govore. To je malo remek-djelo, jasno, šaroliko i mjestimice ganutljivo. Čitao sam ga s korekturnih traka na putu iz Pariza u Calais (Kale) prije prijelaza preko Kanala. Čim bih pročitao jednu traku, dao bih je svojoj ženi, koja bi je također pročitala i dodala ženi moga nećaka, koja bi je pročitala da bi je zatim predala mome nećaku. Tako smo nas četvoro tri sata sjedili i čitali u tihom zanosu. A tko zna što znači čitati neku knjigu u trakama i tko zna što znači put preko Kanala, tome će biti jasno da rijetko koja knjiga može izdržati takvu kušnju. Stavljam je na srce naročito lovcima."

Potaknut velikim uspjehom "Bambija" Salten je nastavio da piše pripovijesti o prirodi i životinjama te je objavio još knjige "Bambijeva djeca", "Petnaest zečeva", "Dobro društvo", "Prijatelji odasvuda" i "Fabijan, carev konj", ali ni jedna od njih nije postala tako popularna kao "Bambi".

Pred priključenje Austrije Hitlerovoj njemačkoj državi Felix Salten je napustio Beč i otišao u Švicarsku, jer nije htio da čeka dolazak fašizma. U Švicarskoj je i umro 1945. godine.